

ELVERUM
KOMMUNE

Årsmelding 2017

Innholdsfortegnelse

- Glimt fra 2017
 - Januar: Bygger Helsehuset for fremtiden
 - Februar: Ydalir – ny bydel med høy miljøprofil
 - Mars: Bedre arbeidsdag med LEAN
 - April: Matematikk i 3D
 - Mai: Sykepleieprisen 2017 til Elverum
 - Juni: Elverum læringssenter fikk arbeidsmiljøprisen
 - Juli: Sommertoget på skinner
 - August: Færre skader med velferdsteknologi
 - September: Hvordan er det å være ungdom i Elverum?
 - Oktober: Jotuntoppen åpner dørene
 - November: Sykkelbyen Elverum
 - Desember: Stadig nye Miljøfyrtårn i Elverum
- 1 Innledning
- 2 Overordnede mål og resultater
- 3 Økonomiske resultater og hovedtrekk i 2017
 - 3.1 Økonomiske resultater
 - 3.2 Resultatutvikling 2011-17
 - 3.3 Investeringsprosjekter
- 4 Organisering
 - 4.1 Politisk organisering
 - 4.2 Administrativ organisering
- 5 Sykefravær og likestilling
 - 5.1 Sykefravær
 - 5.2 Likestilling og mangfold i arbeidslivet
- 6 Handlingsplan 2017 – 2019, arbeid og resultater i 2017
 - 6.1 Innledning
 - 6.2 Klima og energi
 - 6.3 By- og bygdeutvikling
 - 6.4 Samferdsel og infrastruktur
 - 6.5 Verdiskaping og næringsutvikling
 - 6.6 Natur, kulturmiljø og landskap
 - 6.7 Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø
- 7 Tjenesteområdenes resultater
 - 7.1 Politisk styring - folkevalgte
 - 7.2 Administrasjon
 - 7.3 Barnehage
 - 7.4 Skole
 - 7.5 Barnevern
 - 7.6 Helse - forebygging og behandling
 - 7.7 Pleie og omsorg
 - 7.8 Sosial - tjenestebistand
 - 7.9 Sosial - økonomisk bistand

- 7.10 Kultur og religiøse formål
- 7.11 Teknisk forvaltning
- 7.12 Teknisk drift
- 7.13 Næringsutvikling
- 7.14 Fellesfunksjoner
- 7.15 Interne servicefunksjoner
- 8 Tjenesteområder under tilsyn
- 9 Oppfølging av politiske vedtak
 - 9.1 Oppfølging av politiske vedtak
 - 9.2 Gjennomføringsplan for budsjettvedtak 2017
- 10 Årsregnskap og noter 2017
- Vedlegg
 - Kommunebarometeret fra Kommunalrapport

Glimt fra 2017

Hvordan er det å leve i Elverum?

Vi har laget en video med utgangspunkt i noe av det som skjedde i Elverum kommune i 2017.

[Klikk her:](#)

Januar: Bygger Helsehuset for fremtiden

I 2017 ble det første spadetaket tatt i det hittil største kommunale utbyggingsprosjektet i Elverums historie. Helsehuset skal være innflyttingsklart i 2019.

For å kunne levere gode helsetjenester i fremtiden, skal helsehuset i Elverum utvides med ca. 9 500 kvadratmeter. Når det står ferdig i 2019, vil Helsehuset sikre Elverums innbyggere et bredt tilbud av helsetjenester under samme tak.

Det nye tilbygget på fire etasjer ligger i tilknytning til de ca. 6 000 kvadratmeterne som utgjør det eksisterende helsehuset. Den gamle delen skal enten bygges om eller gjennomgå tiltak for bedring av inneklimate, og vil blant annet inneholde kontorer for kommunens administrasjon innen helse og omsorg.

Første etasje i Helsehuset får legevakt med interkommunale akutte døgnplasser, samt korttidsplasser for utskrivningsklare pasienter. I andre etasje blir det rehabiliteringsenhet med aktivitetssone og treningsfasiliteter, ergo- og fysioterapitjeneste, og frisklivssentral.

Bedre flyt og kvalitet

Tredje etasje har rom for både kort- og langtidspasienter. Her blir det også en avdeling for lindrende behandling for mennesker i livets siste fase. Helsestasjonen, Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og Barne- og ungdomspsykiatrisk (BUP) flytter inn i fjerde etasje

Familie- og helsesjef i Elverum kommune, Lars Kiplesund, er blant de som har jobbet lenge for at Helsehuset nå blir en realitet.

– Samlokaliseringen vil skape bedre flyt og kvalitet i helsetjenestene, og gjøre det enklere for innbyggerne å motta et helhetlig tjenestetilbud. Med korttidsplasser og rehabiliteringsenheten under ett tak, vil vi i tillegg få økt fokus på den enkeltes mestring av daglige aktiviteter. Målet er at innbyggerne skal kunne bo lengre i egne hjem, sier han.

Februar: Ydalir – ny bydel med høy miljøprofil

Elverum kommune er partner i ZEN (Zero Emission Neighbourhoods), et forskningssenter ledet av SINTEF og NTNU. Ikke rart den nye bydelen Ydalir blir proppfull av fremtidsrettede energiløsninger.

Solceller, og varme fra grunnvann. Materialvalg av tre. Transportløsninger som bilkollektiv, elbiler- og sykler, samt kollektivtransport. Den dagen bydelen Ydalir står ferdig, vil den være blant de ledende bydelene i Norge og Europa på bærekraft og miljø.

I ZEN samarbeider kommuner, næringsliv, myndigheter og forskere for å planlegge, utvikle og drifte områder uten klimagassutslipp. Dette innebærer blant annet mer effektiv energibruk, produksjon, og bruk av fornybar energi som vil bidra til bedre miljø lokalt og til å nå nasjonale klimamål.

Lysegrønn fremtid

Ydalir er ett av åtte pilotområder i Norge som vil nyte godt av forskningen i ZEN. Den nye bydelen i Elverum vil reise seg i løpet av de neste 10-15 årene. Utbyggingsprosjektet omfatter ny barneskole, barnehage og idrettshall, og mellom 800 og 1000 boenheter i form av eneboliger, tomannsboliger, rekkehus, og lav- og høyblokker. Den korte avstanden til sentrum, badeplassen ved Sagtjernet og Svartholtet, gjør området attraktivt for personer i alle aldersgrupper og livssituasjoner.

Elverum kommune er byggherre for barnehagen, skolen og idrettshallen. Barnehagen står ferdig høsten 2018, skolen skal være ferdig til skolestart i 2019. Den første kommersielle boligutbyggeren har signert, og flere utbyggere har meldt sin interesse for å bygge boliger i Ydalir.

Fremtiden ser lysegrønn ut for Elverums nyeste bydel!

Mars: Bedre arbeidsdag med LEAN

De jobber systematisk med kontinuerlig forbedringsarbeid for å få mer ut av mindre ressurser. På Moen sykehjem har de ansatte satt ledelsesfilosofien LEAN ut i livet med godt resultat.

Høsten 2016 ble alle avdelingslederne innen Sektor for pleie, rehabilitering og omsorg sendt på LEAN-kurs. Målet er å forbedre den økonomiske lønnsomheten gjennom teamarbeid og effektivisering. Metoden er tatt i bruk også i andre sektorer i kommunen.

På avdeling 3 ved Moen sykehjem har de først og fremst jobbet med å rydde og systematisere interne rutiner. Det har ført til en enklere hverdag for de som jobber der, og bedre tjenester til de som bor der.

Visualisering av driften ved bruk av såkalte driftstavler, er et populært LEAN-verktøy. På avdeling 3 er det satt opp driftstavler på lunsj- og møterommet med oversikt over alle pasientene, sammen med sjekklister, prosedyrer og mål. Det gjorde det enklere for de 36 ansatte å følge med på medisinsk behandling, ernæring og observasjoner.

Helhet og oversikt

– Alt som kan gjøre hverdagen vår enklere og samtidig gjør oss mer effektive er bra, både for oss og pasientene, sa sykepleier ved Moen sykehjem, Janny Rundberget.

Ifølge LEAN-rådgiver i Elverum kommune, Jessica Blomsterlund, er det et viktig prinsipp i LEAN å ikke hoppe rett fra problemet til løsningen, men heller ta seg tid til å finne den dypeste årsaken til problemet og evaluere tiltakene underveis.

– LEAN gir struktur og systematikk til forbedringsarbeidet. For eksempel gir visualiseringen av driften ved hjelp av driftstavler helhet og oversikt, så sant man holder jevnlig tavlemøter underveis, sier hun.

April: Matematikk i 3D

I en periode på seks uker tok 5. klasse på Hanstad skole i bruk VR-briller i matteundervisningen. Men er det egentlig så innmari gøy å spille seg gjennom matteoppgavene?

JAAA!

Ingen så ut til å ha det minste imot å bytte ut den tradisjonelle matteboka med «virtuelt reality» (VR). Målet for pilotprosjektet var å øke interessen for matematikk blant grunnskoleelever.

Elevene hadde gledet seg til å bruke spill i matteundervisningen.

– Det er morsommere å jobbe med matte på denne måten, sa Maria (10), før hun tok på seg VR-brillene og forsvant inn i den tredimensjonale matteverdenen.

VR-brillene kobles til undervisningsmodulen som ligger nedlastet som en app på lærerens mobiltelefon. Vel inne i spillet, er hovedpoenget å samle så mange poeng som mulig ved å svare riktig på regnestykker som dukker opp i de ulike 3D-scenariene. I versjonen som ble testet ut i 5. klasse på Hanstad skole, skulle elevene regne seg gjennom den lille gangetabellen.

– Det fine med dette spillet er at det kan tilpasses hver enkelt elev. Ettersom at jeg får opp all statistikken på min PC, kan jeg jobbe aktivt med i timen. Jeg kan justere vanskelighetsgraden på oppgavene dersom jeg ser at noen av elevene skiller seg ut, sa lærer Kristin Søgård.

Mai: Sykepleieprisen 2017 til Elverum

Hun har høy faglig integritet, har en egen ro over seg, og stiller opp for pasientene døgnet rundt. Sykepleierprisen 2017 gikk til sykepleier og kreftkoordinator i Elverum kommune, Monica Holen.

Sykepleieprisen deles ut i regi av Høgskolen i Innlandet ved Institutt for sykepleie, i samarbeid med Norsk Sykepleierforbund i Hedmark. Prisen går til en sykepleier, forsker, leder eller en gruppe sykepleiere som har vært med på å utvikle kvaliteten i sykepleiefaget.

Formålet med prisen er å bidra med å fremme anerkjennelse for sykepleie som fag og tjeneste.

Monica Holen er sykepleier med videreutdanning i kreftomsorg. Hun jobber til daglig som kreftkoordinator ved Tjenestekontoret i Sektor for pleie, rehabilitering og omsorg. I nominasjonen sto det at Monica verdsettes for sin milde og rause væremåte.

I sin begrunnelse sa juryen blant annet følgende om årets prisvinner:

Monica Holen praktiserer forbilledlig sykepleie og veiledning av studenter. Hun har iverksatt nybrottsarbeid for å heve sykepleiekvaliteten og læringsmiljøet på sitt arbeidssted, og har gjort en bemerkelsesverdig innsats for å opprettholde en sykepleietjeneste og et læringsmiljø av høy kvalitet. I tillegg utmerker hun seg som inspirator for kollegaer, nyutdannede sykepleiere og studenter.

Juni: Elverum læringssenter fikk arbeidsmiljøprisen

I kantina på Folkvang var det dekket til fest. Rundt bordet satt en spent gjeng fra Elverum læringssenter som ikke visste hvorfor de var invitert. Så kom rådmannen.

Rådmann Kristian Trengereid kunne fortelle at Elverum læringssenter var tildelt Arbeidsmiljøprisen for 2016.

Hvert år går prisen til en enkeltperson eller gruppe som har bidratt til et godt arbeidsmiljø internt i kommunen. Prisen er på 10 000 kroner, og kan brukes til arbeidsmiljømessige- og sosiale tiltak i enheten.

Elverum læringssenter har ansvaret for voksenopplæringen i Elverum kommune. Senteret tilbyr norskopplæring, spesialpedagogikk, og grunnskoleopplæring til 160 elever fra 30 nasjoner, fordelt på 15 lærere.

Har jobbet målrettet sammen

I begrunnelsen for tildelingen, var det lagt vekt på at Elverum læringssenter har jobbet målrettet med arbeidsmiljøet. Både ledere og ansatte har vært bidratt inn i dette arbeidet: Lederne har satt av tid og engasjert seg i spørsmål om arbeidsmiljø, de ansatte har involvert seg og bidratt med det lille ekstra. Alt dette har resultert i større fokus på HMS, utviklingsarbeid og konkrete tiltak.

Elverum læringssenter har en helhetlig og systematisk tilnærming til HMS-arbeid, og er bevisst sammenhengen mellom et godt arbeidsmiljø og god kvalitet på tjenestene.

- Vi står sterkere sammen, sa en takknemlig rektor ved Elverum læringssenter, Mukanisa Buranga Solend, til stående applaus fra sine kollegaer da hun mottok prisen.

Juli: Sommertoget på skinner

19. juli stoppet NRK Sommertoget på Elverum stasjon, og programmet Sommeråpent sendte live fra stasjonen. Det ble en festdag for tusenvis av entusiastiske elverumsinger som hadde møtt frem på perrongen.

Da toget kom kl. 14.10, ble det møtt av allsang. Fram til kveldens direktesending Sommeråpent gikk på lufta, gjorde NRK opptak av det som foregikk på Elverum stasjon denne dagen. Og det var ikke lite.

Tusenvis av fremmøtte fikk se kokkeshow, konserter og underholdning fra scenen. En vandreutstilling av Kongens nei var så klart på plass. Glomdalsmuseet og Skogbruksmuseet hadde satt opp et martnsområde med boder, og kunne friste med mini jakt- og fiskedager og dertil hørende aktiviteter. Folk gikk ikke sultne hjem heller, det sørget diverse lokalmatutsalg og en helstekt elg for.

Avisen Østlendingen skrev:

«På hele plassen utenfor stasjonen myldret det av folk. Det var ordfører, Erik Hanstad, veldig glad for.

– Det er jo midt i ferien så vi kunne ikke forvente at så mange skulle møte opp, derfor er jeg utrolig fornøyd med oppmøtet. Mange må ha kommet hjem fra ferie for å være her i dag. Dette er jo helt fantastisk, sier ordføreren, før han legger til:

– Det må jo være flere tusen personer her, og det er veldig bra at folk stiller opp. I tillegg er det veldig stas at alle samles og viser fram byen vår. Det er veldig viktig, sier han.»

August: Færre skader med velferdsteknologi

Demensdiagnoser, ustø gange og høy fallrisiko til tross: Ved Moen sykehjem setter en liten sensor en effektiv stopper for fallet før det oppstår. Ny teknologi fører til at færre pasienter skader seg.

Elverum kommune jobber kontinuerlig for å inkludere velferdsteknologi i framtidens helsetjenester. På avdeling 4 ved Moen sykehjem, falt beboerne i gjennomsnitt seks ganger i måneden mellom 2014 og 2016. Omtrent halvparten av fallene førte til pasientskader. Da avdelingen testet ut en ny type sensor som utløser en alarm idet pasienten går ut av senga, ble antall fall i måneden redusert til null. Sensorene ble plassert på nedre del av pasientens skrivebord.

De ansatte kunne fortelle om en nærmest ny hverdag på jobb.

– Tidligere var vi inne hos beboerne flere ganger i løpet av natta for å forsikre oss om at de lå trygt i senga, fortalte Edel Olsen, en av pleierne som har deltatt i prosjektet.

Nå blir pleierne varslet via sensoren så snart beboeren er på vei ut av senga. Det reduserer ikke bare risikoen for fall, men fører også til en tryggere arbeidssituasjon med mindre stress for de ansatte.

Ordningen med sensorer ble videreført etter at pilotprosjektet var avsluttet. Teknologien ble valgt blant annet fordi den er enkel å forstå, og kan flyttes mellom brukere ved endret behov. Fagutviklingssykepleier ved Moen sykehjem, Monica Berg, understreket at målet ikke er en reduksjon av ansatte, men reduksjon av skader, og en bedre hverdag for pasienter, ansatte og pårørende.

September: Hvordan er det å være ungdom i Elverum?

Ungdata er lokale ungdomsundersøkelser som gir et godt innblikk i hvordan det er å være ung i Norge i dag. I 2017 ble ungdomsskoleelever i Elverum invitert til å delta i undersøkelsen.

Ungdata er et kvalitetssikret og standardisert system som innebærer at skoleelever på ungdomstrinnet og i videregående opplæring svarer på spørsmål om ulike sider ved livet sitt. Spørsmålene dekker helheten i ungdommenes liv, og omfatter et bredt spekter av temaer.

Her er et lite knippe av resultatene blant de ca. 600 ungdomsskoleeleven fra Elverum som deltok i undersøkelsen. Resultatene er oppgitt i prosent.

	Ungdomsskolen		ELVIS 1. trinn		ELVIS 2. trinn	
	2014	2017	2014	2017	2014	2017
Medlem av idrettslag	60	62	43	39	34	33
Røyker ikke	95	95	82	78	84	84
Bruker ikke snus	91	95	71	77	67	75
Har ikke brukt /sjelden brukt alkohol i løpet av de siste år	78	82	34	41	21	27
Vært beruset i løpet av siste 12 mndr	15	17	60	56	64	64
Brukt hasj/marihuana i løpet av siste 12 mndr	2	2	8	12	5	9
Følt deg ulykkelig, trist eller deprimert (ganske/mye plaget)	18	18	24	30	16	29
Opplever boområdet ditt som svært trygt om kvelden	55	45	57	43	60	49
Jeg er svært fornøyd med hvordan jeg er	85	89	75	78	85	75
Aldri/nesten aldri deltatt i mobbing/plaging av andre	93	97	94	96	91	98
Aldri/nesten aldri selv vært utsatt for mobbing/plaging	88	88	88	88	88	94
Brukt skolehelsetjenesten i løpet av siste 12 mndr	28	35	38	39	28	26
Foreldrene pleier å vite hvor jeg er og hvem jeg er sammen med	97	97	91	91	92	91
Svært eller litt fornøyd med foreldrene	81	86	77	76	83	84

Foretrekker foreldrene for å snakke om personlige problem	49	52	46	35	51	41
Prosentandel som tror at de vil ta høyere utdanning	66	64	59	60	63	68
Tror de vil få et godt og lykkelig liv	76	76	82	65	76	66

SLT/folkehelsekoordinator i Elverum kommune, Roy Heine Olsen er fornøyd med den høye deltakelsen blant ungdommene, og sier at resultatene gir et grunnlag for å utarbeide gode kommunale planer for oppvekst og folkehelse.

- Vi ikke skal ikke ta lett på utfordringene i ungdomsmiljøet i Elverum, men hovedinntrykket er at de fleste har et godt forhold til foreldrene sine, trives godt på skolen, og ligger under landsgjennomsnittet hva bruk av rusmidler angår. De har også tro på egen fremtid, sier han.

Oktober: Jotuntoppen åpner dørene

I oktober flyttet de første beboerne inn på Jotuntoppen bo- og omsorgssenter. Boligene er bygget med tanke på morgendagens omsorgstjenester, og tilrettelagt for å mestre livet, både alene og i fellesskap.

Jotuntoppen har blitt et moderne omsorgssenter. Her skal det være trygt og godt å bo hjemme lengst mulig. Et sted du har lyst til å være, gjenspeilet i arkitektur og innredning. Jotuntoppene er også den første omsorgsboligen i Elverum som tar i bruk velferdsteknologiske løsninger.

De 24 leilighetene i første etasje er døgnbemannet og spesielt lagt til rette for personer med demens og kognitiv svikt. Her abonnerer beboerne på dagens fire måltider, som de gjerne inntar sammen. Andre etasje har 17 leiligheter for beboere med behov for enkelte helse- og omsorgstjenester, men som stort sett klarer seg selv. Fire av leilighetene i hver etasje er egnet for par som vil bo sammen. Med enkel tilgang fra første etasje er det anlagte en sansehage.

I underetasjen er det etablert et aktivitetstilbud for hjemmeboende pasienter med demens. Tilbudet gjelder også for personer som ikke er beboere på Jotuntoppen.

Femstjerners hotell

Kirsten Frang var en av de første beboerne på plass da bo- og omsorgssenteret åpnet dørene. Ifølge datteren har moren blitt ti år yngre etter at hun flyttet inn i leiligheten sin i første etasje.

– Mor er superfornøyd! Her får hun hjelp til det hun trenger, og kan nyte livet som gammel. Det er som et femstjerners hotell, forteller Mona Frang.

November: Sykkelbyen Elverum

Elverum kommunene har som mål å øke andelen som sykler fra 7,8 prosent til 13 prosent innen 2020. Det er det mange gode grunner til. Bedre folkehelse og bedre luftkvalitet er to av dem.

– I tillegg blir det mer liv i byen. Sentrum blir et attraktivt sted å være, og flere vil kanskje oppholde seg i parken i stedet for på kjøpesenteret, sa Elisa Rustad Fossnes fra rådgiverbedriften Norconsult, da hun la frem Sykkelrapporten for kommunens representanter.

I april vedtok kommunestyret «Handlingsplanen for sykkelbyen Elverum 2017-2020» som i korte trekk går utpå å legge til rette for syklende og gående i Elverum.

Som en del av arbeidet med ny byplan, bestilte Elverum kommune i mars en rapport med forslag til ulike tiltak for å få elverumsingene til å sykle mer. Omtrent 8500 personer av de cirka 14 000 som bor i byområdet i Elverum, har mindre enn 10 minutters sykkelavstand til sentrum.

Fossnes påpekte at mange av innbyggerne i Elverum sykler allerede.

– Elverum har faktisk en høyere andel syklister enn flere andre norske storbyer, sa Fossnes.

Oppgrader sykkelvegnettet

Sykling fører altså til bedre klima, bedre helse og et yrende byliv. Men hvordan få folk til å la bilen stå og ta sykkelen fatt?

Ifølge rapporten må sykling være trygt og tilgjengelig før det blir tatt i bruk. Å bli enige om et trafiksikkert, trygt og fremkommelig hovedsykkelvegnett er første steg på veien mot en pulserende sykkelby. Sykkelvegnettet skal være sammenhengende. Det skal gi tilgjengelighet til og fra boliger og reisemål for alle menneskene i Elverum, og ha høy prioritering av drift og vedlikehold.

– Det må tilrettelegges slik at det går raskere og lettere å sykle dit man skal. Da vil flere velge sykkelen over bilen, sa Fossnes.

Desember: Stadig nye Miljøfyrtårn i Elverum

Ved utgangen av fjoråret kunne 23 bedrifter i Elverum smykke seg med tittelen Miljøfyrtårn. Mester Grønn på Amfi er det siste foretaket i rekken som har mottatt beviset på at de tenker miljø i alle ledd.

Miljøfyrtårn er et konkret og effektivt verktøy for sertifisering og miljøledelse som hjelper bedrifter med å ta miljøansvar. Det var kjeden Mester Grønn med sine 119 butikker spredt over hele landet som ble sertifisert, deriblant butikken i Elverum.

– Vi har miljømøter to ganger i året der vi setter oss mål for miljøarbeidet. Det går blant annet på hvor mye strøm vi bruker, hvordan vi sorterer, og hvor mye plast og papir vi pakker plantene inn i. Alt vi selv kan gjøre for å påvirke forbruket, sa butikkeier Unni Rasch.

Ifølge Stiftelsen Miljøfyrtårn kan bedrifter blant annet kutte kostnader, oppnå konkurransefortrinn og senke sykefraværet ved å bli et Miljøfyrtårn.

Ordfører Erik Hanstad overrakte beviset på at kjeden Mester Grønn er sertifisert som Miljøfyrtårn. En plakett de skal henge godt synlig på veggen, ifølge butikklederen.

– Vi i Elverum kommune er veldig opptatt av å være bevisste på de miljø- og klimautfordringene vi er midt oppe i, og ikke minst hvordan vi kan bidra til å endre disse i en helt nødvendig og positiv retning for fremtiden. Vi har gjort mye godt arbeid for å være proaktive, som for eksempel Ydalir-prosjektet som vi har store forventninger til i fremtiden, sa ordføreren.

1 Innledning

Sammen med regnskapet og årsberetning gir årsmeldingen et utfyllende og helhetlig bilde av tjenesteproduksjon i Elverum kommune i 2017. Samlet gir dokumentene god informasjon til politikere, ansatte og innbyggere for å kunne treffe gode beslutninger for fremtidige prioriteringer.

I 2017 ble store investeringsprosjekter vedtatt, noen satt igang og noen sluttført. Ydalir skole med idrettshall og Ydalir barnehage ble vedtatt av kommunestyret i november 2017. Bygging av helsehuset ble satt igang i februar. Jotuntoppen, 43 omsorgsboliger ble ferdigstilt i oktober. Ved Lillemoen skole ble det satt igang nytt tilbygg i massivtre og rehabilitering av eksisterende bygningsmasse og Hanstad skole fikk et nytt tilbygg i massivtre. Vedtak om nye bygg og igangsatte prosjekter er alle nødvendig for at kommunens innbyggere skal få et godt tjenestetilbud fra kommunen.

Elverum kommune har dyktige medarbeidere som hver dag viser stor innsatsvilje i sitt arbeid for å realisere kommunens mål. Årsmeldingen viser mange eksempler på at det i kommunen pågår utviklingsarbeid. Det er naturlig å nevne velferdsteknologi, prosjektet er viktig for å kunne møte utfordringer kommunen vil stå over for de kommende år innen helse- og omsorgstjenesten. Videre har enkelte skoler prosjekter der VR-teknologi brukes i undervisningen. I tillegg er det viktig å nevne at de aller fleste sektorer har tatt i bruk Lean i sitt forbedringsarbeid. I sum viser dette at administrasjonen er bevist på at man må være utviklingsorientert for å kunne møte fremtidige utfordringer på best mulig måte.

Kommunen har hatt bruker- og innbyggerundersøkelser på enkelte tjenesteområder gjennom året. Resultatene fra undersøkelsene viser at innbyggerne i stor grad er fornøyd med de kommunale tjenestene. En stor takk til ansatte for vel utført jobb!

I 2017 oppnådde Elverum kommune et netto driftsresultat på 1,0%, tilsvarende 17,38 millioner kroner. Anbefalt norm for netto driftsresultat er at det bør være minimum 1,75% eller 29,3 millioner kroner. Nøkkeltallet sier oss at vi må redusere driftsutgiftene eller øke inntektene i fremtidige handlings- og økonomiplaner og budsjetter.

Kommunens økonomiske handlingsrom bygger på flere faktorer. Befolkningsutvikling og god styring av til enhver tid tilgjengelige økonomiske ressurser er de viktigste faktorene. Elverum kommune hadde som mål en befolkningsvekst på 1% gjennom året 2017. Elverum fikk en vekst på 0,18%. Dette er en bekymringsfull utvikling, fordi kommunen har forutsatt befolkningsvekst og derigjennom økte økonomiske rammeoverføringer fra staten. Blir det en brist i denne forutsetningen i de kommende budsjettår må kommunen justere ned driftsnivået/tjenestetilbudet.

Kristian Trengereid
rådmann

2 Overordnede mål og resultater

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede plan med visjonen: "Elverum har hjerterom". Det langsiktige målet i kommuneplanen er at «Elverum skal være et godt og sunt sted å leve, med aktive, glade og friske innbyggere».

Hvert år gjennomføres det brukerundersøkelser, innbyggerundersøkelser og andre registreringer/statistikker som viser resultater i forhold til fire ulike områder: Samfunn – Økonomi – Organisasjon – Tjenestekvalitet:

Dimensjoner med indikatorer	Resultat	Resultat	MÅL	Resultat	Landsgjennom snittet
	2015	2016	2017	2017	2017
SAMFUNN					
Innbyggertall (1% økning årlig)	21030	21086	21200	21123	–
Innbyggertilfredshet	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt	–
Reduksjon i energiforbruket i kommunale bygg ift. Referanseåret 2009 – 2010, korrigert ift. utetemp, areal og brukstid	-21 %	-24 %	nivå som 2015	-21 %	–
ØKONOMI					
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter (1,75 % anbefalt av Fylkesmannen)	1,90 %	-0,30 %	1,73 %	1,00 %	3,80 %
Andel finanskostnader i % av frie inntekter (ekskl. eiendomsskatt og flyktningetilskudd) *)	11,90 %	10,60 %	10,30 %	10,40 %	–
ORGANISASJON					
Nærværsprosent	91,9 %	91,0 %	92,5 %	91,9 %	**)
Medarbeidertilfredshet – ny endret metode og undersøkelse fra 2016 – måles i 2018			Medarbeidertilfredshet – ny endret metode og undersøkelse fra 2016 – se tabellen under		
TJENESTEKVALITET					
Tjenestene skal være innenfor lov og forskrift. (Tilsyn fra fylkesmann på ulike tjenesteområder blir rapport i tertialrapportene og årsrapporten)	ja	ja	ja	***)ja	–
BRUKERUNDERSØKELSER PÅ ULIKE TJENESTER (et gjennomsnitt av gjennomførte brukerundersøkelser i det enkelte rapporteringsår)****)					
Resultat for bruker	5,0	4,7	4,7	5,3	5,2
Respektfull behandling	5,2	5,1	5,1	5,5	5,4
Tilfredshet med informasjon	4,7	4,5	4,5	4,8	4,7
BRUKERUNDERSØKELSER Forenkelt utgave, spesielt tilrettelagt for brukere av hjemmetjenesten*****)					
De ansatte behandler meg med respekt			2,0	2,0	2,0
Tjenesten jeg får hjemme gjør at jeg føler meg trygg			1,9	1,9	2,0
De ansatte snakker klart og tydelig slik at jeg forstår dem			2,0	2,0	2,0

*) Renter og avdrag i % av brutto driftsinntekter

**) SSB har fraværstatistikk per kvartal for landet – ikke for året under ett.

***) Se pålegg etter tilsynsbesøk senere i rapporten

****) Alle brukerundersøkelsene har en skala fra 1 – 6, der 6 er best. Det var en liten nedgang på resultat for bruker og en større nedgang på informasjon. Det forventes at kommunens ulike tjenester blir enda flinkere til å informere de som mottar tjenesten, eller pårørende til de som mottar tjenesten.

*****) Forenklet utgave der bruker får 3 svaralternativer på hvor fornøyd den enkelte er med tjenesten, Ja/ Nei/ Vet ikke. Tilfredshet med tjenesten blir målt i en skala fra 1 – 2 der 2 er best.

3 Økonomiske resultater og hovedtrekk i 2017

3.1 Økonomiske resultater

Årets resultat

ØKONOMISK OVERSIKT DRIFT (beløp i 1000 kr)	2015	2016	2017
Sum driftsinntekter	1 507 788	1 620 939	1 673 959
Sum driftsutgifter ekskl. avskrivn.	1 409 036	1 493 128	1 556 090
Brutto driftsresultat	98 752	127 811	117 869
Netto finansutgifter	70 269	87 407	100 487
Netto driftsresultat	28 483	40 404	17 382
Netto avsetninger	28 416	32 721	17 382
Overført til investering	-	-	-
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	67	7682	-

Årets driftsregnskap legges fram i balanse, det vil si uten regnskapsmessig merforbruk eller mindreforbruk. Netto driftsresultat er på 17,4 mill. kroner.

Tjenesteområdenes driftsresultater

Tjenesteområde	Regnskap	2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik
Tall i hele tusen					
Politisk styring		9 927	10 020	10 281	-354
Administrasjon		85 625	86 890	106 552	-20 927
Barnehage		167 422	144 737	158 417	9 005
Skole		265 702	211 488	265 069	633
Barnevern		33 037	24 462	27 439	5 597
Helse		68 818	66 398	67 439	1 379
Pleie og omsorg		391 105	305 654	357 309	33 796
Sosial - tjenestebistand		20 481	1 652	18 702	1 779
Sosial - økonomisk bistand		56 999	48 606	58 766	-1 767
Kultur- og religiøse formål		42 858	26 689	40 017	2 840
Teknisk forvaltning		5 536	7 238	7 680	-2 144
Teknisk drift		34 591	7 019	29 747	4 844
Næringsutvikling		5 850	5 480	5 817	32
Fellesfunksjoner		-1 187 951	-1 024 138	-1 153 237	-34 714
Interne servicefunk (fordeles)		0	77 807	0	0
SUM		0	0	0	0

For 2017 ble budsjettet fordelt på tjenesteområder og ikke sektorer. Det har gjort rapporteringene til politisk nivå noe mer utfordrende. De tradisjonelle sektorene rapporterer nå sin ressursbruk og aktivitet på tjenesteområder. Det å rapportere ressursbruk på denne måten har gjort at sektorer må ha en større dialog og

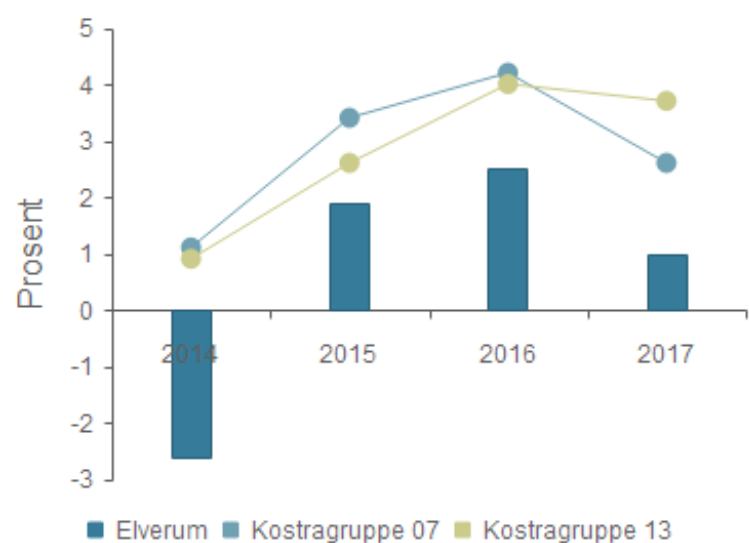
samhandling på tvers. Dette er noe rådmannen ser på som positivt, men for 2017 ser vi at budsjettjusteringer mellom tjenesteområder ikke har vært gode nok. Dette har medført at det på noen tjenesteområder er til dels store avvik, avvik som er sammensatte og krevende å kommentere på en enkel måte.

Se tabeller og forklaring på vesentlige avvik +/- under det enkelte tjenesteområdet.

3.2 Resultatutvikling 2011-17

I det følgende presenteres utvalgte nøkkeltall som beskriver kommunens økonomiske stilling og utvikling over tid. I flere av grafene sammenlignes Elverum kommune med KOSTRA-gruppe 7 og 13. Elverum kommune var i gruppe 7 frem til 2014, men er nå i KOSTRA-gruppe 13 etter at kommunen passerte 20 000 innbyggere. En slik fremstilling gir oss et bilde av den økonomiske situasjonen i sammenlignbare kommuner.

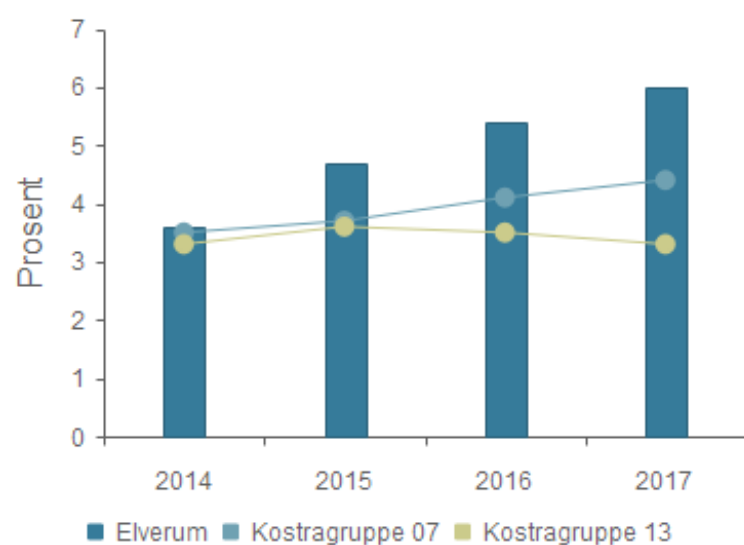
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

	2014	2015	2016	2017
Elverum	-2,6 %	1,9 %	2,5 %	1,0 %
Kostragruppe 07	1,1 %	3,4 %	4,2 %	2,6 %
Kostragruppe 13	0,9 %	2,6 %	4,0 %	3,7 %

Indikatoren viser netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter for kommunen. Netto driftsresultat beregnes ut fra brutto driftsresultat, men tar i tillegg hensyn til resultatet fra eksterne finansieringstransaksjoner. Netto driftsresultat kan enten brukes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk. For å ha en sunn kommuneøkonomi bør netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter ikke være lavere enn 1,75 %. Et lavere resultat vil ikke sikre kommunen nødvendige avsetninger til uforutsette hendelser og fremtidige investeringer. Netto driftsresultat er 17,4 millioner kroner, mens anbefalt norm tilsier 29,3 millioner kroner.

Netto finans og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter

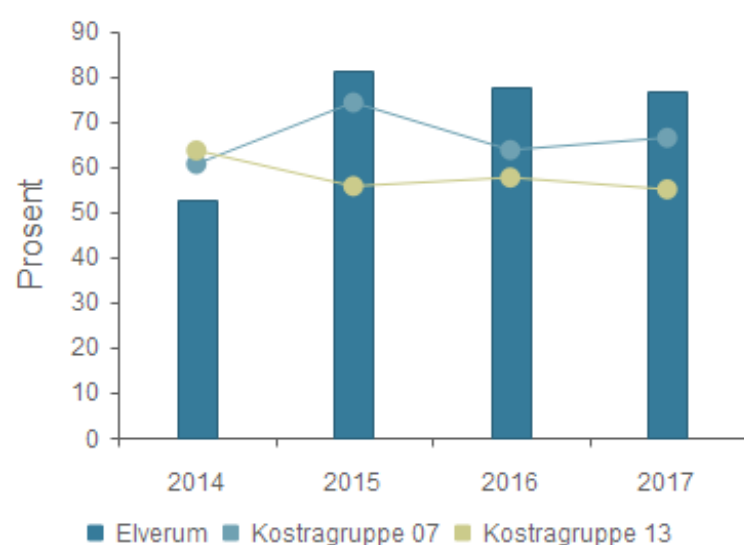

	2014	2015	2016	2017
Elverum	3,6 %	4,7 %	5,4 %	6,0 %
Kostragruppe 07	3,5 %	3,7 %	4,1 %	4,4 %
Kostragruppe 13	3,3 %	3,6 %	3,5 %	3,3 %

Indikatoren viser netto finans og netto avdrag i prosent av brutto driftsinntekter. Resultatbegrepet viser hvor stor andel av driftsinntektene som er bundet opp til tilbakebetaling av lån. I netto finans omfattes renteutgifter/-inntekter. Figuren viser at Elverum kommune stadig bruker mer av driftsinntektene til renter og avdrag på lån. Store investeringer over år fører til at kommunen binder opp mer av sine midler til renter og avdrag, noe som går på bekostning av tjenestetilbudet forøvrig.

Sammenlignet med andre kommuner bruker Elverum kommune en vesentlig større andel av sine driftsinntekter til å dekke renter og avdrag.

Bruk av lån (netto), i prosent av brutto investeringsutgifter

	2014	2015	2016	2017
Elverum	52,4 %	81,3 %	77,4 %	76,6 %
Kostragruppe 07	60,5 %	74,1 %	63,6 %	66,3 %
Kostragruppe 13	63,5 %	55,6 %	57,5 %	54,9 %

Figuren viser andelen av kommunens investeringer som finansieres ved bruk av lån. Resterende 23,4 % for 2017 finansieres av statlige tilskudd og momskompensasjon. En sunn kommuneøkonomi gir rom for å finansiere deler av investeringene med egenkapital, det vil redusere bruk av lån. Sammenlignet med andre kommuner bruker Elverum kommune svært lite egenkapital for finansiering av investeringer.

Elverum kommune må på sikt arbeide for å øke bruken av egenkapital for finansiering av investeringer. Kommunens egenkapital ligger i ubundne fond, men også i andre balanseførte verdier.

3.3 Investeringsprosjekter

Prosjekt	Total kostnadsramme	Totalt regnskapsført	2017 budsjett/revidert	2017 regnskapført	Kommentarer
Jotuntoppen bo- og omsorgssenter	167 090 259	154 734 060	80 500 000	80 449 728	Ferdigstilt og overtatt.
Svartholtet bofellesskap	36 920 980	18 178 484	10 737 000	11 466 925	Byggearbeider pågår. Fremdrift i henhold til kontrakt. Overtakelse 25. juni 2018.
Helsehuset alt. 3 inkl. Moen og omsorgsboliger	593 004 501	263 462 685	230 615 000	203 349 618	Byggearbeider pågår. Fremdrift i henhold til kontrakt. Økonomisk prognose viser risiko for overskridelse på mellom 6 og 8 %. Overtakelse desember 2018.
12 boenheter for unge med nedsatt funksjonsnivå (Vestad Omsorgsboliger)	50 059 290	2 263 109	1 100 000	239 206	Forprosjekt ferdigstilt. Prosjektet vurderes flyttet fra Vestad til Ydalir.
Utleieboliger Gamle Trysil veg 17	25 312 500	543 053	15 000 000	228 040	Reguleringsprosess planlagt, foreløpig på vent.
Bofellesskap for mindreårige flyktninger	18 835 990	17 400	0	0	Prosjektet er administrativt avsluttet, som følge av at det ikke er behov for nytt bofellesskap, jfr. KS 131/17.
Kjøp av kommunale boliger 2017	2 630 000	3 200 741	2 630 000	3 200 741	Anskaffes etter bestilling fra BOSO. Anskaffet 1 bolig i 2017.
Komfyrvakter boliger	300 000	0	300 000	0	Utsatt til 2018.
Renholdssoner – Inngangsparti av bygg	2 000 000	1 849 470	600 000	788 695	Videreføres og merforbruk dekkes av vedtatt ramme for 2018.
Folkvang – Universell utforming	2 000 000	1 952 871	0	1 680 530	Ferdigstilt og overtatt.
Handlingsplan universell utforming	2 000 000	237 000	0	237 000	Midlertidig prosjektmedarbeider tilsatt. Registreringsarbeidet pågår, forventet ferdigstilt august 2018.
Kjølerom kantine kommunehuset folkvang	350 000	447 057	0	80 172	Ferdigstilt og overtatt.
IT investeringer 2017 inkl (digitale Norge)	2 785 000	2 485 463	2 785 000	2 485 463	Innkjøp av ny kjerneswitch, økt sikkerhet, ny Citrixløsning og innkjøp av nye servere og ny backupløsning . Økt lagringsbehov krever stadige utvidelser både av kapasitet på eksisterende diskhyller og backupløsninger.
IKT i tjenesteproduksjon, velferdsteknologi	1 230 000	629 479	1 230 000	629 479	Innkjøp og valg av plattform for velferdsteknologi ble først klart på slutten av året. Avsatte midler til innkjøp blir først brukt i 2018. Investeringene i 2017 er brukt til utstyr på nye Jotuntoppen og drift av prosjektet både lokal i kommunen og det interkommunale samarbeidet.
AVR Institute Norway AS	6 000 000	5 610 000	0	5 610 000	Aksjeemisjon er gjennomført.
Hanstad skole, rehabilitering 2013 – 2015	3 000 000	1 826 276	2 084 000	17 795	Generalplan ferdig inkludert flytting av undervisningsmodul fra Søbakken skole.
Hanstad skole – Massivtre moduler	19 428 000	22 352 148	13 928 000	13 293 519	Ferdigstilt og overtatt. Forskningsprosjekt planlagt for den midlertidige løsningen.
Vestad kompetansesenter	22 830 545	1 783 151	0	1 201 702	Gjenstår infrastrukturtiltak i størrelsesorden 9 mill. kr, som planlegges utført i tilknytning til infrastrukturtiltak relatert til 12 boenheter for unge mennesker med nedsatt funksjonsnivå (Vestad omsorgsboliger).
Søbakken skole trinn 2 nybygg og rehab	150 600 000	162 309 299	0	1 536 351	Ferdigstilt og overtatt. Garantisak pågår.
Lillemoen skole – Tilbygg/rehabilitering	111 218 509	58 220 900	49 564 565	49 124 925	Byggearbeider pågår nybygget overtas ultimo februar 2018 og rehabiliteringen fortsetter som planlagt. Fremdrift i henhold til kontrakt med ferdigstillelse til skolestart 2018. Uteområdene ferdigstilles høsten 2018. Bygging av gymsal/ idrettshall ikke avklart.
IKT i skole (2017)	2 100 000	1 719 486	2 100 000	1 719 486	Midlene brukes til videre utskifting av Pc`er

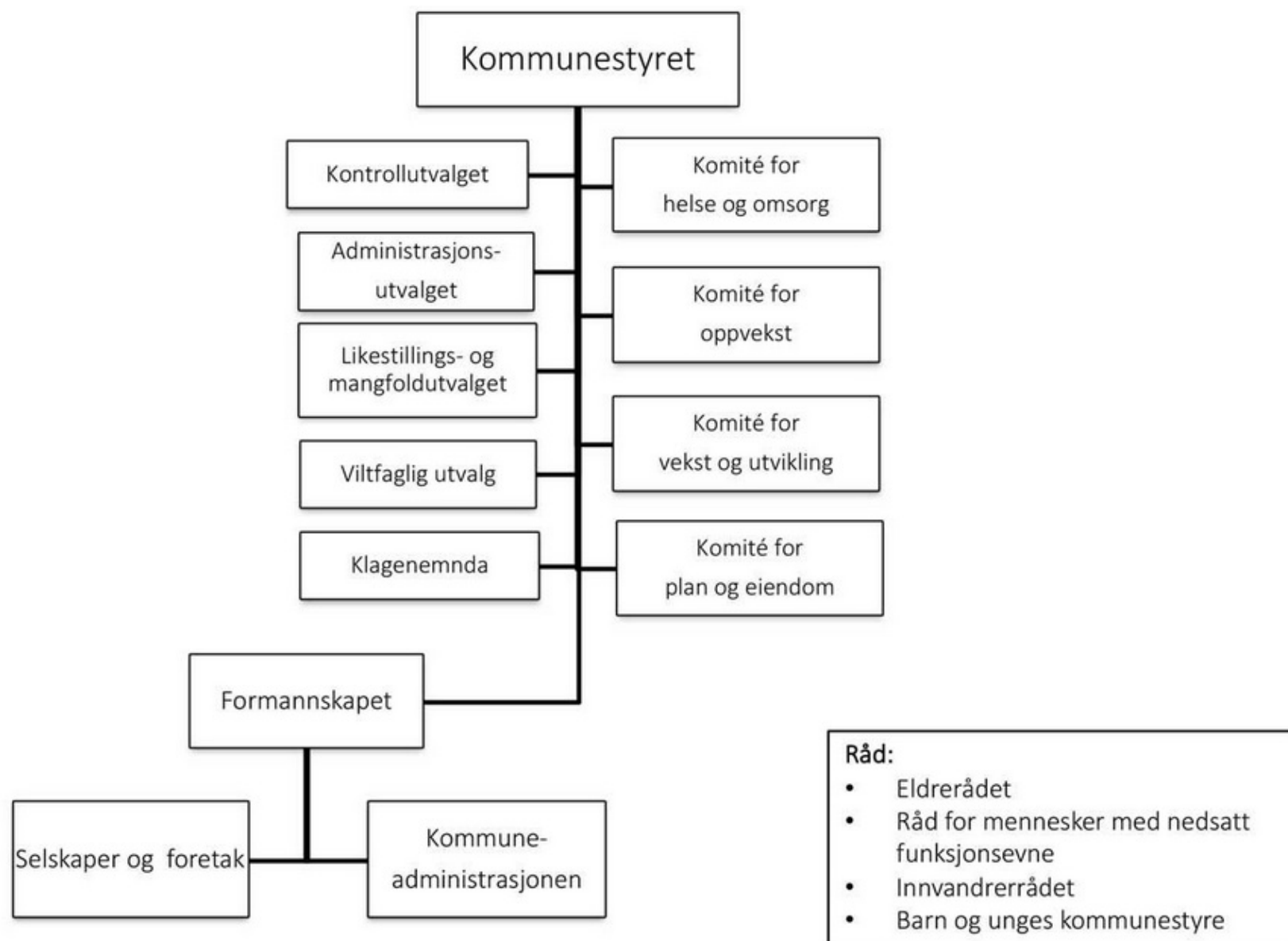
INSTRUKS (2017)	2 100 000	1 715 700	2 100 000	1 715 700	for elever og ansatte.
Adm. program skole og barnehage	700 000	437 304	700 000	437 304	Administrasjonsprogrammet Visma er installert og tatt i bruk.
Ydalir skole	262 750 170	56 101 349	53 000 435	54 414 827	Fremdrift iht. samspillskontrakt. Planlagt ferdig til skolestart 2019.
Ydalir – ny barnehage 2020	55 000 000	0	1 000 000	0	Fremdrift iht. samspillskontrakt. Planlagt ferdig til skolestart 2019.
Inventar Elverum Læringscenter	0	748 612	0	435 304	Klasserommene er innredet og tatt i bruk.
Ombygging kantine Elverum ungdomsskole	610 000	590 331	610 000	590 331	Kantina er ombygd og tatt i bruk av skolen.
Kirkebygg – brannvarsling 5 kirker	1 100 000	1 041 315	700 000	654 927	Ferdigstilt og overtatt.
Allaktivetsarena	6 500 000	528 469	100 000	528 469	Forprosjekt, prosjektering og administrasjon.
Heradsbygda kirkegård – utvidelse	2 000 000	1 714 836	0	731 953	Ferdigstilt og overtatt.
Gjerde sansehage ved Lyngholtet	176 500	150 000	176 500	150 000	Prosjektet er ferdigstilt.
Pro kjøkken – pakkemaskin	322 015	323 151	322 015	316 429	Prosjektet er ferdigstilt.
PRO digitale dekodere TV signal institusjon	260 250	381 068	0	381 068	Prosjektet er ferdigstilt.
Kjøp av biler – jevn utskifting	4 110 000	2 898 451	4 110 000	2 898 451	Utskiftning og kjøp av biler. Rammen er ca 4 mill. kr. hvert år i økonomiplanen, men behovet varierer mellom år.
EL-sykler PRO	0	0	0	356 366	Det er investert i 4 EL-sykler. De er finansiert ved bruk av fond. Prosjektet er ferdigstilt.
Maskinfond 2017	1 500 000	738 957	1 500 000	738 957	Diverse utstyr og småredskap.
Hjullaster	1 800 000	2 429 836	1 800 000	2 429 836	Skulle vært delbelastet maskinfondet 90110017.
Drifts- og vedlikeholdsmaskiner	448 522	390 848	0	131 989	Anskaffes etter behov.
Utfasing av kvikksølvholdige lypærer	1 200 000	1 145 793	1 200 000	1 145 793	Ferdigstilt.
Utfasing av oljekjeler	1 350 000	292 336	292 000	292 336	Pågår og gjennomføres over 4 år. Omfatter også boliger.
Gatelysinvesteringer 2017	9 000 000	7 278 692	9 000 000	7 278 692	Midlene er brukt på infrastruktur til 311 nye gatelysarmaturer på Søbakken og i Øverleiret. Det er anlagt nytt gatelys på Løvbergsmoen, Søbakken NV, Hanstad skole, Andreas Kongsvei, Heradsbygd kirke, samt belysning ny G/S-veg Hernes. Nye tennskap og sammensying av anlegg i Melåsberget. DATEK styringssystem på alle nye installasjoner som er satt opp.
Nordmoutbygging rundkjøring	0	378 729	0	850	Avsluttet
Nordmoutbygging veg	1	5 711 482	0	158 981	Avsluttet
Infrastruktur Vestad (skole – rundkjøring – Elgstua)	37 432 158	5 704 023	4 577 000	5 193 958	Kommunal andel til rundkjøring Elgstua er betalt iht. utbyggingsavtale. Kvalitetssikring av kostnad til infrastrukturtiltak iht. utkast til reguleringsplan gjennomført. Uavklart om kommunen skal finansiere infrastrukturtiltakene da kostnaden er estimert til 70 mill. kr.
Plasthall for lagring av grus	500 000	1 310 317	0	155 798	Diverse ettermontering av utstyr og lys, avsluttet.
Eiendomsinngrep 2017	225 000	260 070	225 000	260 070	Brukt ifm bygging av fortau i Skogvegen.
Trygghetsalarmer	273 438	273 438	273 438	273 438	Prosjektet er ferdigstilt.
Hovedplan VA – alle anlegg	43 997 060	20 571 865	25 000 000	17 222 741	Utvidelse av forsyningsområde i Heradsbygda pågår og vil fortsette i 2018. Rehabilitering av gammelt ledningsnett i Konvallvegen, Grønnmyrvegen og Ydalirvegen er påbegynt og pågår fortsatt.

					Rehabilitering i Munkedamsvegen er ferdig, asfaltering gjenstår.
Gate, veg, park, KS-072/16	11 491 000	11 092 365	10 000 000	11 092 365	Følgende tiltak gjennomført: Oppgradering og grøfting av Hagaroavegen, Voldmyrvegen, div.veger vestre Hernes, Flotsvegen, og div. andre vegstrekninger. Oppgradering Sentrumsgater/-veger: Henrik Ibsens veg. Faste gatedekker: Torggata, Frydenlundsvegen, Svartbekkvegen. Nye prosjekter, veger og anlegg: Flishøgda (parkeringsplass), Elverum (G/S bommer), Skogvegen (fortau). Oppgradering av fontene i Glomma. Forberedende arbeider for 2018 parkinvesteringer.
Rehabilitering av bruer 2017	1 000 000	0	200 000	0	Det har internt ikke har vært kapasitet til å håndtere investeringer på bruer. Midlene overføres og brukes i 2018.
Turnutstyr	500 000	500 000	500 000	500 000	Innkjøp gjennomført ihht budsjett.
Ydalir, ny veg x RV25	33 375 000	19 753 074	8 000 000	10 403 074	Årets ramme overskredet med ca 3 mill. kr., bl.a som følge av fellesprosjekt forsering av forlengelse av Olav Sæters veg og noe prosjekteringsarbeider. Totalrammen opprettholdes.
	1 697 316 688	684 259 544	536 459 953	496 513 682	

4 Organisering

4.1 Politisk organisering

Kommunen har politisk organisering som viser hvordan de folkevalgte representantene og representanter oppnevnt av de folkevalgte, er fordelt i styrer, råd og utvalg.

Kommunestyret er kommunens øverste organ og består av 35 folkevalgte representanter fra de politiske partiene. Kommunestyret delegerer i stor grad myndighet gjennom et eget delegasjonsreglement til underliggende utvalg, formannskapet, rådmann m.fl. Det er klare regler for hva som kan delegeres og hva kommunestyret selv må beslutte.

Kontrollutvalget er oppnevnt av kommunestyret i henhold til kommunelovens §77.

Administrasjonsutvalget er et partssammensatt utvalg oppnevnt i henhold til kommunelovens § 25.

Kommunestyrekomiténe (helse og omsorg, oppvekst, vekst og utvikling, plan og eiendom) er oppnevnt av kommunestyret i henhold til kommunelovens §10a og er delegert ansvar og myndighet i henhold til eget reglement.

Eldrerådet er opprettet med hjemmel i eldrerådslova § 1 og er et rådgivende organ for kommunen. Rådet skal i prinsippet ha til behandling alle saker som gjelder levekårene for eldre i kommunen og avgi uttalelse i saken.

Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne er opprettet med hjemmel i lov av 17.06.2005 nr. 58 § 2 for å sikre åpen, bred og tilgjengelig medvirkning i saker som er viktige for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Innvandrerrådet er opprettet med hjemmel i kommuneloven § 10 som et rådgivende organ for kommunestyret i saker av betydning for flykningers levekår.

Barn og unges kommunestyre (BUK) er opprettet med hjemmel i kommuneloven § 10. Formålet med BUK er å lære opp unge i demokratiske prosesser og arbeidsmåter.

Formannskapet er valgt blant kommunestyrets medlemmer i henhold til kommunelovens § 8 for valgperioden på 4 år. Formannskapet behandler saker forberedt av administrasjonen og utøver kommunens eierskap i selskap og foretak hvor kommunen er eier.

Selskaper og foretak hvor Elverum kommune har eierinteresser er:

Kommunale foretak

- KF Elverum kommuneskoger (100 prosent)

Aksjeselskap

- Agena AS (100 %)
- Elverumregionens Næringsutvikling AS (33,3 %)
- Elverum Kommunale Industribygg AS (100%)
- Elverum kommunale Industribygg Utvikling AS (100%)
- Elverum Tomteselskap AS (100%)
- Elverum Energi AS (100%)
- Terningen Arena Idrett og Kultur AS (100%)
- Terningen Arena Idrett og Kultur Drift AS (100%)
- Flerbruksanlegget AS (100%)
- AVR Institute Norway AS (33,3%)
- Nordavind DC Sites AS (11,11%)

Interkommunale selskap

- Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS
- Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS
- Hedmark Revisjon IKS

Andre virksomheter

- Elverum kommunale pensjonskasse
- Stiftelsen Festspillene Elverum
- 3 stiftelser:
 - Elverum kommunes stiftelse for utdanning,
 - Elverum kommunes stiftelse for jord, skog og bygdeutvikling
 - Elverum kommunes stiftelse for helse, omsorg og pleie

Lovpålagte tjenester organisert som egne rettssubjekter med eget regnskap er:

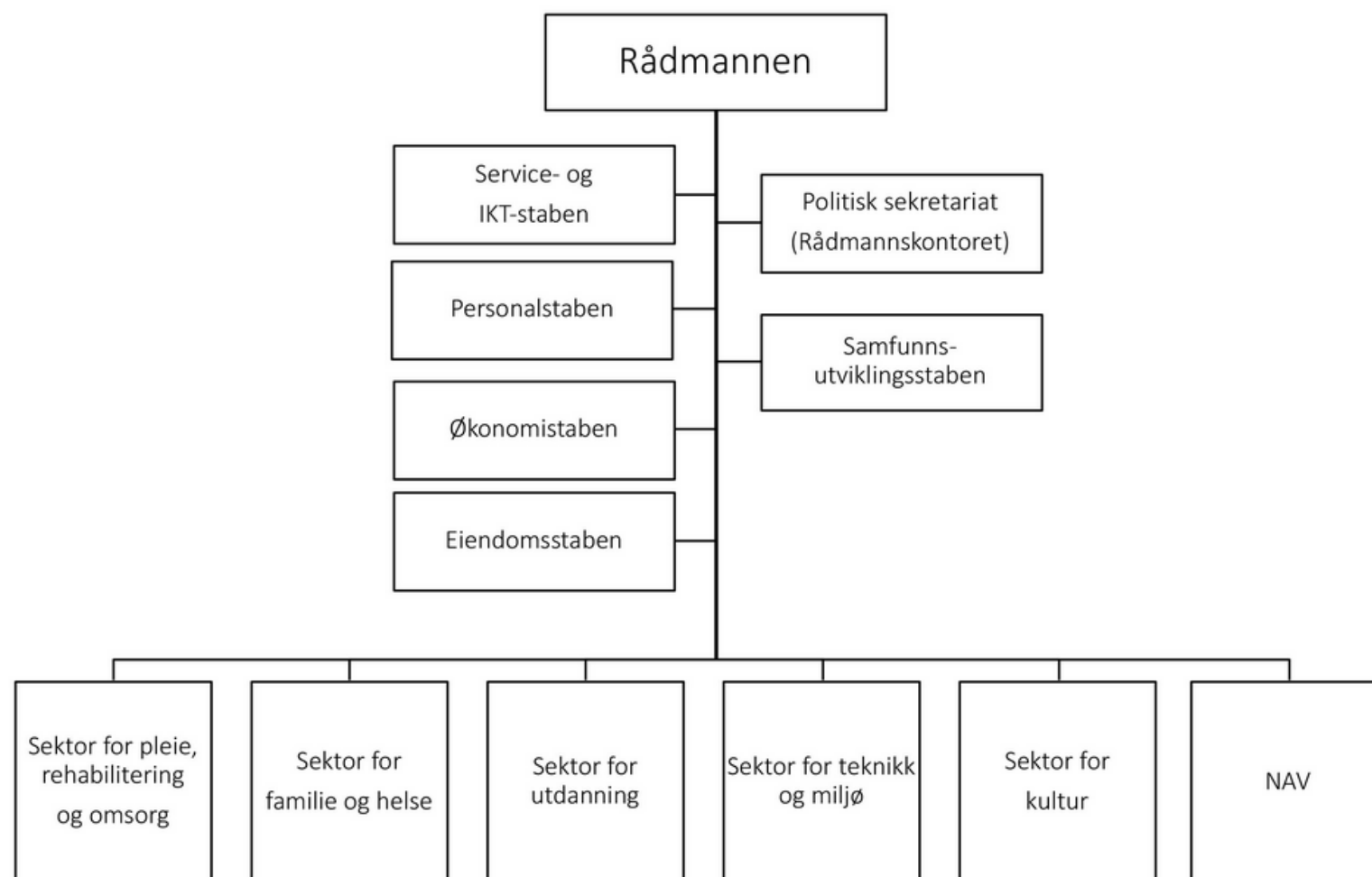
- **Renovasjon** – Tjenesten er organisert gjennom Sør-Østerdal interkommunale renovasjonsselskap IKS hvor Elverum kommune er kontorkommune og hefter for 60 prosent av selskapets forpliktelser.
- **Brann- og redningstjeneste** – Tjenesten er organisert gjennom Midt Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS hvor Elverum kommune er kontorkommune og hefter for 30,5 prosent av selskapets forpliktelser, etter at selskapet ble utvidet med nye kommuner fra 01.01.2008.
- **Revisjon** – Tjenesten er organisert gjennom Hedmark Revisjon IKS hvor Løten kommune er selskapets kontorkommune. Elverum kommune har en ansvarsdel på 11,6 prosent av selskapet.

Utover dette drives kommuneskogen som kommunalt foretak gjennom Elverum kommuneskog KF. Kommuneskogen fører eget separat regnskap for sin virksomhet. Heleide eller deleide aksjeselskaper er frittstående ordinære AS med styrer oppnevnt i generalforsamlingen. Formannskapet er delegert myndighet som utøvende eierorgan. Kommunen har egen eierskapsmelding som ligger til grunn for utøvelse av

eierskapet.

4.2 Administrativ organisering

Elverum kommune har administrativ organisering av kommunens organisasjon under rådmannens ledelse som viser hvordan kommunens ansatte er organisert.

Figur: Administrativ organisering i Elverum kommune per mai 2017. Sektorene har hovedansvar for tjenesteproduksjon og myndighetsforvaltning. Stabene har primært støttefunksjoner

Hver sektor ledes av en sektorsjef, stabene av en stabssjef. Sektorer og staber er videre organisert i faglige enheter med enhetsledere. De største sektorene har i tillegg avdelinger med avdelingsledere i de enkelte enheter.

Interkommunalt samarbeid

- Pedagogisk- psykologisk tjeneste
- Innkjøpssamarbeid med nabokommuner
- Barnevernvakt
- Geodata samarbeid
- Miljørettet helsevern
- Arbeidsgiverkontroll
- Elverum Interkommunale Legevakt
- Interkommunale akutte døgnplasser

Elverum kommune er vertskommune og fører regnskapet samt drifter IKT løsningene for PPT-tjenesten i kommunene Stor-Elvdal, Våler, Åmot og Elverum. Samarbeidet er basert på en egen avtale hvor Hedmark fylkeskommune deltar i finansieringen. Kommunen deltar også i et interkommunalt samarbeid om sekretariat for kontrollutvalget. Åmot kommune er vertskommune og fører regnskapet for samarbeidet. Samarbeidet er basert på egen avtale og utgiftene fordeles på deltakerne.

Elverum kommune deltar i et interkommunalt samarbeid om arbeidsgiverkontroll som en del av skatteoppkreverens oppgaver i forbindelse med innkreving av skatter og avgifter. Stor-Elvdal er vertskommune og fører regnskap for samarbeidet. Samarbeidet er basert på egen avtale og utgiftene fordeles på deltakerne.

Interkommunalt Geodata-samarbeid Elverum – Solør er en samarbeidsavtale om drift av en felles GIS-løsning (geografiske informasjonssystemer) for kommunene Elverum, Våler, Åsnes og Grue. Samarbeidsavtalen gjelder fra 1.1.2010 som et løpende oppsigelig samarbeid.

Elverum interkommunale legevakt – etablert 1. januar 2014. Dette er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Åsnes, Våler og Elverum som sammen tilbyr innbyggerne en felles og mer robust legevakt.

Interkommunale akutte døgnplasser – er et samarbeid mellom Våler, Åsnes og Elverum som tilbyr innbyggere kommunal øyeblikkelig hjelp med døgnplasser på Moen sykehjem.

5 Sykefravær og likestilling

5.1 Sykefravær

Sykefravær - 2017				
Sektor/Stab	Totalt fravær i %	Sykefravær i % mindre enn 16 dager inkl. egenmeld.	Sykefravær i % mer enn 16 dager	Endring i % sammenlignet - 2016
10 Stab	6,97	2,29	4,68	0,78
12 Teknikk og miljø	4,45	1,49	2,97	-1,35
15 Eiendomsstaben	10,63	2,45	8,18	0,15
20 Utdanningssjef	7,15	1,76	5,39	-0,34
32 Familie og helse	10,08	1,74	8,34	-0,21
36 NAV	3,79	2,00	1,79	-4,17
50 Kultur	11,62	1,57	10,05	3,13
70 Pleie-, rehabilitering og omsorg	9,71	2,22	7,49	-1,18
Sum/snitt for kommunen	8,52	1,98	6,55	-0,43

Oversikten viser gjennomsnittlig sykefravær for 2017. Sammenlignet med året før er det en reduksjon på 0,43 %. Korttidsfraværet ligger på 1,98 % og langtidsfraværet på 6,55 %. Korttidsfravær er fravær inntil 16 dager, mens langtidsfravær er fravær utover 16 dager. Det er langtidsfraværet som gir de største utslagene på fraværstatistikken. Tallene må ses i sammenheng med antall ansatte. Ved få ansatte vil enkeltfravær gi store utslag. Elverum kommune har i virksomhetsplanen for 2017 et mål på nærvær på 92,5 %. Å ha oversikt over mønstre og sammenhenger i sykefraværet gir kunnskap og avdekker utfordringer. Ved å se utviklingen i sykefraværet over tid og sammenligne med nærliggende virksomheter, vil vi få en status og et bilde på om målene bør justeres, og om det eventuelt bør iverksettes tiltak. Godt sykefraværarbeid krever kompetente ledere som følger opp, ansatte som involveres, og tillitsvalgte og verneombud som aktive deltagere.

Det var politisk ønske og vilje til å se på sykefraværet i Elverum kommune, og spesielt i sektorer hvor dette er høyest, nemlig PRO og barnehage. Administrasjonen fikk i oppdrag å jobbe videre med dette og konkretisere tiltak. Dette har blant annet medført at Elverum kommune er deltager i en satsing for redusert sykefravær i regi av KS, «Ned med sykefraværet», sammen med 32 andre kommuner. Som deltager i dette prosjektet er vi en av totalt åtte kommuner som får bistand fra forskere fra Proba Samfunnsanalyse og Agenda kaupang til å kartlegge sykefraværet nærmere. Parallelt med dette konkrete tiltaket for å redusere sykefraværet, videreføres allerede eksisterende tiltak som lederutvikling og opplæring i sykefraværsoppfølging for ledere, tillitsvalgte og verneombud. Målet er et vesentlig redusert sykefravær innenfor nevnte sektorer innenfor en tidsramme på 3 år. Innholdsmessig vil det handle om forebyggende innsats, bedre oppfølging av sykemeldte og å gi ledere og ansatte effektive verktøy for å skape gode og inkluderende arbeidsmiljø.

5.2 Likestilling og mangfold i arbeidslivet

Likestilling i Elverum kommune

Likestilling og mangfold handler om likeverdige muligheter og like rettigheter og plikter til deltakelse for alle uansett opprinnelse, legning, kjønn, funksjonshemming, alder og bakgrunn.

Likestillings- og mangfoldsarbeidet i kommunen er tillagt Mangfoldsutvalget. Utvalget er politisk sammensatt med bistand fra administrasjonen. Det har ikke vært noe aktivitet i dette utvalget i 2017. Det er startet et

arbeid med å vurdere utvalgets mål og hensikt.

Andel kvinner og menn per sektor i faste stillinger				
	Kvinner		Menn	
Sektor/stab	2016	2017	2016	2017
Rådmann/stab	59 %	63 %	41 %	37 %
Eiendomsstab	59 %	62 %	41 %	38 %
Teknikk og miljø	29 %	25 %	71 %	75 %
Utdanning	77 %	80 %	23 %	20 %
Familie og helse	85 %	81 %	15 %	19 %
Pleie, rehabilitering og omsorg	91 %	91 %	9 %	9 %
Kultur og flyktningetjenesten	51 %	39 %	49 %	61 %
NAV	85 %	90 %	15 %	10 %
Totalt	80 %	80 %	20 %	20 %

Som det fremkommer av tabellen over er andelen kvinner høy innenfor alle sektorer med unntak av sektor for Teknikk og miljø. Elverum kommune skiller seg derfor ikke ut fra kommunesektoren generelt med hensyn til kjønnsfordeling, og det kan konstateres at Elverum kommune er en stor kvinnearbeidsplass. Endringene er marginale fra år til år, noe som stadfester tradisjonelle kjønnsdelte yrkesvalg.

Andel kvinner og menn per forhandlingskapittel i faste stillinger				
Forhandlingskapittel etter hovedavtalen	Kvinner		Menn	
	2016	2017	2016	2017
3.4.1. Rådmannens ledergruppe	27 %	36 %	73 %	64 %
3.4.2. Mellomledere	71 %	70 %	29 %	30 %
4.B. Fagarbeidere, assistenter, kons. etc.	84 %	83 %	16 %	17 %
4.C. Pedagogisk personale	77 %	78 %	23 %	22 %
5. Akademikere	50 %	55 %	50 %	45 %

Når det gjelder lederstillinger har Elverum kommune et stort flertall med kvinnelige mellomledere, 70 %. Rådmannens ledergruppe, som består av sektor- og stabsledere, har en større andel av mannlige ledere, men som det fremgår av tabellen så har andelen kvinner økt fra 2016 (kap. 3.4.1). Vi ser at andelen menn er betydelige lavere enn andelen kvinner blant pedagogisk personale. Dette henger sammen med at vi mangler et bredt nok rekrutteringsgrunnlag for å få flere menn i skole og barnehage.

Heltid/deltid

Elverum kommune har i Handlings – og økonomiplan 2016 – 2019, vedtatt at kommunen skal ha fokus på heltidskultur. Dette følger av kommunestyrevedtak av 15.12.15, punkt 15. Heltidskultur: «*Elverum kommune prioriterer igangsetting av tiltak og prosjekter som legger bedre til rette for heltidskultur*».

Som følge av dette vedtaket ble det høsten 2016 opprettet en partssammensatt arbeidsgruppe. Arbeidsgruppen har samlet fakta rundt utbredelsen av deltidsstillinger i kommunen og sett på ulike løsninger som kan fremme heltidskultur. Deltidsproblematikken har vært størst innenfor sektor for pleie, rehabilitering og omsorg. Arbeidsgruppen har følgelig valgt å fokusere på nettopp denne sektoren for å se på ulike alternative turnusordninger. Hensikten er å vurdere om dette kan føre til større stillinger for flere, og på den måten legge bedre til rette for en heltidskultur.

Andel kvinner og menn fordelt på deltidsstillinger						
Stillingsstørrelse i %	Kvinner	Menn	Ant.stillinger	2017	2016	2017
0 – 19,99 %	87 %	13 %	155	12 %	142	155
20 – 39,99 %	71 %	29 %	115	29 %	96	115
40 – 59,99 %	87 %	13 %	199	13 %	198	199
60 – 79,99 %	89 %	11 %	271	11 %	254	271

80 - 99,99 %	91 %	9 %	231	9 %	226	231
100 %	73 %	27 %	885	27 %	810	885
Sum stillinger			1856			
Sum årsverk					726	856

Antall stillinger er ikke samme antall som antall ansatte, da flere ansatte innehar flere stillinger. Det er i hovedsak kvinner som innehar deltidsstillingene. Dette må ses i sammenheng med at det er flest kvinner som jobber innenfor pleie, rehabilitering og omsorg, hvor deltidsproblematikken i størst grad gjør seg gjeldene. Det er en liten økning i antall 100 % stillinger fra 2016, men det er fremdeles en forholdsvis stor andel små stillinger.

6 Handlingsplan 2017 – 2019, arbeid og resultater i 2017

6.1 Innledning

Elverum kommune ruller hvert år handlings- og økonomiplan for kommende fireårs periode. Handlings- og økonomiplanen for perioden 2017-2020 ble godkjent av kommunestyret 15. desember 2016. Det første året i planen har navnet *Virksomhetsplan og årsbudsjett*, og er bindende i form av mål og rammer. Dette er grunnlaget for vår virksomhet. Vi rapporterer for første gang resultater for 2017 per tjenesteområde, og de finnes under kapitlet «Tjenesteområdenes resultater».

Handlingsplanen beskriver det som planlegges gjennomført for kommende fireårsperiode, økonomiplanen er de økonomiske rammene for samme periode. Som nevnt over er det første året bindende og er eksakt og relativt detaljert. De neste tre årene i planen er tentative, og skal beskrive så godt som mulig hvilke mål, rammer, forutsetninger og utfordringer som ligger til grunn for de neste fire årene.

Kapitlet «Handlingsplan 2017-2020 – arbeid og resultater i 2017» beskriver kort arbeid og resultater i 2017 sammenholdt med ambisjoner i Handlings- og økonomiplan 2017 – 2020. Handlings- og økonomiplanen beskriver også i noen grad samfunnsutvikling som foregår i regi av næringslivet, frivillig sektor og andre offentlige aktører innenfor vår kommune, derfor kommenteres resultater i 2017 også noe i dette perspektivet der det er naturlig.

Kommuneplanen med samfunnsdel og arealdel er den overordnede planen som Elverum kommune styres etter. Kommuneplanens mål og strategier er utdypet i de strategiske planene/temaplaner for ulike fagområder. Disse temaplanene er grunnlaget for prioriteringer i handlings- og økonomiplanen med virksomhetsplan og årsbudsjett. På den måten skapes det «en rød tråd» i planverket, handlings- og økonomiplanen for fireårsperioden «samler trådene» og:

1. Tar tak i mål og strategier i kommuneplanen, kommunedelplaner og tema-/sektorplanene (de strategiske planene).
2. Tar tak i føringer for tjenester og samfunnsutvikling som vurderes som nødvendig å håndtere, og som ikke er redegjort for i planverket.

Planverket i kommunen er utviklet i samsvar med vår planstrategi. Denne planstrategien beskriver hvilke planer kommunen må og bør ha for å drive forsvarlig og ivareta kommunens fire roller:

1. Tjenesteproduksjon for befolkningen
2. Forvaltningsmyndighet
3. Samfunnsutvikler
4. Demokratisk arena.

Planverket er strukturert og fordelt på seks samfunnsområder. Disse ligger fast over tid, og er de områdene der vi må sørge for å ha tilstrekkelig planverk for å ivareta våre roller (se over) på en forsvarlig måte. De seks samfunnsområdene er:

- Klima og energi
- By- og bygdeutvikling
- Samferdsel og infrastruktur
- Verdiskaping og næringsutvikling
- Natur, kulturmiljø og landskap
- Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø

Handlingsdelen i handlings- og økonomiplanen har disse seks samfunnsområdene som inndeling for å beskrive hva som planlegges gjennomført, og i denne delen av årsrapporten rapportere vi fra 2017 fordelt på samfunnsområdene.

6.2 Klima og energi

Ved inngangen til Handlingsplanperioden 2017-2020 har den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling innenfor dette samfunnsområdet i vesentlig grad vært basert på følgende:

- Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel
- Strategisk plan – Energi og klimaarbeid i Elverum 2014-2018
- Særskilte vedtak i kommunestyre og formannskap.

Arbeid som har blitt gjennomført i 2017 på samfunnsområdet klima og energi, og som er ledd i det mer langsiktige perspektivet fram mot 2020 er særlig:

- **Transport** – det har vært arbeidet med videre planlegging (tilknyttet byplanen) for å kunne realisere bedre forhold for syklende og gående i byområdet. Egen utredning for sykkeltiltak er utarbeidet som grunnlag for byplanen. I byplanen tilstrebes det å legge til rette for et klima- og miljøvennlig og arealeffektivt utbyggingsmønster. Mer kortsiktig så jobber Hedmark trafikk for å forbedre busstilbudet til og fra og i Elverum. Kommunen bidrar med gradvis elektrifisering av egen bilpark, sykle til jobben-aksjoner m.m.
- **Stasjonær forbrenning** – det arbeides jevnt og trutt i den kommunale eiendomsforvaltningen for å videreutvikle opparbeidet kompetanse og tiltak for energiøkonomisering i kommunale bygg. Fossil fyringsolje som varmekilde er under utfasing både i privat og kommunal sektor i samsvar med forbudet som trer i kraft fra 2020. Elverum har i betydelig grad fornybare klimanøytrale energikilder til disposisjon. Disse anvendes gjennom fjernvarmeanlegg for bysentrum, i form av fornybar elektrisk vannkraft, grunnvarme til varmepumper m.v.. Stasjonær forbrenning vil om få år med sannsynlighet være fullstendig basert på fornybare, klimanøytrale energikilder.
- **Avfallshåndtering/slambehandling** – Sør- Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap (SØIR) har gode konsepter for avfallshåndtering som er i stadig utvikling. Det vises til rapporter fra selskapets virksomhet.
- **Jordbruk** – i jordbruk og matproduksjon skjer både klimagassutslipp og klimagassbinding gjennom karbonkretsløpet. Det arbeides kontinuerlig med veiledning for god agrobiologi.
- **Arealplanlegging** – god arealplanlegging er av de langsiktig viktigste tiltak som grunnlag for å utvikle klima- og miljøvennlige samfunn. I Elverum arbeides det kontinuerlig for å sikre at nye, større utbyggingsområder for bolig og næring lokaliseres og utvikles riktig med gode sykkel- og gangforbindelser, fortetting av bebyggelsen, normer for parkering m.v. Elverum er gjennom utviklingen av bydelen Ydalir i nasjonal front med hensyn på å utvikle en fullstendig klimanøytral bydel vedrørende materialbruk, transport, avfallshåndtering, energiforsyning m.m. etter konseptet Zero Emission Neighbourhood.
- **Fornybar energiproduksjon** – Elverum har en betydelig produksjon av fornybar energi i form av bioenergi i fjernvarmeanlegg, på gårdsanlegg og i de enkelte hjem (vedfyring i rentbrennende ovner) samt vannkraftproduksjon, grunnvarme i varmepumper, vindkraft under utbygging og etterhvert stadig flere solcelleanlegg. Energiproduksjon fullt ut basert på klima-, miljøvennlige og fornybare energikilder er innen rekkevidde.
- **Karbonbinding i skog, bygg og trekonstruksjoner** – langsiktig karbonbinding for å hindre klimagassutslipp til atmosfæren er viktig i klimaarbeidet. Skogen spiller en helt avgjørende rolle i karbonforvaltningen. I Elverum drives det et aktivt skogbruk for å sikre god netto tilvekst i skogene. Videre har kommune gjennom 2017 gått i forkant med flere byggeprosjekter som bidrar til karbonbinding og klimavennlig utbygging – jfr. skoleutbyggingene på Lillemoen, Hanstad samt ny skole og barnehage som kommer i Ydalir, alt i massivtre, og forøvrig hele den kommende utbygging i Ydalir.

6.3 By- og bygdeutvikling

Ved inngangen til Handlingsplanperioden 2017-2020 har den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling innenfor dette samfunnsområdet i vesentlig grad vært basert på følgende:

- Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel
- Kommunedelplan – arealdelplan Elverum byområde
- Kommunedelplan – Sentrumsplan
- Et omfattende lovverk og forskrifter – i særlig grad Plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter.
- Særskilte vedtak i kommunestyre og formannskap vedrørende regulering og utbygging.

Arbeid som har blitt gjennomført i 2017 på samfunnsområdet by- og bygdeutvikling, og som er ledd i det mer langsiktige perspektivet fram mot 2020 er særlig:

- **Nyutvikling og revidering av planer** – byplanarbeidet. Dette har foregått med relativt høy intensitet gjennom hele 2017 med tanke på levering av ferdig forslag til byplan våren 2018.
- **Arealplanlegging – Byplanlegging – Reguleringsplanlegging** – på dette området planlegges det og har vært gjort jevnt mye arbeid gjennom 2017. Det er et relativt stort arbeid å holde tritt med utbyggingstakten i kommunen, og planleggingen som må gjennomføres som følge av dette.
- **Byggesaksbehandling** – Denne tjenesteproduksjon er riktig dimensjonert ut fra behovet i kommunen. Den har blitt gjennomført som stabil gebyrfinansiert tjenesteproduksjon i hele 2017.
- **Oppfølging av privat og offentlig utbygging** – Som følge av både privat og offentlig utbygging i Elverum, er det til enhver tid et betydelig antall prosjekter å følge i drøftinger, dialog, forhandlinger m.v. Dette arbeidet gir grunnlag for de forskjellige formene for arealplanlegging og byggesaksbehandling.
- **Elverum Tomteselskap** er et kommunalt eid selskap. Selskapets virksomhet inngår som en vesentlig del av den kommunale satsingen for å tilrettelegge for bygge- og boområder i byen. I 2017 har kommunes administrasjon og selskapet hatt løpende og tett samarbeid for å sikre god produksjon hos begge parter. Utbyggingsområdet Ydalir har hatt særskilt fokus med tilhørende arbeid som følge av deltakelse i forskningsnettverket Zero Emission Neighbourhoods (ZEN).
- **Arbeidet for å holde fast ved og søke å utvikle Elverum som «skoghovedstad» og treby.** Treveilederen for bygging har vært forberedt for utvikling i 2017 og skal oppdateres, føringer for trebyggeri søkes ytterligere utviklet.
- **Kommunikasjons- og omdømmearbeid.** Det har vært arbeidet på en rekke fronter for å markedsføre Elverumregionen som bosted, arbeidssted og som et sted å besøke både i kommunens virksomhet, i kommunale selskaper og i det private næringslivet.

I Elverum har det gjennom 2017 vært arbeidet med realiseringen av betydelige investerings- og utbyggingsprosjekter – både i kommunal regi, annen offentlig regi og privat regi. Dette er prosjekter som har vært gjennom planlegging og reguleringer med kommunal medvirkning og relaiserer både i 2017 og årene framover. Vesentlige utbygginger er:

- Bydelen Ydalir med ambisjoner om forsknings- og utviklingsbasert støtte for å sikre klimariktig utbygging. Dette er gjennomføring av en bydel med planlagt 800 – 1.000 boenheter. Kommunen og Elverum tomteselskap og et nettverk av private interessenter er delaktig i forsknings- og utviklingssamarbeid hvor Sintef og Byggforsk med flere er kompetansepartnere (ZEN – Zero Emission Neighbourhood). I 2017 er det gjennomført store infrastrukturinvesteringer i bydelen.
- Ydalir skole og barnehage i kommunal regi – 2 parallell skole med inntil 350 elever i bydelen Ydalir. All planlegging har foregått gjennom 2017, byggestart i februar 2018.
- Lillemoen skole i kommunal regi – utbygging og rehabilitering gjennom hele 2017.
- Elverum Helsehus i kommunal regi – kommunens største enkeltinvestering noensinne med byggestart våren 2017, planlagt ferdigstillelse ved utgangen av 2018.
- Jotuntoppen bo og servicesenter i kommunal regi – bygget gjennom hele 2017 med overtakelse i august 2017 og offisiell åpning i mars 2018.
- Elverum videregående skole i fylkeskommunal regi. Utbygging og total renovering i 3 – års perioden 2016 – 2019.
- Utbygging av riksveg 3/25 på strekningen Omangsvollen – Grundset i regi av Statens Vegvesen, planlagt gjennom hele 2017 for byggestart i juni 2018.

- En rekke planlagte private utbyggingsprosjekter – så som: Slåttmyrbakken nord – boligområde; Sentrum Park – leiligheter; Trolltoppen 2 med flere.
- Renovering og oppgradering av Scandic Hotel Central.

6.4 Samferdsel og infrastruktur

Ved inngangen til handlingsplanperioden 2017-2020 har den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling innenfor dette samfunnsområdet i vesentlig grad vært basert på følgende:

- Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel
- Hovedplan vann og avløp – jfr. godkjent plan for perioden 2015-2024.
- Et omfattende lovverk og forskrifter – i særlig grad Plan- og bygningsloven med forskrifter.
- Særskilte vedtak i egen saker i kommunestyre og formannskap.

Arbeid som har blitt gjennomført i 2017 på samfunnsområdet samferdsel og infrastruktur, og som er ledd i det mer langsiktige perspektivet fram mot 2020 er særlig:

- **Vann og avløp** – dette har også i 2017 vært en stabil, gebyrfinansiert tjenesteproduksjon på forvaltning, drift, vedlikehold og utbygging av vann- og avløpssystemer i kommunen i henhold til rullerende strategisk plan.
- **Vegbygging og vegvedlikehold** – Elverum kommunes vegnett har gjennomgått relativt betydelig oppgradering de senere år, med hovedvekt på gruslagt bygdevegnett fram til og med 2016. Fra 2017 har byveger og gater blitt prioritert i henhold til en oppsatt plan, og betydelig oppgraderinger er under gjennomføring over flere år for gatebelysning. I økonomiplanen ligger midler til vegvedlikehold som gradvis trappes videre opp fra et nivå på ca. 11 mill kr årlig i 2017 til ca. 16 mill kr i 2020.
- **Gater, veg og park** – forvaltning, drift, vedlikehold og utbygging av gater, veier og parker m.v. tilligger sektor for teknikk og miljø. Foruten vegbygging og vegvedlikehold, som får særskilt oppmerksomhet som grunnleggende infrastruktur (se omtale over), legges det vekt på å holde parker og uteområder i kommunen i beste mulige skikk. I 2017 har dette også blitt gjennomført bl.a. med en blomsterprakt i byen gjennom sommerhalvåret som får betydelig og fortjent oppmerksomhet.
- **Bredbåndutbygging** – i 2017 har det foregått en betydelig bredbåndsutbygging i bydelene i kommunen. Det er videre utviklet planer for å starte utbygging av bredbånd ytterligere i Elverum (på bygdene) i et samarbeid mellom det offentlige ved kommune og fylkeskommune, bredbåndselskaper og potensielle abonnenter i de aktuelle geografiske områder gjennom dugnadsbidrag. Kommunen investerer i denne sammenheng i størrelsesorden 15 millioner kroner.
- **Utbygging av riksveg 3/25** på strekningen Omangsvollen – Grundset i regi av Statens Vegvesen, planlagt gjennom hele 2017 for byggestart i juni 2018 vil være største investering i viktig veinett inn til Elverum noensinne. Ferdigstilling vil være ved utgangen av 2020.

6.5 Verdiskaping og næringsutvikling

Ved inngangen til handlingsplanperioden 2017 – 2020 har den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling innenfor dette fokusområdet i vesentlig grad vært basert på følgende:

- Kommuneplanens samfunnsdel
- Strategisk Næringsplan 2014 – 2018
- Særskilte vedtak i kommunestyre og formannskap, i tilknytning til de årlige budsjetter, i tilknytning til enkeltsaker e.a.

Arbeid som har blitt gjennomført i 2017 på samfunnsområdet verdiskaping og næringsutvikling, og som er ledd i det mere langsiktige perspektivet fram mot 2020 er særlig:

- Førstelinjetjeneste overfor bedrifter, gründere og nyskapere for å bistå disse med de første vurderinger og hjelpe de videre inn i virkemiddelapparat bestående av det en sjøl har i form av ERNU AS, Sør-Østerdal Næringshage AS samt Innovasjon Norge m.fl.
- Saksforberedelse og utredningsarbeid for å sikre god bruk av næringsfondspenger.
- Forvaltning og bidra til utvikling av større og mindre næringsutviklingsinitiativ som er oppe. I 2017 har et tiltakende antall initiativ for etablering i Elverum blitt jobbet med, til dels også etablering av virksomheter med større industriell produksjon.
- I tråd med næringsplanen har det blitt arbeidet for å rekruttere både innbyggere og virksomheter til Elverum – jfr. gjennomførte initiativ de senere år gjennom «Attraktivitetsprosjekter» i samarbeid innad i Elverumregionen og med Hamarregionen samt initiativ som har foregått i regi av pågående Byregionprogram.
- Gjennomføring av det 5-årige prosjektet «Omstilling til ny næring og ny industriell produksjon» (2014 – 2018) – omstillingsprogrammet for Elverumregionen. Programmet avsluttes i 2018 og har bidratt til å sikre, utvikle og etablere over 100 arbeidsplasser i Elverum i sin virkeperiode.
- Medvirkning til å styrke og stabilisere Elverum Næringsforum som møtested og talerør for næringslivet i kommunen.
- En rekke systematiske bedriftsbesøk fra næringsutviklingsapparatet i kommunen, noe som har bidratt til flere samarbeidsarenaer mellom bedriftene og til at flere utviklingsprosjekter for etablerte eller nystartede bedrifter har kommet i gang.

6.6 Natur, kulturmiljø og landskap

Ved inngangen til handlingsplanperioden 2017-2020 har den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling innenfor dette samfunnsområdet i vesentlig grad vært basert på følgende:

- Kommuneplanens samfunnsdel
- Lover og forskrifter som regulerer saksbehandling
- Særskilt vedtak i kommunestyre og formannskap, i tilknytning til de årlige budsjetter, i tilknytning til enkeltsaker e.a.

Arbeid som har blitt gjennomført i 2017 på samfunnsområdet natur, kulturmiljø og landskap, og som er ledd i det mer langsiktige perspektivet fram mot 2020 er særlig:

- Enhet for landbruk og miljø, innenfor sektor for teknikk og miljø, har drevet kontinuerlig forvaltning og tjenesteproduksjon i henhold til omfattende lovverk innenfor jord- og skogsektoren.
- Elverum er preget av store skogarealer – grunneiere i Elverum driver i sum en aktiv skogforvaltning innenfor bærekraftige rammer i henhold til lover og forskrifter.
- Det har vært arbeidet noe gjennom 2017 for å forberede videre arbeid for å ferdigstille en kulturminneplan.

6.7 Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø

Ved inngangen til handlingsplanperioden 2017-2020 har den kommunale tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling innenfor dette samfunnsområdet i vesentlig grad vært basert på følgende:

- Strategisk plan: Folkehelsearbeid i Elverum – 2013-2017
- Strategisk plan: Barnefattigdom – Bekjempelse og forebygging – 2013-2016
- Strategisk plan: Integrering i Elverum – 2015-2019
- Strategisk plan for NAV i Hedmark – 2015-2020.
- Strategisk plan: Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv – 2014-2018
- Strategiske plan: Helse og omsorg i Elverum 2016 – 2020.

- Strategisk plan: Utdanning i Elverum – 2017-2022

I sum er dette et komplett planverk på samfunnsområdet i henhold til planstrategien.

Arbeid som har blitt gjennomført i 2017 på samfunnsområdet helse, livskvalitet og oppvekstmiljø, og som er ledd i det mer langsiktige perspektivet fram mot 2020 er særlig:

- Utbygging av Elverum Helsehus . Dette er en den største enekeltinvestering for Elverum kommune noensinne.
- Utbygging av Jotuntoppen bo og servicesenter – ferdigstilt i august 2017.
- Utbygging og rehabilitering av Lillemoen skole .
- Utbygging av Ydalir skole.
- Utbygging av Ydalir barnehage.
- Utbygging av leiligheter for yngre funksjonshemmede.
- Bygging av Svartholtet bofellesskap.
- Utbygging og rehabilitering av Hanstad skole.
- Bygging av Allaktivitetsarena v/Elverum Ungdomsskole.
- En rekke faglige utviklingsinitiativ som pågår på tjenesteområdene pleie og omsorg, helse, barnehage, skole og sosial fortsetter over flere år.
- Utviklingsarbeidet «Kontinuerlig forbedring i Elverum kommune» med LEAN-konseptet som gjennomføringsstrategi pågår med økende omfang.
- Jevn og relativt stor kulturproduksjon på kino, kulturhusarrangementer og bibliotek fortsetter. Elverum kommune bidrar betydelig både økonomisk og praktisk, i samarbeid med frivillige og øvrige organisasjoner, på en rekke kulturarrangementer som festspill, Grundsetmartn, Elverumsdager, Jakt- og fiskedager, filmfestival (Movies on War), 17. mai, fotball- og håndballturneringer m.v

7 Tjenesteområdenes resultater

7.1 Politisk styring - folkevalgte

7.1.1 Fakta

Innenfor tjenesteområdet er det 2 funksjoner:

- **100 Politisk styring:** Funksjonen inneholder godtgjørelse til folkevalgte og utgifter som følger med møteavvikling, representasjonsutgifter, befaringer/høringer mm. arrangert av folkevalgte organer. Utgifter til valgavvikling føres også her. Utgifter til interkommunale og regionale politiske råd og samarbeidstiltak inngår.
- **110 Kontroll og revisjon:** Funksjonen inneholder utgifter og inntekter til kommunens kontrollutvalg etter kommunelovens § 77 og revisjon etter kommunelovens § 78. Møtegodtgjørelser og andre utgifter til møteavvikling i kontrollutvalget, kontrollutvalgssekretariatet og utgifter til regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon inngår.

7.1.2 Resultater

Tjenesteområde	Regnskap	2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik
Tall i hele tusen					
Politisk styring		9 927	10 020	10 281	-354

Politisk styring har kun et lite mindreforbruk i forhold til regulert budsjett, og skyldes først og fremst noe lavere utgifter til tjenestefrikjøp av politikere, og utgifter til drift av kontrollutvalget.

7.2 Administrasjon

7.2.1 Fakta

Tjenesteområdet **Administrasjon** omfatter flere funksjoner som administrasjon, forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen og administrasjonslokaler.

Funksjon administrasjon består av:

- **Administrativ ledelse** (rådmann, assisterende rådmann, sektorsjefer, stabsledere, enhetsledere og avdelingsledere). Vedrørende fordeling av andel av lederstilling gjelder følgende: Dersom en administrativ leder yter tjenester for ett eller flere tjenesteområder, og dette utgjør 20 % av stillingen eller mer, skal denne andelen henføres til det aktuelle tjenesteområdet i regnskapet.
- **Stab/støttefunksjoner:** Stabs-/støttefunksjoner knyttet til planlegging, oppfølging og styring av hele kommunen. Dette omfatter blant annet oppgaver knyttet til økonomiforvaltning, personalforvaltning, informasjonsarbeid, IKT-drift og utvikling, kommunejurist, utvikling av lokalsamfunn, næringsutvikling, selskapssekretariat m.m. En andel blir henført til aktuelle tjenesteområder i regnskapet.

- **Fellesfunksjoner:** Kommunikasjon og servicekontor, felles journalføring, post og arkivfunksjon, felles lønns- og regnskapsfunksjon, fakturering og innfordring, felles IKT-drift for hele kommunen, lærlingeordning og beredskap. Fellesutgifter: Kantine, sekretariat for politisk ledelse, bedriftshelsetjeneste for kommunens ansatte, overordnet HMS-arbeid, kontingent til KS, frikjøp av hovedtillitsvalgte, utgifter knyttet til innføring og administrasjon av eiendomsskatt.

Funksjon forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen består av utgifter knyttet til forvaltning av kommunens bygg og eiendom, bl.a. eiendomsforvaltning, eiendomsledelse og administrasjon, forsikringer av bygg og skatter og avgifter knyttet til bygg. Deler av opprinnelig budsjett henføres til riktig tjenesteområde i regnskapet.

Funksjon administrasjonslokaler består av utgifter til drift og vedlikehold av administrasjonslokaler. Dette budsjetteres på funksjon 190 interne servicefunksjoner og henføres i regnskapet til aktuelle tjenesteområder i løpet av året (internhusleiemodellen).

Målgrupper for administrasjonstjenestene er i all hovedsak organisasjonsinterne brukere. Administrasjonens funksjon er å bidra til at de funksjoner som er direkte tjenesteproduserende når sine mål gjennom ledelse, administrasjon og tilrettelegging med en rekke fag (jfr. stabene: eiendomsstab, økonomistab, personalstab, service- og IKT-stab, samfunnsutviklingsstab) .

7.2.2 Mål og resultater

Resultater økonomi

Tjenesteområde	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik
Tall i hele tusen				
Administrasjon	85 625	86 890	106 552	-20 927

Administrasjon har et stort mindreforbruk, men det meste av dette skyldes manglende/feil budsjettjusteringer av internhusleie. Inntekter på internhusleien skulle vært fordelt ut på andre tjenesteområder. Det samme gjelder en del lønnsutgifter som er fordelt ut på tjenesteområder fra stabsfunksjonene (service og IKT, personal og økonomi). Dette har igjen medført tilsvarende merutgifter på øvrige tjenesteområder.

Tabell under viser netto driftsutgifter per innbygger på tjenesteområdet Administrasjon i Elverum og sammenlignet med andre kommuner:

Kommune	2014	2015	2016	2017
Elverum	3 445	3 054	3 192	2 771
Stange	2 868	2 687	3 473	3 465
Aurskog-Høland	3 858	3 683	3 874	2 929
Vestby	2 767	2 781	2 903	2 876
Røyken	3 695	3 520	3 361	3 786
Kostragruppe 07	3 351	3 233	3 364	3 278
Kostragruppe 13	3 101	3 014	3 009	3 024

Sammenlignet med andre kommuner og kostragruppene 7 og 13, ligger Elverum kommune omtrent på samme nivå som Vestby kommune.

Målekort - som viser utviklingen for hvert år, skal bidra til at de langsiktige målene i de strategiske planene nås.

TJENESTEKVALITET	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
120 - Økonomi			
Økonomiske rapporter gir et korrekt bilde og er levert til avtalte tider – ledere	4,7	4,5	Ikke målt
Tilfreds med økonomiske analyser og rapporter fra Agresso	4,4	4,5	Ikke målt

Opplever økonomistaben som serviceinnstilt og fleksibel	5,0	4,5	Ikke målt
Avvik vedrørende tidsfrister og feil i leverte terminoppgaver	0	0	0
Tidsfrist for ferdigstillelse av kommuneregnskap	15. feb	15. feb	15. feb
Forbehold i revisjonsberetning for kommuneregnskapet	ingen	ingen	ingen
Uavklarte leverandørfakturaer eldre enn 90 dager	0,6 %	0 %	0,1%
Andel av totalt utestående kommunale krav eldre enn 90 dager	30,1 %	25 %	40,7%
Refusjonskrav sykepenger eldre enn 90 dager, innsendt etter 01.01.2013		20 %	-
Prisreduksjon kjøp varer/tjenester ved styrking av innkjøpsfunksjon	-	3 %	-
Pålegg i rapport etter stedlig kontroll av skatteregnskapet	0	0	0
Andel av kommunens arbeidsgivere hvor planlagt regnskapskontroll er gjennomført. (Norm for plan er 5 % av arbeidsgivere)	2,3 %	5,0 %	3,8 %
Innbetalt restskatt, person, siste år av sum krav.	94,7 %	95,0 %	92,7 %
)* Mål for innbetalt restskatt 2017 fastsettes av skattemyndigheten i desember			
120 - Personal			
Tilfreds med faglige råd i arbeidsgiver- og personalspørsmål	5,0	4,7	Måles ikke
Personalstaben som initiativtaker til forbedringer og utvikling av organisasjonen	4,9	4,2	Måles ikke
Opplever personalstaben som serviceinnstilt og fleksibel	5,3	5	Måles ikke
Utvikle overordnet arbeidsgiverstrategi via partssamarbeid			OK
Gjennomføre revisjon av lønns- og arbeidsvilkår (inkludert kompetansetillegg) og forhandlingsmodell for å underbygge Arbeidsgiverstrategien.		halvår	OK
Antall elevdager kompetansetiltak arrangert direkte via rådgiver personal innen prioriterte kompetanseområder	1000	500	500
120 - Service- og IKT	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
Dagens inngående post registrert og på nett innen kl 15.00 hver dag	96 %	98 %	97 %
Kommunikasjon og service			
Forbrukerrådets kommunetest for servicetjenester - rangering/plass i Hedmark	4	Måles ikke	Ikke målt
Opplever 1. linjetjenesten som nyttig, serviceinnstilt og fleksibel	4,8	4,5	Ikke målt
Flest mulig skjemaer skal kunne håndteres og sendes digitalt fra innbyggere.	70 %	90 %	75 %
Andelen digitale skjemaer er beregnet ut fra totalt antall			
Brukertilfredshet målt i innbyggerundersøkelsen - internett (hvert 2. år)	ikke målt	4,5	Ikke målt
Brukertilfredshet målt i innbyggerundersøkelsen - sosiale medier (hvert 2. år)	ikke målt	4,5	Ikke målt
Difi kåring - kvalitetsvurdering av offentlige nettsteder - antall stjerner	Ikke målt	Måles ikke	Ikke målt
Kommunikasjonsstrategi - utarbeidet og vedtatt i henhold til planstrategien	Ikke gjennomført	ja	Utsatt grunnet kapasitet
IKT-drift			
Opplever responstid ved kontakt med IKT-brukerstøtte som tilfredsstillende	5,1	4,8	ikke målt
Opplever at IKT-drift løser problemer på en tilfredsstillende måte til beste for brukerne	4,6	4,8	ikkemålt
Opplever IKT-drift som serviceinnstilt og fleksibel	ikke målt	4,9	Ikke målt
Oppetid for nettverks-infrastruktur, måles 24/7, unntatt planlagt nedetid	99,80 %	99 %	99,93 %
Oppetid for servere, målt i tiden 07.00 - 23.00, 24/7	99,80 %	99 %	99,93 %
120 - Beredskap			
Beredskap - minimum en skrivebords øvelse i kommunens kriseledelse per år	0 %	100 %	100 %
120 - Kantinedrift			
Gjennomsnittlig besøk per dag i kantina Elvarheim	Stengt	34	39
120/121/130 Eiendomsfunksjoner	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
Økonomi byggeprosjekter i hht. årsplan	99 %	100 %	89 %
Økonomi byggeprosjekter i hht. entreprisekontrakter	100 %	100 %	86 %
Samlet arealer for administrasjonslokaler i m2 per. innbygger	0,9	0,9	0,9
TJENESTEKVALITET			
I hvilken grad mener du som har bestilt et byggeprosjekt at prosjektet er utført iht		4,5	ikke målt

ved rutinemessige kjøp av varer og tjenester. Til dette innføres et innkjøps-analyseverktøy i et prosjektsamarbeid med Hamar kommune. Arbeidet ble startet i 2015, men vakanser gjør at arbeidet ikke er slutført.	innkjøpsverktøyet. I løpet av 2018 vil Elverum kommune beslutte om det er hensiktsmessig og økonomisk forsvarlig å videreføre arbeidet og bruk av systemet.
Planlegge og estimere kost/nytte ved implementering av innkjøpsmodul med rekvisisjoner, elektroniske bestillinger mot rammeavtaler basert på elektroniske varekataloger, og legge til rette for at disse rutiner presenteres i Agresso's WEB-portal for alle i kommunen som skal bestille varer og tjenester mot disse avtalene. Det antas at dette vil kunne gi betydelig innsparinger på kommunens kjøp av varer og tjenester, men det vil kreve investering i lisenser og konsulentbistand og vil bli fremmet som egen sak.	Dette arbeidet er blitt nedprioritert, men vil bli aktualisert i forbindelse med gjennomgang av anskaffelsesreglement med tilhørende retningslinjer og rutiner.
Personalstaben	
Arbeidsgiverstrategi Arbeidet med strategien avsluttes høsten 2016, men implementeringen vil skje gjennom 2017.	Arbeidsgiverstrategien ble vedtatt i kommunestyret 23.11.16. Arbeidsgiverstrategien «Framoverlent sammen» har blitt implementert gjennom kommunens lederutviklingsprogram, der ledere reflekterer over arbeidsgiverstrategiens temaer og innhold, og de forventningene som stilles. Tema er blant annet mestringsorientert ledelse, roller og forventninger.
Medarbeiderundersøkelsen10-faktor Gjennomføres november 2016, men bearbeidelse og tiltak med bakgrunn i resultatene vil foregå gjennom hele 2017.	I 2016 ble det gjennomført obligatorisk opplæring for alle ledere i 10-faktor medarbeiderundersøkelse, med opplæring i alle de 10-faktorene og teorigrunnlaget bak. Det ble også gjennomført opplæring for verneombud og ledere om hvordan følge opp resultatene etter medarbeiderundersøkelsen gjennom 2017. Sektorer og staber har selv hatt ansvaret for oppfølging knyttet til 10-faktor, og fått bistand av personalstaben ved behov.
Scenarioplanlegging HR mot 2030 Det er gjennomført opplæring i scenarioplanlegging for 2 ansatte (personalsjef og rådgiver) i 2016. I løpet av 2017 skal staben utarbeide sin egen scenarioplan. Det skal inneholde framtidige utfordringer bl.a. til rekruttering og kompetanseforhold, i tillegg til generelle vurderinger av det framtidige arbeidsmarkedet.	Dette har ikke vært et prioritert område 2017.
Rekrutteringsplaner: Det skal utarbeides ulike prognoser for å se omfanget av avgang/pensjonering for de kommende år innenfor sektor/staber og innen ulike yrker, samt behov for ny kompetanse. Dette er grunnlaget for analyser i forhold til nyrekruttering, samt vurdering av hvilken type kompetanse som skal rekrutteres inn.	I 2017 har det vært en bredt sammensatt arbeidsgruppe som har jobbet med å forbedre kommunens rutiner når det gjelder rekruttering/tilsetting. Gruppen har blant annet benyttet LEAN metodikk.
«Ned med fraværet» Det gjennomføres et prosjekt med hensikt å få ned sykefraværet. Prosjektet er et samarbeid med KS og NAV og 32 andre bykommuner.	«NED med sykefraværet»: Er en satsing i regi av KS som ble lansert i 2016, der målet er redusert sykefravær blant ansattgruppen som jobber i barnehage og helse – og omsorg. Elverum kommune er en av 32 kommuner som deltar i denne satsingen. I 2017 ble det gjennomført work-shop, med ansatte, ledere, verneombud og tillitsvalgte innenfor barnehage og pleie, rehabilitering – og omsorg. På workshopen ble det gjennomgått et nytt verktøy for å jobbe med nærvær»dialogduken». Dette verktøyet har blitt tatt i bruk i de ulike enhet/avdelinger i de to sektorer gjennom 2017. Elverum kommune har sammen med andre 8 kommuner i «NED-prosjektet», blitt valgt ut til å bli kartlagt nærmere av forskere og konsulenter i regi av Proba samfunnsanalyse og Agenda Kaupang. Rapporten fra dette arbeidet vil foreligge i mai 2018.
Eiendomsstaben	
Fortsette utviklingen av samarbeidet mellom eiendomsstaben og ulike behovshavere/ aktører (Den norske kirke, Elverum Kommunale Industribygg, Elverum Tomteselskap og Midt-Hedmarken Brann- og Redningsvesen) for å sikre tett koordinering, kostnadseffektive og helhetlige løsninger.	Gjennom dette tiltaket har eiendomsstaben sikret en mye tettere dialog og samarbeid med aktører, som i flere sammenhenger er involvert i eiendomsfaglige behov og løsninger.
Videreføre fokuset på økt bruk av tre i kommunens byggeprosjekter, jfr. kompetanseprogrammet for økt bruk av tre (Fylkesmannen i Hedmark og Oppland).	Fokusområde har bidratt til at flere av kommunens byggeprosjekter er gjennomført med stort innslag av tre. Massivtre er hovedelementet i bygging av 4 nye klasserom til Hanstad skole, og utbyggingen 8 nye klasserom til Lillemoen skole. Videre er Ydalir skole og barnehage kontrahert som forbildeprosjekter relatert til trebyggeri.
Videreføre LEAN-arbeidet for å sikre effektiv ressursbruk og samarbeid både internt og tverrsektorielt.	LEAN tankegangen har hatt, og vil fortsatt ha fokus. Dette innebærer fokus på helhetlige og kostnadseffektive leveranser, hvor grunnlaget er struktur, planer som grunnlag for effektiv og tilpasset bemanning, samt koordinert gjennomføring og oppfølging.
Restrukturere prosjektportalen i tråd med resultatet fra LEAN-arbeidet.	Dette arbeidet er forsinket, og videreføres til 2018.

Videreføre fokuset på innovative anskaffelser – koordinert med NHOs leverandørutviklingsprogram og ERNU.	Innovative anskaffelser innebærer større grad av byggherrestyring, hvor utvikling av konsept er grunnlaget for å fremskaffe innovative løsninger gjennom samspill- og/eller totalentrepriser. Både utbyggingene på Hanstad skole (4 klasserom), Lillemoen skole (6 klasserom) og Ydalir skole og barnehage er eksempler på at dette har blitt ivarettatt.
Videreføre ORMEL-prosjektet – optimal ressursutnyttelse av grunnvann til kjøling og oppvarming av bygg (Regionalt forskningsfond).	Prosjektet har bidratt til at energiløsningen som er valgt for Lillemoen skole er basert på grunnvann. For Ydalir skole og barnehage er det imidlertid utfordringer relatert til at det er for mye mineraler i grunnvannet, som bidrar til driftsutfordringer for grunnvannspumper.
Følge opp ZEN-ambisjonen for ny bydel i Ydalir i samarbeid med Elverum tomteselskap – fokus på bygging av skole og barnehage	Arbeidet pågår i henhold til masterplan for Ydalir bydel, hvor skole og barnehage bidrar til å sikre måloppnåelse gjennom ambisiøse kontraktsfestede miljøkrav.
Service- og IKTstaben	
Staben har som ambisjon å realisere et digitalt førstevalg, det vil si at den primære kommunikasjonskanalen mellom kommunen og innbyggere/næringsliv/det offentlige skal være digital. .	Den primære kommunikasjonskanalen mellom kommunen og innbyggerne/næringslivet og andre offentlige instanser er nå digital. Kommunen har hatt fokus på bruk av SvarUT til innbyggerne og bedrifter og Altinn til andre offentlige kanaler.
Digitale tjenester må etableres på en felles plattform som betyr en stor og gjennomgående oppgradering og utvidelse av kapasitet på nett og servere, oppgradering av fellessystemer og en rekke fagsystemer:	Digital post til/fra innbyggerne er godt i gang, mangler noe på de store fagsystemene innen helse- og omsorg, sosial og barnevern. Nødvendig oppgradering av plattformer og felles programvare er gjort. Gode selvbetjeningsløsninger til publikum Gode digitale kommunikasjonskanaler, nettsider, sosiale medier og chatløsninger
Høyhastighetsbredbånd i hele kommunen er ønskelig.	I gang, fikk 1,5 mill i fylkeskommunale midler. Tilbud fra 2 leverandører på utbygging av 4 områder som starter sommeren 2018.
Kvalitetssystem – oppgradere og videreutvikle fellessystemet	I gang – helt nytt grafisk design og mer brukervennlige løsninger.
Beredskap – oppdatering og gjennomgang av planverket	Dette er gjort, med spesielt fokus på tiltakskort og planer for å kunne møte den økende utfordringen med terror, vold og trusler.

7.2.4 Utfordring videre

Utfordringer videre

Eiendomsstaben: Gjennom året har eiendomsstaben erfart at investeringsporteføljen er i overkant ambisiøs i forhold til tilgjengelig prosjektleder ressurser. Utover 2,8 faste årsverk som prosjektledere har eiendomsstaben etablert en rammeavtale med rådgiverfirmaet WSP for innleie av prosjektledere. Dette har blant annet bidratt til å løse en kritisk oppstått situasjon for Helsehuset når vår egen prosjektleder skiftet arbeidsgiver høsten 2017. Til tross for nevnte rammeavtale opplever eiendomsstaben for stor risiko relatert til bemanningssituasjonen, som kan få innvirkning på økonomi, kvalitet og framdrift i prosjektene. Dette synliggjøres mer detaljert i kommunens risiko- og sårbarhetsanalyse, hvor det er konkretisert aktuelle tiltak.

Festeavtalen for Prestgårdsjordet med Opplysningsvesenets fond (OVF) ble varslet regulert fra 2017 i henhold til gjeldende tilleggsavtale, hvor kommunen har forpliktet seg til å vurdere muligheten for å omregulere deler av arealet til bolig, i den hensikt at OVF skulle vurdere å ta tilbake deler av arealet. OVF har imidlertid ikke vært villige til å forplikte seg gjennom eksempelvis intensjonsavtale, og inntil videre synes det som man avventer utfallet av pågående byplanarbeid. Dette forholdet kan med andre ord innebære økonomiske utfordringer for eiendomsstaben på sikt, avhengig av omfanget av nevnte regulering.

Service- og IKT-staben opplever disse utfordringene:

- Ressurser til å håndtere langsiktige utviklingsoppgaver i tillegg til ordinær drift og «kriser». Utfordringen er

hele tiden å finne den rette balansen mellom utvikling og drift.

- IKT /digital- kompetanse og forståelse i organisasjonen, behov for stort fokus på nettopp kompetanse for å møte kravet om digitalkommunikasjon med innbyggerne våre.
- Helhetlig strategi for dokumentflyt og pålagt dokument fangst for alle sektorer/staber/enheter.
- Tid til å jobbe proaktivt – både på kommunikasjon, IKT og dokumentsikring – blir involvert for sent, krever mye samarbeid på tvers.
- Enhetlig og helhetlig mediehandling og kommunikasjon, bedre til å kommunisere riktig forventningsnivå i forhold til tjenesteleveranse. Alle kan delta – vi må synes.
- Mer bruk av kommunikasjon som verktøy i tjenstedesign og effektivisering.
- I samarbeid med KS – benytte og lære mer om klarspråk, gjøre forvaltningen mer forståelig.
- Ressurser til moderne løsninger – mobile løsninger – skyløsninger. Kommunen må fokusere på kostnadseffektive og digitale løsninger som skytjenester ved fremtidige IKT-oppgaderinger og –anskaffelser.

Økonomistaben ser disse utfordringene i det videre arbeid:

- Det er krevende å finne tid og ressurser til å utføre utviklingsarbeid, kompetansehevende tiltak og kvalitetssikring av oppgaver/rutiner. Effektivisering er et stikkord for å kunne håndtere nevnte utfordringer. Det arbeides med å gå gjennom rutiner for å se hvor vi kan rasjonalisere og effektivisere oppgaver, for deretter kunne arbeide med utviklingsarbeid og kompetansehevende tiltak.
- Kompetanse er en forutsetning i arbeid med utvikling. Arbeid med å bygge kompetanse og kvalitetssikring av oppgaver tar tid og krever forutsigbare tilgang på ressurser i form av bemanning og andre ressurser.

Fravær og turnover hos nøkkelpersonell har synliggjort økonomistabens utfordringer når det gjelder kompetanse, rutiner og oppgavefordeling. Arbeid med kompetanseplan og rutiner må prioriteres for å redusere sårbarheten.

Personalstaben ser disse utfordringene i det videre arbeid

Det er utfordringer å finne tid til å jobbe systematisk med strategiske oppgaver, samt finne gode måleindikatorer for det arbeidet vi gjør. Vi skal være en stab/støttefunksjon inn i de overordnede langsiktige målene. Personalstaben må bidra til at vi jobber strategisk for å fremstå som en foretrukken arbeidsgiver i konkurranse om kompetent arbeidskraft i fremtiden, både når det gjelder rekruttering og for å beholde kompetent arbeidskraft. Dette for å kunne levere gode tjenester. Det er en økt forventning til personlig utvikling, jobbengasjement og trivsel blant ansatte. Som personalstab vil det være viktig å jobbe strategisk med lederutvikling, arbeidsmiljø, 10-faktor medarbeiderundersøkelse og implementering av arbeidsgiverstrategi for å kunne rekruttere og beholde kompetente ansatte også videre fremover.

Vi må i enda større grad bidra til at vår arbeidsgiverpolitikk blir realisert, «fokus på medarbeideren», samt utvikle og bistå aktivt i lederstøtte og skape en god ytringskultur og tilbakemeldingskultur.

Turnover, planlagt og ikke planlagt fravær, vil gjøre det sårbart med tanke på gjennomføring av fastsatte mål.

7.3 Barnehage

7.3.1 Fakta

Tjenesteområdet barnehage omfatter tjenestene: Førskole, styrket tilbud til førskolebarn og førskolelokaler og skyss. Tjenesteproduksjonen foregår i henhold til barnehageloven. En vesentlig intensjon er at barna skal utvikle sin basiskompetanse gjennom lek og læring i et sosialt samspill med andre barn og voksne.

Målgrupper for tjenestene er alle barn i førskolealder i Elverum kommune.

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene som gis er særlig strategisk plan for utdanning 2017-2022. Barnehagetjenesten i Elverum finnes i 10 kommunale barnehager, og ivaretas av sektor for utdanning. Sektoren har i tillegg tilsynsansvaret for 8 private barnehager.

7.3.2 Mål og resultater

Resultater økonomi

Tjenesteområde	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik
Tall i hele tusen				
Barnehage	167 422	144 737	158 417	9 005

Barnehage har et merforbruk på 9 millioner kroner. Avviket skyldes i hovedsak internhusleie på 5,4 millioner kroner, men også noe merforbruk innen ordinær barnehagedrift (kommunale og private) samt spesialpedagogiske tiltak.

Målekort – som viser utvikling for hvert år, skal bidra til at de langsiktige målene i Barnehagenes strategiske plan «Utdanning i Elverum 2017 – 2022» nås.

INDIKATOR	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
TJENESTEKVALITET			
201 – Barnehage			
Opprettholde 100 % barnehage dekning utfra (antall søkere) ihht loven	100 %	100 %	100 %
Antall tilsyn etter § 16 i barnehageloven	9	18	9
BRUKERUNDERSØKELSE (SKALA 1 – 6)			
Måles annethvert år, neste måling er i 2017.			
Trivsel	Ikke målt	5,0	Ikke målt
Tilgjengelighet	Ikke målt	5,7	Ikke målt
Resultat for brukerne	Ikke målt	5,0	Ikke målt
Respektfull behandling	Ikke målt	5,5	Ikke målt
Informasjon	Ikke målt	5	Ikke målt
Generelt	Ikke målt	5,3	Ikke målt
Fysisk miljø	Ikke målt	4,7	Ikke målt
Brukermedvirkning	Ikke målt	5	Ikke målt

Kommentarer

I virksomhetsplanen for tjenesteområdet barnehage i 2017 ble det ved en feil lagt inn at den tradisjonelle brukerundersøkelsen som ble gjennomført hvert andre år, skulle gjennomføres i 2017. Med bakgrunn i og deltakelse i utviklingsarbeidet «Kultur for Læring», utgår den tidligere brukerundersøkelsen og ersattes av kartleggingen i «Kultur for Læring». Dette er en omfattende kartlegging rettet mot personale, foresatte og barn. Kartleggingen ble gjennomført høsten 2017. Resultatene blir analysert i 2018 og resultatene blir brukt i forbedringsarbeidet i den enkelte barnehage. Nye kartleggingsundersøkelser vil også bli gjennomført i 2019 og 2021.

Vi har i 2017 kunne gi plass til alle som har søkt om barnehageplass. Det er gjennomført 9 skriftlige tilsyn i kommunale og private barnehager 2016 og 9 skriftlige tilsyn i kommunale og private barnehager i 2017. Tilsyn i barnehager er et krevende arbeid, derfor er det delt over to år. Målet om å kunne gjennomføre 18 tilsyn i løpet av ett år ble et for ambisiøst mål (jfr. målekort).

7.3.3 Utviklingsarbeid i 2017 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2017 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt i 2017	Gjennomføring – kommentar
	Lek gir læring» hadde sin innspurt og avrundingsfase i vårsemesteret 2017. Alle våre deltakende barnehager i Elverum (4 private deltok ikke i dette utviklingsarbeidet) deltok på delingskonferanse på Terningen arena der vi viste frem våre resultat og vårt

Lek gir læring/kultur for læring	pa delingskommune på føringsarena der vi viser frem våre resultater og våre endringsarbeid. Resultatene viser at barnehagene har fått et mye sterkere og mer bevisst fokus på voksenrollen i den enkelte barnehage. Dette arbeidet gir et godt utgangspunkt for FOU-arbeidet «Kultur for læring» som vi startet høst 2017.
COS-skolering	COS-skolering er gjennomført i en barnehage som planlagt. Felles fagdag med Ida Brandtzæg (erstattet Stig Torsteinson) om COS (Circle of Security) ble gjennomført. Vi inviterte også PPT, helsestasjonen og barnevernet.
Innføring av Jåttå-modellen	Tilvenningsmodellen basert på «Jåttå» har vært et vellykket pilotarbeid i en barnehage som gjør at denne implementeres (med vår tilpasning) i alle barnehager f.o.m. 2018.
Hverdagslykke	Hverdagslykke» er et bakteppe i hver enhet i arbeidet med barnas psykiske helse og utvikling av positivt selvbilde og mestring til livet.
Veiledning av nyutdannede barnehagelærere	3 grupper vårsemester 2017, 2 grupper høstsemester 2017.
Minikurs	Alle planlagte minikurs for fagarbeidere/assistenter er gjennomført. 60-120 deltakere pr kurs. 6 gjennomførte kurs.

7.3.4 Utfordringer videre

Resultater fra utviklingsarbeidet «Kultur for Læring», viser at det forekommer mobbing i barnehagene. Det er en risiko at personalet ikke fanger opp eller reagerer overfor barn som blir utsatt for mobbing/ekskludering, og at vi ikke gjør kloke/fornuftige grep når mobbing avdekkes. Tiltak som settes i verk er beskrevet i ROS-analysen for Elverum kommune.

Elverum har lave enhetskostnader for de kommunale barnehager. I følge kommunebarometeret har de kommunale barnehager gått fra å være rangert på 77 plass av alle kommuner i 2010 til 169 plass ved utgangen av 2017. Dette skyldes at det i 2016 ble innført en ny bemanningsnorm i Elverum, fra 6 barn per voksen til 6,5 barn per voksen.

7.4 Skole

7.4.1 Fakta

Tjenesteområdet skole omfatter grunnskole, skolefritidstilbud, voksenopplæring, skolelokaler, skoleskyss, kulturskole samt pedagogisk-psykologisk tjeneste (interkommunal) og logopedtjeneste.

Målgrupper for tjenestene er:

- Grunnskoletjenesten til alle barn og unge i Elverum i alderen 6 – 16 år.
- Skolefritidstilbudet for barn på 1.-4. trinn i grunnskolen samt på 5.-7. trinn for barn med spesielle behov.
- Voksne med rettigheter i henhold til introduksjonsloven og voksenopplæringsloven.
- PP-tjenesten for tilrettelegging for elever med spesielle behov.

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene som gis, er i første rekke Strategisk plan for utdanning 2017-2022. Skoletjenestene i Elverum gis i én ungdomsskole, én kombinert barne- og ungdomsskole, sju barneskoler, ett læringscenter (voksenopplæring) og en egen PP-tjeneste.

7.4.2 Mål og resultater

Resultater økonomi

Tjenesteområde	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik
Tall i hele tusen				
Skole	265 702	211 488	265 069	633

Skole har et marginalt merforbruk i forhold til budsjett på 0,6 millioner kroner. Ordinær grunnskoleundervisning har et merforbruk på 0,9 millioner kroner, voksenopplæring har et merforbruk på 1,3

millioner kroner, Sfo har et mindreforbruk på 0,3 millioner kroner, skolelokaler har et mindreforbruk på 1,4 millioner kroner.

Målekort - som viser utvikling for hvert år, skal bidra til at de langsiktige målene i skolens strategiske plan «Utdanning i Elverum 2017 - 2022» nås.

202 Grunnskole - Nasjonale prøver, her måles det på prosentvis andel av elevene som ligger på nivå 1.

Andelen av elever på nivå 1 på 5. trinn skal ikke overstige 20%. Andelen av elever på nivå 1 og 2 på 8. trinn skal ikke overstige 20%.

TJENESTEKVALITET	RESULTAT 2016	MÅL 2017	RESULTAT 2017
INDIKATOR			
Nasjonale prøver 5. trinn: Leseferdighet	15 %	<20 %	24,0 %
Nasjonale prøver 5. trinn: Engelsk	14 %	<20 %	21,1 %
Nasjonale prøver 5. trinn: Regneferdighet	12 %	<15 %	20,4 %
Nasjonale prøver 8. trinn: Regneferdighet	29 %	<20%	24,1 %
Nasjonale prøver 8. trinn: Leseferdighet	30 %	<20 %	26,1 %
Nasjonale prøver 8. trinn: Engelsk	30 %	<15 %	26,3 %
202 – Grunnskolepoeng	RESULTAT 2016	MÅL 2017	RESULTAT 2017
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng	41,1	43	40,2
Prosentvis andel av elevene som ligger under 35 grunnskolepoeng skal ikke overstige (nytt mål):		15 %	23,9 %

Nasjonale prøver - I arbeidet med målsettinger i forbindelse med Nasjonale prøver 2017 satte vi målet ned fra 30 % til 20 % (jfr. målekort). Vi ser at vi ikke er helt i mål, men resultatene viser at Elverumsskolen er på rett vei og at målet om mindre enn 20 %/ 15 % på de laveste nivåene på nasjonale prøver er et riktig nivå å jobbe mot.

Grunnskolepoeng - I arbeidet med målsettinger for grunnskolepoeng satte vi opp målet fra 38 i 2016 til 43 i 2017. Dette signaliserer en langsiktig ambisjon (i tråd med den strategiske planen for utdanning) om å heve elevresultatene gjennom Kultur for læring, som har som mål å heve elevresultatene fram mot 2020 til dette nivået. Elverumsskolen er på god vei og har i løpet av de siste 5 årene hevet resultatene. Målet om 43 grunnskolepoeng og 15 % under 35 grunnskolepoeng vil stå seg fram mot 2020 og er noe vi jobber kontinuerlig med.

ELEVUNDERSØKELSE	RESULTAT 2016	MÅL 2017	RESULTAT 2017
Elevundersøkelse 7. trinn: Faglig utfordring	4,1	4	3,9
Elevundersøkelse 7. trinn: Mobbing på skolen	1,2	1	8% *)

*)Resultat – 8% – presenteres nå i % ikke i poeng. Resultatet viser at vi har 0,2 % bedre resultat sammenliknet med Hedmark, men vi har 0,8% svakere resultat sett opp mot landssnittet.

Elevundersøkelsen - På området faglig utfordring scorer Elverum 0,2 poeng lavere enn nasjonalt snitt. Det er variasjoner mellom skolene. Resultatet totalt viser at elevene vurderer den faglig utfordringen til å være noe lavere enn for landet.

Tabellen viser andelen elever som svarer at de blir mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og/eller mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere. Resultatet for Elverum viser at vi ligger 0,8% over landssnittet og 0,2 % lavere enn sammenliknet med Hedmark fylke. Vi har nulltoleranse mot mobbing og alle skoler arbeider aktivt for å bekjempe enhver form for krenkende adferd. Nettmobbing er et stadig voksende problem. Her kan mye av mobbingen foregå utenfor skoletid, men som igjen får store konsekvenser i skoletiden. Det er særdeles viktig at skole, lokalsamfunn og foresatte jobber sammen for å hindre denne utviklingen.

OBJEKTIVE MÅL	RESULTAT 2016	MÅL 2017	RESULTAT 2017
---------------	---------------	----------	---------------

LUS-leseutvikling, % andel barn på nivå 3 i LUS-trappa ved skolestart – tidlig innsats	96 %	95 %	ikke målt
Andelen elever som får spesialundervisning i henhold til § 5.1	9 %	9 %	8,6 %
Andel skolestartere som mestrer utvalgte ferdigheter innenfor rammeplanens fagområde kropp, bevegelse og helse – tidlig innsats.	97 %	98 %	ikke målt
Pc-tetthet i grunnskolen /antall elever pr. pc	2,2	2,6	Inkl. iPad 1,6 eks. iPad 2,1

Objektive mål - I tilstandsrapporten for grunnskolen vil kommunestyret få en mer dyptgående presentasjon av resultatene i grunnskolen. Her vil også resultater fra Kultur for læring inngå.

Det er positivt å merke seg at vi har færre elever som mottar spesialundervisning enn hva som var målsatt. Vi har fortsatt en lang veg å gå med hensyn til pc-tetthet for elevene. Mange kommuner har en til en dekning, mens vi fortsatt har 2,6 PC/nettbrett pr. elev. Dette hemmer elevenes muligheter for å bruke digitale verktøy i undervisningen.

383- Kulturskolen

383 – Kulturskolen	RESULTAT 2016	MÅL 2017	RESULTAT 2017
Antall brukere som svarer på brukerundersøkelsen skal økes (nytt mål):		50 %	28 %
Andel foresatte som mener at elevene har godt utbytte av opplæringen de får	ikke målt	90 %	87 %

Andel foresatte som mener elevene har godt utbytte er på 87 %. Med tanke på antall deltagere i undersøkelsen vurderer vi dette som at vi nesten har nådd målet, men at vi også videre må ha fokus på kvalitet og kommunikasjon av at dette er viktig overfor elever og foresatte. Det er fortsatt for få foresatte som svarer på undersøkelsen. Det er vanskelig, selv etter gjentatt oppfølging, å få flere til å svare.

213 – Elverum Læringscenter (voksenopplæring)

Tjenestekvalitet	RESULTAT 2016	MÅL 2017	RESULTAT 2017
Andel elever i grunnskolen som gjennomfører eksamen i løpet av to år	100 %	100 %	100 %
Andelen som består norskprøve A1 skriftlig og muntlig	100 %	100 %	100 %
Andelen som består norskprøve A2 skriftlig og muntlig	70 %	70 %	92 %

God kvalitet i opplæringen og tett oppfølging er viktige faktorer for den enkeltes måloppnåelse. Dette i tillegg til utviklingsarbeid blant de ansatte med fokus på prøveområdene og nivåene, gir seg utslag i gjennomgående gode resultater på norskprøvene.

7.4.3 Utviklingsarbeid i 2017 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2017 har det vært gjennomført utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt i 2017	Gjennomføring - kommentar
Deltagelse i prosjektet Kultur for læring i regi av Fylkesmannen i Hedmark. I 2017 vil skolene få tilgang til en bred analyse gjennomført av SEPU (senter for praktisk utdanningsforskning). Resultatene vil danne utgangspunkt for skolens fokus/forbedringsområder videre.	Elverumsskolen har på bakgrunn av kartleggingen utarbeidet 3 overordnede fokusområder:- Vurdering for læring - Forskjellen mellom gutter og jenter (motivasjon, læringsresultater) - Reproduksjon av sosiale forskjeller Disse fokusområdene jobbes med kontinuerlig og spesielt gjennom kompetansepakker utarbeidet av SEPU. I løpet av 2017 er det jobbet med utviklingsverktøyet Pedagogisk analyse som hjelper skolene å sette fokus på opprettholdende faktorer som skal bidra til å utvikle tiltak for å bedre undervisningspraksisen i ethvert klasserom.
Deltakelse i den nasjonale satsingen: Ungdomstrinn i utvikling, som er en nasjonal satsing med tilbud om støtte til lokalt utviklingsarbeid i klasseledelse, regning, lesing og skriving. Satsingen har tre sentrale virkemidler – skolebasert	Gjennom dette prosjektet har ungdomsskolene hatt fokus på klasseledelse samt lesing, regning og skriving i alle fag. I tillegg har Elverum ungdomsskole hatt et eget ledelsesprosjekt som har gått under paraplyen Ungdomstrinn i utvikling. Prosjektet ble avsluttet desember 2017 og har for kommunen bidratt til fokus på de

kompetanseutvikling, lærende nettverk og pedagogiske ressurser. Prosjektperioden er ut 2017.	grunnleggende ferdighetene samt nettverksjobbing for å øke kunnskap og kompetanse om organisasjonslæring.
Foreldreskole – Hjerterom.	Hjerterom er nå et innarbeidet verktøy for å sette verdier og sosial kompetanse på agendaen for elever og foreldre fra dag én på skolen. Verktøyet inneholder foreldreskole og aktiv bruk av sosiale kompetansemål i undervisningen på barneskolene. I kommunens handlingsplan for sosial kompetanse er hjerterom en viktig del av opplæringen på barneskolen og dette er et prosjekt som nå har satt seg som varig drift i Elverumsskolen.
I samarbeid med Lions i Elverum skal alle lærere på barnetrinnet få kurset «Dette er mitt valg». Dette er et viktig holdningsarbeid for å hindre mobbing og antisosial atferd i Elverumsskolen.	Alle lærere på barnetrinnet har fått kursing i regi av Mitt Valg og er godkjente for å benytte mitt valg metodikken i sitt arbeid i klassen.
Elverum kommune er MOT kommune. MOT er et viktig holdningsskapende arbeid rettet mot ungdom i Elverum. Spesielt fokusområde i 2017 er, i samarbeid med kultursektor, å opprette en MOT-spot/MOT-cafe/lokal møteplass for ungdom, på Ungdommens hus.	I kommunens handlingsplan for sosial kompetanse er «Hjerterom» sammen med «Det er mitt valg» og MOT, verktøy som skal bidra til at vi når målene vi har satt oss for elevene. Begge verktøyene er god implementerte i skolene. Elverum kommune er en MOT- kommune med et særskilt samfunnsoppdrag. Dette er et arbeid som bør evalueres i 2018. MOT er slik vi erfarer det et viktig og godt verktøy i skolene, men det er en stor jobb som må gjøres i kommunen om vi skal fungere som en samfunnsbygger slik det er presentert av MOT. Denne evalueringen bes tatt opp på bakgrunn av våre erfaringer med at det slik det er i dag, nesten bare er skole som bidrar inn i satsingen.
Et team sammensatt av lærere fra kulturskolen og grunnskolen skriver ferdig lokal læreplan i musikkfaget i grunnskolen fra 1- 7 trinn innen 01.07.2017.	Arbeidet med implementering av ny rammeplan går etter planen. Det er opprette arbeidsgrupper i de enkelte fagområdene – på tvers av kommunene i vår region. Disse skal utvikle fagplaner for sitt fag. Ved å samle fagpersoner fra flere kommuner blir hvert fag grundig drøftet og forhåpentligvis blir resultatet bedre enn om hver kulturskole lager sin egen fagplan på alle fag. Lokal læreplan for musikkfaget i grunnskolen er ferdig og i aktiv utprøving i Elverumsskolen.
Brassastick for barn med spesielle behov. Initiativ ledet av kulturskolen i samhandling med grunnskolene og Elverum videregående skole.	Brassastick er i stadig utvikling og med stor aktivitet. 2017 var et svært aktivt år med både lokal og regional konsertvirksomhet.
Elverum læringssenter og fylkeskommunen samarbeider om opprettelse av kombinasjonsklasse på ELVIS for å sikre bedre overgang mellom skolene for fremmedspråklige elever i alderen 16-20 år.	På grunn av rehabiliteringen av ELVIS er dette arbeidet blitt utsatt til skolen står ferdig.
Pågående samarbeid mellom læringssenteret, flyktningetjenesten og NAV med mål om å få flyktninger raskere ut i arbeidspraksis og arbeid gjennom Flyktninger og innvandrere i arbeid (FIA).	Gjennom FIA får deltakerne relevant praksis innenfor ulike yrker basert på tidligere utdanning, arbeidserfaring og fremtidige jobbønsker. Disse yrkesrettede kursene er en god anledning til å lære norsk i autentiske situasjoner og å få vist seg frem for en arbeidsgiver. Vår erfaring med FIA og denne måten å drive opplæring på er at dette gir langt bedre resultater for våre elever, ved at de får en sterkere tilknytning til arbeidslivet, relevant arbeidserfaring og at de får lært og benyttet norsk i autentiske situasjoner. Totalt i 2017 har vi hatt i underkant av 40 deltakere på FIA1 kurs, hvorav 12 av disse har kommet ut i ordinært arbeid i form av tilkallingsvikariat eller deltidsstillinger. Videre er 13 i videre utdanning, herav 8 til FIA2 fagbrevkurs, 10 deltakere er i tiltak eller videre praksis gjennom NAV og 3 av deltakerne har sluttet eller flyttet. Samlet sett vil det si at 66 % av deltakerne i 2017 er videre i arbeid eller utdanning.

7.4.4 utfordringer videre

Det er risiko for at vi ikke fanger opp eller reagerer overfor elever som blir utsatt for mobbing, herunder risiko for at vi ikke har gode nok systemer for å avdekke mobbing. Det er risiko for at vi ikke har tilstrekkelig utviklende arenaer for faglig utvikling. Det er også en risiko for at riktige tiltak ikke blir igangsatt etter kartlegging. Dette følges opp i tråd med tiltak beskrevet i Ros-analysen for skole.

Det er totalt avsatt lite ressurser til skolene i Elverum, dette vises også tydelig når vi sammenlikner oss med andre sammenliknbare kommuner (KOSTRA-statistikk i kommunegruppe 13). Skolestørrelsen er den viktigste kostnadsdriveren i grunnskolen. I gjennomsnitt har skolene våre betydelig færre elever sammenliknet med kommunegruppe 13. Vi har gjennomgående gode resultater sett med bakgrunn i lav ressursinnsats. På kommunebarometeret har grunnskolen gått fra å være på 381 plass av alle kommuner i 2010 til å være på 115 plass ved utgangen av 2017. Det er de gode resultatene på nasjonale prøver på 5. trinn som er en av de viktigste årsakene til denne positive utviklingen.

Når det gjelder en mer dyptgående vurdering av grunnskolen så vil dette bli fremlagt gjennom tilstandsrapporten som fremlegges for kommunestyret hvert år i juni.

Det er risiko for at vi ikke fanger opp eller reagerer overfor elever som blir utsatt for mobbing, herunder risiko for at vi ikke har gode nok systemer for å avdekke mobbing. Det er risiko for at vi ikke har tilstrekkelig

utviklende arenaer for faglig utvikling. Det er også en risiko for at riktige tiltak ikke blir igangsatt etter kartlegging. Dette følges opp i tråd med tiltak beskrevet i Ros-analysen for skole.

Det er totalt avsatt lite ressurser til skolene i Elverum, dette vises også tydelig når vi sammenlikner oss med andre sammenliknbare kommuner (KOSTRA-statistikk i kommunegruppe 13). Skolestørrelsen er den viktigste kostnadsdriveren i grunnskolen. I gjennomsnitt har skolene våre betydelig færre elever sammenliknet med kommunegruppe 13. Vi har gjennomgående gode resultater sett med bakgrunn i lav ressursinnsats. På kommunebarometeret har grunnskolen gått fra å være på 381 plass av alle kommuner i 2010 til å være på 115 plass ved utgangen av 2017. Det er de gode resultatene på nasjonale prøver på 5. trinn som er en av de viktigste årsakene til denne positive utviklingen.

Når det gjelder en mer dyptgående vurdering av grunnskolen så vil dette bli fremlagt gjennom tilstandsrapporten som fremlegges for kommunestyret hvert år i juni.

7.5 Barnevern

7.5.1 Fakta

Tjenesteområdet barnevern omfatter tjenestene:

- Barnevern – ordinær barneverntjeneste
- Barneverntiltak i familien – der foreldre fortsatt har omsorgen
- Barneverntiltak utenfor familien – dette omfatter drift av tiltak for barn der omsorgen er overtatt av barnevernet; fosterhjem, institusjoner eller andre tiltak under barnevernet
- Bosetting, drift og underhold av enslige mindreårige flyktninger

Målgrupper for tjenestene er innbyggere i Elverum som i samsvar med lov og forskrift har:

- Barn med behov for bistand i familien for ikke å oppleve videre omsorgssvikt
- Barn som etter barneverntjenesteloven har behov for nytt bosted /familie
- Enslige mindreårige flyktninger

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene som gis er særlig strategisk plan for Helse og omsorg i Elverum 2016 – 2020, strategisk plan for integrering i Elverum 2015-2019 og deler av Kommuneplanens samfunnsdel.

7.5.2 Mål og resultater

Resultater økonomi

Tjenesteområde	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik
Tall i hele tusen				
Barnevern	33 037	24 462	27 439	5 597

Barnevern har et merforbruk på 5,6 millioner kroner. Saksbehandling innen barnevern har et mindreforbruk på 2 millioner kroner som følge av ubrukte lønnsmidler (fastlønn og vikar), men også refusjonsinntekter fra staten.

Barnevernstiltak i hjemmet (når barnet ikke er plassert av barnevernet) har et merforbruk på 4,6 millioner kroner, og barnevernstiltak utenfor hjemmet (når barn er plassert av barnevernet) har et merforbruk på 3 millioner kroner.

Målekort - som viser utviklingen for hvert år, skal bidra til at de langsiktige målene i de strategiske planene nås.

TJENESTEKVALITET			
INDIKATOR	Resultat 2016	MÅL 2017	RESULTAT 2017
244 – Barneverntjenesten			
Respektfull behandling (skala 1 – 6, der 6 er høyest)	ikke målt	5,0	ikke målt
Fristoverskridelse for gjennomgang av melding	0 %	0 %	0 %
Barn med frivillige hjelpetiltak skal ha utarbeidet tiltaksplan som evalueres hver 3. måned	60 %	100 %	82 %
252 – Barneverntiltak utenfor familien			
Antall barn i fosterhjem (grunnlagsmateriell)		36	28
Antall barn i institusjon (grunnlagsmateriell)		6	8
Antall barn i beredskapshjem og ungdoms- og familiehjem (grunnlagsmateriell)		5	9
Antall lovpålagte tilsyn i fosterhjem		130	97
251 – Barneverntiltak i familien – enslig mindreårige flyktninger			
Antall enslige mindreårige som bosettes (av total-antall)		5	6
Andel enslige mindreårige i skole, utdanning eller arbeid etter fylte 20 år		95 %	100 %

Kommentarer

Barnevernet gjennomførte brukerundersøkelse i 2017, men fikk kun 3 svar så det er ikke et representativt grunnlag for kommentarer.

Bosetting av enslige mindreårige flyktninger er avhengig av hvor mange som ankommer Norge og som får oppholdstillatelse. Selv om flere er på flukt enn tidligere har vi i 2017 og inn i 2018 hatt lave ankomsttall. Dette bidrar til at mål ikke oppnås med bosetting.

Elverum har samme andel barn i omsorg som sammenliknbare kommuner i Norge (kommunegruppe 13) – 4,6 %. Andel barn med tiltak er noe høyere i Elverum, 2,1 % mot 1,6 % i kommunegruppe 13. Netto driftsutgifter per barn som er plassert utenfor hjemmet, er lavere i Elverum enn i kostragruppe 13 – kr. 291 876 mot kr. 360 804 i 2017. Gruppen enslige mindreårige flyktninger blir rapportert ulikt i KOSTRA-rapporteringen (Kommune – Stat – Rapportering) i de forskjellige kommunene. Dette gjør det vanskelig å sammenligne netto driftsutgifter per barn med andre.

Barneverntjenesten har i 2017 hatt god utvikling og resultater sammenliknet med oppsatte mål – jfr. målekortet. Barneverntjenesten hadde noen færre barn i fosterhjem i 2017, men flere i beredskapshjem og flere på institusjonsplasser. Det er generelt en stor økning i meldte saker de siste årene.

Vi har enda ikke et fullgodt resultat på antall barn med utarbeidet tiltaksplan. Vi har dette som fokusområde og arbeider for å få et resultat på 100% . Tilsynsordningen i fosterhjem fungerer svært bra, og dette blir fulgt opp på en god måte. Vi har fast oppfølging av alle tilsynsførere. ærnettverk» i kommunen.

7.5.3 Utviklingsarbeid i 2017 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2017 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt utviklingsoppgave i 2017	Gjennomføring – kommentar
Utvikle det tverrfaglige samarbeidet med andre enheter i kommunen for å forbedre forebyggende arbeid og redusere saker til overtagelse av omsorg etter Lov om barneverntjenester.	Sektor for familie og helse inkludert barneverntjenesten er inne i en prosess for å se på hvordan vi kan få bedret samarbeidet både internt og eksternt.
Videreutvikle bruk av fagsystem for gode styringsdata	Barneverntjenesten har begynt å arbeide med konseptet «mobilt barnevern», og øvrige effektiviseringstiltak på teknisk område, men mangler noe på IKT løsninger i kommunen. Arbeidet fortsetter i 2018.
Videreutvikle oversiktsverktøy for kostnadsendringer i barnevernet	Arbeidet er påbegynt og fortsetter i 2018.
Fortsette påbegynt forbedringsarbeid med LEAN som verktøy	Barneverntjenesten har påbegynt forbedringsarbeid med LEAN-konseptet som verktøy. Tjenesten bruker LEAN tavler i planlegging og oppfølging.

Videreutvikle prosedyrer og implementering av prosedyre «nærnettverk» i Elverum kommune	Barneverntjenesten er forpliktet til å kartlegge nærnettverk ved plasseringer, og har fått videreutviklet og implementert «nærnettverk». Barneverntjenesten vil også ha fokus på å fortsette å implementere «nærnettverk»
Følge opp fosterhjem i barneverntjenesten.	Alle fosterhjem har fast oppfølging og dette fungerer svært bra.
Omorganisering mot enslige mindreårige flyktninger, med fokus på faglighet og forsvarlig økonomi, for å ivareta kommunestyrets vedtak.	På grunn av endrede rammebetingelser fra staten og forventet nedgang i antall bosettinger er et bemannet bofellesskap lagt ned og driften er nå samlet i Hamarveien bofellesskap. Ungdommene som bor på egen hybel blir fulgt opp i henhold til ungdommenes behov og kommunens ansvar.

7.5.4 utfordringer videre

Tidlig innsats og forebyggende arbeid er sentralt i barnevernets arbeid. Barnevernet skal først og fremst være en siste hjelpeinstans som skal gi frivillige tiltak og forhindre omsorgssvikt. Godt barnevern krever godt samarbeid med andre enheter i kommunen som jobber mot samme målgruppe.

I Elverum har vi en utfordring med at ca halvparten av meldte saker kommer når barna er mellom 12-og 16 år. Det er da mye mindre mulighet til å få inn tiltak som hindrer omsorgsovertakelse av barnevernet, det er stor utfordring med å finne fosterhjem og det blir ofte plassering på institusjoner. For barnet er dette en dårligere løsning enn andre tiltak som kunne vært satt inn om meldinger hadde kommet tidligere. Det er i hovedsak meldinger fra politiet til barnevernet, i 2017 ble det meldt 34 saker, og ofte akutte saker. Lite meldes fra kommunens enheter, noe som vises ved at barnehage med 11 saker, helsestasjon meldte 10 saker, fra enhet for bolig og introduksjon kom det ingen saker, utekontakter meldte ingen saker og skole meldte 14 saker. Det er blant annet disse virksomhetene som skulle være de som fanget opp utsatte barn i ung alder.

Barnevernet har liten mulighet til å finne tiltak i egen kommune, og kjøper derfor tiltak eksternt. Noen spesialtiltak er kostnadskreven, og gir store utfordringer med tanke på å holde kostnader innenfor budsjetterte rammer

God dialog og samarbeid mellom barnevernet og barn og foreldre er en forutsetning for godt barnevern. I tillegg til barnets foreldre er barnets familie og nære nettverk en viktig ressurs i barnevernssaker. Vi må fortsatt ha fokus på å implementere og videreutvikle «nærnettverk» i kommunen.

7.6 Helse - forebygging og behandling

7.6.1 Fakta

Tjenesteområdet **Helse, forebygging og behandling** omfatter tjenestene:

- Helsestasjon m/jordmor tjeneste, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom
- Barne- og familie team
- Sosialt forebyggende arbeid med utekontakter og oppsøkende team, aktiviseringstilbud til barn og unge (blant annet Ungdommens hus og Hernes fritidsklubb)
- Sundsvoll dagaktivitetssenter
- Psykologtjeneste
- Aktivisering og servicetjenester overfor eldre og funksjonshemmede
- Avtaler med fastleger, legetjeneste i sykehjem/rehab avdeling, turnuslege og lege til IKAD/KAD somatikk og psykisk helse, kommuneoverleger
- Avtaler med private fysioterapeuter,
- Frisklivssentralen
- Miljørettet helsevern for Sør-Østerdal hvor vi er vertskommune
- Interkommunal legevakt i samarbeid med Våler og Åsnes der Elverum er vertskommune
- Krisesenter der vi er en del av interkommunalt samarbeid og SMISO hvor vi er vertskommune.

Målgrupper for tjenestene som gis innenfor tjenesteområdet er innbyggere i Elverum som i samsvar med lov

og forskrift, har rett til, eller behov for, en eller flere av de aktuelle tjenestene. Målgruppen for helse- og omsorgstjenestene er personer i alle aldre med akutt skade eller sykdom, personer med kronisk sykdom eller funksjonssvikt samt barn og unge. Tjenestene gis i hjemmet, på alle aktuelle samtalearenaer som skole, barnehage, helsestasjon, Ungdommens hus og Hernes fritidsklubb, samt som oppfølging ut i kommunene eller som tilbud på arenaer vi stiller til disposisjon for de vi er i interkommunalt samarbeid med.

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene som gis er særlig de strategiske planene Helse og omsorg i Elverum 2016 – 2020, Folkehelsearbeid i Elverum 2013 – 2017, Integrering i Elverum 2015 – 2019, Barnefattigdom- bekjempelse og forebygging 2013- 2016 samt en egen lege- og fysioterapiplan. Helse- og omsorgstjenestene er lovpålagte og i stor grad regulert av lovverk, forskrifter og veiledere.

7.6.2 Mål og resultater

Resultater økonomi

Tjenesteområde	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik
Tall i hele tusen				
Helse – forebygging og behandling	68 818	66 398	67 439	1 379

Helse har et lite merforbruk på 1,4 millioner kroner. Området består av 26 tjenester og summen av avvikene pr tjeneste utgjør 1,4 millioner kroner. Det er tjenesteområdet innen legevakt som isolert har de største negative avvikene og det skyldes lønnsrelaterte avvik.

Målekort - som viser utviklingen for hvert år og skal bidra til at de langsiktige målene i de strategiske planene; Helse og omsorg i Elverum 2016 – 2020, Folkehelsearbeid i Elverum 2013 – 2017, Integrering i Elverum 2015 – 2019, Barnefattigdom- bekjempelse og forebygging 2013- 2016 samt en egen lege- og fysioterapiplan, nås.

Indikator	Resultat 2016	MÅL 2017	RESULTAT 2017
TJENESTEKVALITET			
231 - Aktivitetstilbud barn og unge			
Planlagte åpne dager/kvelder på Ungdommens Hus og Hernes fritidsklubb	257	280	270
Ferieklubb, antall deltagere	454	550	388
Sommeråpent Ungdommens hus antall dager	10	15	10
Åpne dager etter skoletid på Ungdommens hus	111	111	200
Antall registrerte samtaler Utekontakten	1000	1150	57
232 - Forebyggende helsestasjon- og skolehelsetjeneste			
Respektfull behandling (skala 1 – 6, der 6 er høyest)	5,1	5,4	Ikke målt
Resultat for bruker	4,1	4,9	Ikke målt
Tilgjengelighet	3,8	4	Ikke målt
Alle gravide skal få tilbud om det nettbaserte programmet «Mamma Mia» (ny)		100 %	100 %
70 flyktninger får tilbud om 5 konsultasjoner/4-ukers program (ny)	-	100 %	100 %
233 - Annet forebyggende helsearbeid			
Tilbakemelding etter tilsyn /befaring (miljørettet helsevern) andel i%	4 uker	4 uker	95 %
Avvik fra svarfrist på høringsuttalelser (miljørettet helsevern)	0 %	0 %	10 %
Familieteam – Andel av brukere som øker ORS-score fra første behandling til slutt	74 %	80 %	80 %
Andel av gravide, samt de som har født i løpet av siste 6 mnd deltar i fysisk aktivitet ved frisklivssentralen.	20 %	20 %	15 %
234 Aktivisering og servicetjenester overfor eldre og funksjonshemmede			
Antall timer bistand til brukere som har rettigheter til og behov for hjelp til å ha en meningsfylt fritid, snitttimer pr måned.	12	12	12
Askeladden, individuelt tilrettelagt arbeid for 14 yrkeshemmede, gj.snitt timer pr uke	14	14,75	15,1

Sundsvoll aktivitetssenter, individuelt tilrettelagt aktivitet for 11 brukere, gj.snitt timer pr uke.	14,65	15,5	16
241 - Diagnose, behandling, re-/habilitering			
Andel helsepersonell som tilfredsstillter kompetansekrav i akuttmed.forskriften	ikke målt	85 %	70 %
Fastleger som deltar i legevaktarbeid (tar legevakter)	50 %	80 %	40 %
Antall klagesaker i legevakt/avvik - mindre enn	2	<8	2
Familieteam - Andel av brukere som øker ORS-score fra første behandling til slutt	74 %	80 %	80 %

Kommentarer

I hovedsak er det små avvik på mål og resultat i målekortet på tjenesteområdet, med unntak av registrerte samtaler hos utekontakt og andel fastleger som har legevakt. På legevakt er en av årsakene til avviket alderssammensetning på fastlegene og mulighet for fritak til legevakt i henhold til lovverk, men det kommer yngre leger til som er aktive i kommunens interkommunale legevakt. Det store avviket mellom mål og resultat på antall registrerte samtaler i utekontakten har flere årsaker, dels som følge av redusert kapasitet i 2017, dels som følge av omorganisering og endrede prioriteringer i en periode, dels som følge av mangelfull dokumentasjon.

Nøkkeltall for 2017 (KOSTRA-statistikk) for tjenesteområdet **målt mot sammenliknbare kommuner i kommunegruppe 13** viser bl.a.: Kommunehelsetjenestens netto driftsutgifter per innbygger til diagnose, behandling og rehabilitering er 1435 kr mot 1537 kroner i kommunegruppe 13.

7.6.3 Utviklingsarbeid i 2017 – planlagt og gjennomført

Planlagt i 2017	Gjennomføring - kommentar
Implementere LEAN som filosofi og metode.	Startet opp i alle enheter, men arbeidet vil fortsette de neste årene med fokus på forskjellige områder og prosesser.
Videreutvikle tverrfaglig samarbeid med skoler og helsesøstre ved barns overganger fra barnehage- skole, skole- ungdomsskole – videregående skole	Det er etablert samarbeid og rutiner.
Starte arbeidet med utvikling av egen helsestasjon for gutter	Gjennomført, oppstart mars 2018.
Videreutvikle systemet for kvalitetssikring og internkontroll.	Har fokus på dette, og arbeidet videreføres.
Implementering av recovery-orientert arbeid i flere enheter	Har vært utfordrende å få implementert i enhetene, men arbeidet videreføres i 2018.
Strategisk arbeid mot vold i nære relasjoner, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, radikaliserings, selvmord og selvskading.	Er nedsatt tverrsektoriell arbeidsgruppe. Prosedyrer er på plass. Det ble gjennomført kompetanseheving på tvers av sektorene. Arbeidet fortsetter gjennom interkommunal handlingsplan de neste årene.
Implementere Feedback informerte tjenester i klinisk oppfølging	Verktøy hos familieteam og skolehelsetjenesten. Samt rus og psykisk helse.
Kvalitetssikre dokumentasjon av nødvendig helsehjelp og saksbehandlings rutiner.	Eksternt kurs samt 2 interne workshops.
Kompetanseheving i taushetsplikt og samarbeid på tvers.	Er gjennomført internt i deler av sektoren.
Videreutvikle mestringstilbud og arbeid ved frisklivssentralen i henhold til føringer for folkehelsearbeid	Jobbes med kontinuerlig. Er etablert samarbeid med andre kommuner om blant annet felles kurs.
Med fokus på Ungdommens hus skal MOT arbeidet videreutvikles i enhet forebygging, fritid barn og unge i samarbeid med EUS.	Gjennomført i 2017.
Ungdommens Hus skal videreutvikles i henhold til deltagelse og inkludering spesielt i forhold til å forebygge utenforskap.	Klubbarbeidere har opplæring i å se spesielt etter de mennesker eller grupper som i en eller annen form står på utsiden av fellesskapet og følger opp disse.

7.6.4 Utfordringer videre

Helsetilbudet til unge i Elverum er i god utvikling for å dekke flere områder som før har hatt lite tilbud, dette blant annet overfor gruppen ungdom samt helsestasjonstjenester. Det arbeides videre med å samordne tiltak og tilbud for aldersgruppen 0-23 år og tilbud til familier som har behov for bistand i form av kommunale tjenester. Utfordringen er å komme inn tidlig i saker som gjelder barn og unges oppvekstvilkår, slik at vi kan forebygge bedre vedrørende uhelse og omsorgssvikt for de barn som er utsatt for det i kommunen.

Det arbeides videre med organisering av tilbudet for aktivisering barn og unge i kommunen, også sett i samarbeid med eksisterende fritidstilbud i lag og foreninger.

Frisklivssentralen drifter godt med relativt små midler, men det er en utfordring å utvikle flere tilbud med den begrensede kapasiteten vi har. Videre utviklingsarbeid ses i sammenheng med etablering av helsehus og synergier vi kan få av dette til frisklivsarbeid. Det er etablert samarbeid med andre kommuner, og dette er et viktig utviklingsarbeid for at flere grupper skal få tilbud om lavterskel tiltak og at vi skal utvikle oss videre.

7.7 Pleie og omsorg

7.7.1 Fakta

Tjenesteområdet **Pleie og omsorg** omfatter tjenestene:

- Pleie og omsorg i institusjon, dagopphold og aktivitet i institusjon – herunder rehabiliteringsopphold, korttidsopphold, avlastning og langtidsopphold.
- Drift av kjøkken og kantine i institusjon.
- Helsetjenester i hjemmet; sykepleie (hjemmesykepleie) og psykisk helsetjeneste i hjemmet.
- Praktisk bistand, brukerstyrt personlig assistanse (BPA), trygghetsalarm, avlastning utenfor institusjon, omsorgsstønad, fysio-/ergoterapi, matombringing.
- Formidling av tekniske hjelpemidler fra NAV og fra kommunens eget lager for korttidsutlån.
- Akutthjelp i helse- og omsorgstjenesten.
- Elverum er vertskommune for 6 interkommunale øyeblikkelig hjelp døgnplasser for Åsnes, Våler, Stor-Elvdal og Elverum. 1. juli 2017 reduserte vi til 3 plasser. Stor-Elvdal trakk seg ut av samarbeidet 1. oktober 2017.

Målgrupper for tjenestene som gis innenfor tjenesteområdet er innbyggere i Elverum som, i henhold til særskilt vedtak og i samsvar med lov og forskrift, har rett til en eller flere av de aktuelle tjenestene. Målgruppen for helse- og omsorgstjenestene er personer i alle aldre med akutt skade eller sykdom, personer med kronisk sykdom eller funksjonssvikt, og personer med pleie- og omsorgsbehov som de selv ikke kan mestre.

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene som gis, er de strategiske planene Helse og omsorg i Elverum 2016 – 2020, Folkehelsearbeid i Elverum 2013 – 2017 og Integrering i Elverum 2015 – 2019. Helse- og omsorgstjenestene er lovpålagte og i stor grad regulert av lovverk, forskrifter og veiledere.

7.7.2 Mål og resultater

Resultater økonomi

Tjenesteområde	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik
Tall i hele tusen				
Pleie og omsorg	391 105	305 654	357 309	33 796

Pleie og omsorg har et stort negativt avvik på 33,8 millioner kroner. Resultatet ville vært vesentlig bedre dersom ordningen med refusjon av utgifter knyttet til særlig ressurskrevende tjenester ikke hadde blitt endret. Endringene her medførte reduserte inntekter på ca 17 millioner kroner. Forholdet omkring inntektssvikten ble ikke kjent før rundskrivet fra Helsedirektoratet kom 16. januar 2018 hvor beregningsforutsetningene ble presisert. Andre forhold som har bidratt til negativt avvik er internhusleie og fordeling av stabsfunksjoner. Uten disse avvikene viser dette tjenesteområdet et avvik på ca. 10 millioner kroner, og dette kommer først og fremst fra institusjonsdrift.

Målekort - som viser utviklingen for hvert år og skal bidra til at de langsiktige målene i de strategiske planene innen områdene Helse- og omsorg, Folkehelse, og Integrering, nås.

TJENESTEKVALITET	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
Indikatorer			
253 - Pleie, omsorg, hjelp og rehabilitering i institusjon			
Brukerundersøkelser sykehjem(forenklet undersøkelse skala 1-2 hvor 2 er best)			
Resultat for brukerne	1,9	Måles ikke	ikke målt
Respektfull behandling	2	Måles ikke	ikke målt
Brukermedvirkning	2	Måles ikke	ikke målt
Pårørende undersøkelser sykehjem (skala 1-6 og vet ikke, hvor 6 er best)			
Resultat for brukerne – pårørende	4,3	Måles ikke	ikke målt
Respektfull behandling – pårørende	5,2	Måles ikke	ikke målt
Brukermedvirkning – pårørende	4,2	Måles ikke	ikke målt
253 - Tjenesteproduksjon - institusjon			
Andel beboere i institusjon med aktive tiltaksplaner	100 %	100 %	100 %
Fallutredning er utført på alle pasienter i henhold til prosedyre	100 %	100 %	100 %
Pasienter i spesialenhet skal være utredet for kognitiv svikt	Ikke målt	100 %	100 %
Alle pasienter skal ha mål for habilitering/rehabilitering jf. FOR-2011-12-16-1256	Ikke målt	100 %	100 %
Det skal utføres legemiddelgjennomgang på alle pasienter med langtidsvedtak (NY)	100 %	100 %	100 %
Ernæringskartlegging er utført på alle pasienter i henhold til prosedyre (NY)	100 %	100 %	100 %
Andel plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år og over	18,10 %	18 %	18,50 %
Andel plasser avsatt til tidsbegrenset opphold	17,90 %	15 %	15 %
Antall UK (utskrivningsklare) døgn (somatikk)	535	500 døgn	695 døgn
254 - Kjernetjenester - pleie og omsorg (hjemmetjenester, matutkjøring, BPA, m.v.)			
Brukerundersøkelser – enhet for tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne (skala 1-6, og vet ikke, der 6 er høyest)			
Trygghet – pårørende	Måles ikke	5,3	4,9
Respektfull behandling – pårørende	Måles ikke	5,3	4,8
Informasjon – pårørende	Måles ikke	5,1	4,6
Brukerundersøkelser hjemmebaserte tjenester	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
(forenklet undersøkelse (skala 1-2 og vet ikke, hvor 2 er best)			
De ansatte utfører arbeidsoppgavene på en god måte	Måles ikke	2,0	2
Jeg får den hjelpen jeg trenger slik at jeg kan bo hjemme	Måles ikke	2,0	2
Jeg får være med å bestemme hvilken hjelp jeg skal motta	Måles ikke	1,9	1,9
De ansatte behandler meg med respekt	Måles ikke	2,0	2
Tjenesten jeg får hjemme gjør at jeg føler meg trygg	Måles ikke	1,9	1,9
De ansatte snakker klart og tydelig slik at jeg forstår dem	Måles ikke	2,0	2
Alt i alt, jeg er fornøyd med den hjemmesykepleien jeg får	Måles ikke	1,9	2
Alt i alt, jeg er fornøyd med den praktiske bistanden (hjemmehjelpen)	Måles ikke	1,9	1,9
254 - Tjenesteproduksjon hjemmetjenester - PRO	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
Gj. sn. timer pr bruker pr. uke hjemmesykepleie	4,3 t/uke	4,0 t/uke	5,0 t/uke
Andel innbyggere 80 år eller eldre i omsorgsbolig med heldøgnsbemanning	0,00 %	2 %	1,80 %
Dekningsgrad heldøgns omsorgsplasser (institusjon og omsorgsboliger med heldøgnsbemanning) 80 år eller eldre	22 %	23 %	26 %
Ernæringskartlegging er utført på alle aktuelle brukere i henhold til prosedyre	60 %	100 %	65 %
Andel brukere i hjemmebasert omsorg med aktive tiltaksplaner	100 %	100 %	90 %
Andel rehabiliterings- og korttidsplasser av totalt antall institusjonsplasser	17,30 %	16,3 %	14,80 %
Andel saker hvor frister overholdes i kommunens ergo- og fysioterapitjeneste	60 %	70 %	97 %

Aktivitetstilbud – antall plasser hjemmeboende	16 plasser	22 plasser	17 plasser
254 - Tjenesteproduksjon hjemmetjenester - Psykisk helse	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
Klient- og resultatstyrt praksis (KOR) benyttes som verktøy for brukermedvirkning	Ikke målt	50 %	70 %
Antall med bo- og oppfølgingsavtale (psykisk helse)	Ikke målt	17 brukere	20 brukere
Antall UK (utskrivningsklare) døgn psykisk helse/rus (innføres fra 01.01.17)	Ikke aktuell	0 døgn	Flyttet til 2019
Antall som har mottatt psykisk helsetjeneste (inkl. lavterskel)	Ikke målt	245 brukere	442 brukere

Resultater med kommentarer

Samlet viser måleindikatorene i stor grad måloppnåelse, bortsett fra enkelte indikatorer i hjemmebaserte tjenester. Dette skyldes i stor grad kapasitetsutfordringer med flere vedtakstimer spesielt siste halvdel av 2017, enn tilgjengelige ressurser til å yte tjenesten.

Brukerundersøkelse i hjemmebaserte tjenester (42 % svar) viser at vi ligger på landsgjennomsnittet for brukere av hjemmetjenester. Undersøkelse for pårørende/verge til beboer i bofellesskap (32 % svar) viser at vi ligger under egen målsetting og landet forøvrig. Noe lav svarprosent for denne undersøkelsen.

Hjemmetjenester rus og psykisk helse har hatt en økning i antall henvendelse til tjenesten fra 2016 -2017 på 53 %. Det er en økning på antall brukere av tjenesten på ca 30 %. Hjemmetjenesten forøvrig har en økning fra 2016 til 2017 med ca. 300 vedtakstimer/uke, noe som har medført store kapasitetsutfordringer med behov for ekstra innleie tilsvarende en ekstra avdeling.

KAD (Kommunal akutt døgn) psykisk helse ble etablert 02.01.17 med to sengeplasser på Øvre Sandbakken. Det var 21 liggedøgn i 2017, noe som tilsvarer i underkant av 6 prosent belegg. Tjenesten har ikke eget budsjett og ble derfor i stor grad bemannet opp ved behov. Innleie og bruk av overtid har vært nødvendig for å imøtekomme lovkrav om tilgjengelig sykepleier.

Antall UK (utskrivningsklare) døgn var i 2017 svært høyt, noe som medførte et merforbruk og stort press på institusjonsplasser, men også for hjemmebaserte tjenester.

Nøkkeltall for 2017 for helse- og omsorgstjenestene

Tallene viser at Elverum ikke skiller seg vesentlig fra sammenliknbare kommuner (kommunegruppe 13). Vi har fremdeles en høyere dekning av institusjonsplasser for aldersgruppen 80 år+, enn kommunegruppe 13 (se tabell under). Denne indikatoren kan ikke alene vurderes uten å ses i sammenheng med andel omsorgsboliger med heldøgns bemanning. Åpning av Jotuntoppen bo- og omsorgssenter oktober 2017, har gitt Elverum 24 plasser med heldøgns bemanning for mennesker med demens, noe som har økt dekningsgraden samlet for institusjonsplasser og omsorgsbolig med HDO for aldersgruppen 80 år+. Vi ligger nå på samme nivå som kommunegruppe 7 og 13 for denne indikatoren.

Prisen pr. institusjonsplass er for Elverum 1 156 593,-, noe som er 24 792,- lavere enn snittet i kommunegruppe 13. Dette er en bedring siden 2016.

Når det gjelder hjemmebaserte tjenester ligger Elverum omtrent på samme nivå som kommunegruppe 13 når det gjelder hjemmesykepleie (5,3 t/uke), mens vi ligger høyere når det gjelder praktisk bistand med 15,2 t/uke mot 10,7 t/uke for kommunegruppe 13, noe som kan skyldes tjenester til aldersgruppen under 67 år.

Behovsprofilen for aldersgruppen 67 år + er høyere i Elverum enn kommunegruppe 13. Det vil si at vi har en større andel i vår befolkning i disse aldergruppene enn sammenliknbare kommuner. Under viser tabell justert for utgiftsbehov at Elverum omtrent ligger på nivå med kommunegruppe 13 for netto driftsutgifter pr. innbygger til pleie og omsorg.

Netto driftsutgifter pr. innbygger til pleie og omsorg

	2014	2015	2016	2017
Elverum	20 334	17 618	18 113	17 575

Stange	16 354	14 709	14 282	15 558
Aurskog-Høland	16 169	14 066	14 552	15 086
Vestby	13 624	12 005	13 286	15 460
Røyken	12 038	10 833	11 727	12 747
Kostragruppe 07	15 964	14 216	14 889	16 265
Kostragruppe 13	17 612	15 992	16 599	17 035

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

7.7.3 Utviklingsarbeid i 2017 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2017 har det vært gjennomført utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt i 2017	Gjennomføring - kommentar
Implementere LEAN som filosofi og metode.	Innenfor tjenesteområdet er vi godt i gang med å implementere LEAN som filosofi og metode for kontinuerlig forbedring. De fleste avdelinger i sektor for PRO har tatt i bruk drifts- og forbedringstavler. Arbeid med kartlegging av kjerneoppgaver er også påbegynt ved enkelte avdelinger. Det er for tidlig å si noe konkret om resultatene, annet enn at både ledere og ansatte i hovedsak er godt fornøyd.
Ivareta rollen som Utviklingssenter for sykehjem og hjemmebaserte tjenester i Hedmark med fokus på fag- og kompetanseutvikling på ulike fagområder knyttet til eldreomsorg (betingelser tildeling av rollen som satellitt sammen med Stange, under Hamar kommune).	Fra 1. januar 2017 ble det ett utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i hvert fylke. Hamar er vertskommune for utviklingssenteret i Hedmark, med Stange og Elverum som satelittkommuner. I Elverum har arbeidet i stor grad vært fokusert på videre arbeid med pasientsikkerhetsprogrammet med fokus på ernæring og spredning av erfaringer.
Styrke pasientsikkerheten med spesielt fokus på fallforebygging, legemiddelgjennomgang, forebygge urinveisinfeksjon og trykksår er noen av de prioriterte fagområdene i PRO.	Fallkartlegging er innført på alle institusjoner, og det samme gjelder for ernæring. Videre har det vært jobbet med programområdene trykksår og urinveisinfeksjon. Hjemmebaserte tjenester har hatt fokus på legemiddelgjennomgang og ernæring.
Videreutvikle systemet for kvalitetssikring og internkontroll.	Det er gjennomført internrevisjon på område ledelse og kvalitetsforbedring. Det ble avdekket følgende forbedringsområder: • Fokus på målarbeid, spesielt i avdelingene. • Øke kjennskap til planverk, spesielt strategisk plan for helse og omsorg i Elverum 2016-2020 • Behov for opplæring i Websak og Agresso • Felles sjekklister for opplæring av nye ledere • Pårørendearbeid og sjekklister ved mottak av ny bruker/pasient
Styrke demensomsorgen ved å videreutvikle rollen som demenskoordinator og etablere demensteam. Videre samarbeide med demensforeningen for å spre kunnskap om demenssykdom for Elverum kommunes innbyggere, og gjennomføre pårørendeskole.	Demenskoordinator bidrar til å koordinere tjenestetilbudet for personer med demens og deres pårørende, og er kontaktperson når det gjelder demens. Det ble i 2017 henvist 66 nye brukere til demenskoordinator, og 20 brukere til demensteam. I samarbeid med Nasjonalforeningen for folkehelsen v/ Elverum demensforening ble det mars 2017 gjennomført pårørendeskole for pårørende til personer med demens. Aktivitetsvenn startet opp oktober 2017, og er et tilbud som gir demenssyke mulighet til gode opplevelser i fellesskap med andre, samt at det kan gi pårørende avlastning. 23 frivillige deltok på opplæring i 2017.
Videreutvikle og evaluere effekten av innsatsteam som en tjeneste som gir brukeren mulighet for rehabilitering og økt mestring i eget hjem.	Innsatsteamet viser til gode resultater hos de brukere som mottar tjenesten. Tjenesten har utnyttet kapasitet. Evaluering av tjenesten er startet opp, og fortsetter inn i 2018.
Bidra som aktiv prosjektdeltaker i velferdsteknologiprojektet i Sør-Østerdal regionen, samt starte arbeidet med å innføre velferdsteknologi som en del av helse- og omsorgstjenesten. Tverrfaglig og tverrsektorielt arbeid for å sikre overgang fra analoge til digitale trygghetsalarmer.	Gjennom året har det vært ulik dialog med både tverrfaglige, brukere, innbyggere og prosjektgruppen for å sikre gode innspill til utvikling av velferdsteknologi i Elverum. Interkommunalt arbeid med anskaffelse av digital plattform ble påstartet, og slutføres i 2018. Overgang fra analoge til digitale trygghetsalarmer er ivarettatt. Det er prøvd ut fallsensor på institusjon, og også GPS (sporingsteknologi).
Implementere nye nasjonale anbefalinger i psykisk helsearbeid, jamfør statlig veileder «Sammen for mestring»; kunnskapsbasert praksis, recoveryorientert arbeid.	Delvis. Arbeidet videreføres i 2018.
Etablere øyeblikkelig hjelp døgntilbud i kommunen for mennesker med psykisk helse- og rusproblemer (plikten inntreffer i 2017)	Tilbudet er etablert med to plasser ved Øvre Sandbakken.

Innføre aktivt arbeid mot vold i nære relasjoner, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, radikaliserings, selvmord og selvskading.	Det er nedsatt en tverrsektoriell arbeidsgruppe. Prosedyrer er på plass. Kompetanseprogrammet «Hjelp som nytter» er arrangert på tvers av sektorene. Arbeidet fortsetter gjennom interkommunal handlingsplan de neste årene.
Realisere opptrappingsplan for rusarbeid, jamfør statlige føringer.	Delvis. Små rammer setter begrensinger.
Innføre elektronisk verktøy for klient-og resultatstyrt praksis for alle ansatte i klinisk arbeid.	Verktøyet på plass hos familieteam og skolehelsetjenesten, samt rus og psykisk helse.

7.7.4 Utfordringer videre

Hjemmebaserte tjenester: Åpning av Jotuntoppen bo- og omsorgssenter oktober 2017 medførte en økning i vedtakstimer som det ikke er budsjettdekning for. Dette skyldes at de fleste beboerne i 1. etg. på Jotuntoppen bo- og omsorgssenteret i liten utstrekning mottok tjenester fra hjemmesykepleien før de flyttet til omsorgsboligen. Deres behov ble i stor utstrekning ivaretatt av pårørende.

Psykisk helsetjeneste hadde en økning i antall henvendelser i 2017, noe som gir ventelister inn til tjenesten. Det betyr at noen henvendelser blir avvist, men forsvarligheten ivaretas. Det er behov for ytterligere styrking av dette arbeidet i psykisk helsetjeneste. Det er vanskeligere å få brukere innlagt i psykisk helsevern, og de som er innlagt kommer raskere tilbake til kommunen. Det betyr at tjenestene fra kommunen må dekke en større del av totalinnsatsen for brukerne.

Utvikling av tilrettelagt arbeid og aktivitet, samt dagopphold, påvirker i stor grad muligheten til å kunne bo hjemme lengst mulig og ha en meningsfylt hverdag. Det er behov for å jobbe videre med å utvikle disse tjenestene, da de i stor grad også påvirker kapasiteten i hjemmebaserte tjenester og bofellesskap.

Institusjonstjenesten: Det har vært store utfordringer med sirkulasjon på korttidsplassene i 2017. Det har vært svært mange UK døgn, spesielt første halvår. Fra 1. juli 2017 ble det etablert 3 ekstra korttidsplasser for raskere å kunne ta imot UK pasienter. Det er usikkert hvordan dette vil forløpe i 2018. Institusjonstjenesten har i perioder komplekse og sammensatte pasienter, hvor det tidvis er behov for å styrke bemanningen for å sikre forsvarlige tjenester og også forsvarlig arbeidsmiljø for ansatte.

Kommunal akutt døgnplass (KAD og IKAD):

Det er lav beleggsprosent på både psykisk og somatisk akutt døgnplass. Tilbudet innen psykisk helse var nytt fra 2017, og det forventes høyere belegg når tjenesten blir mer kjent. For rus og psykisk helse er det en utfordring å opprettholde tilbudet døgnkontinuerlig, da det er krav om sykepleierdekning 24/7. Organiseringen av driften sees på i tjenestegjennomgangen i kommunen 2018.

7.8 Sosial - tjenestebistand

7.8.1 Fakta

Tjenesteområde sosial - tjenestebistand omfatter tjenestene:

- Sosial rådgiving og veiledning
- Administrasjon og støttefunksjoner inn mot bosetting og introduksjonsordningen
- Gjeldsrådgiving
- Økonomirådgiving, rusomsorg og oppfølging i midlertidig bolig
- Boligforvaltning – ivaretagelse av eierinteresser og forpliktelser knyttet til kommunens ulike boligtyper som: omsorgsboliger, boliger i bofellesskap og øvrige kommunalt disponerte boliger samt to prosjekter i boligsosialt utviklingsprogram
- Kommunale sysselsettingstiltak og kommunale lavterskel sysselsettingstiltak
- Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunalt disponerte boliger

Målgrupper for tjenestene er innbyggere i Elverum som har behov for:

- Råd, veiledning, midlertidig bolig, oppfølging relatert til rus, gjeldsrådgiving og økonomisk bistand
- Omsorgsboliger og boliger til vanskeligstilte som har behov for kommunal bolig
- Jobb eller aktivitet for de mellom 18 og 67 år som har vedtak etter helse- og omsorgstjenesteloven

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene som gis er Kommuneplanens samfunnsdel – særskilt kapitlet om Livskvalitet og velferd, strategisk plan: Helse- og omsorg i Elverum 2016-2020, strategisk plan: Integrering i Elverum 2015-2019, strategisk plan: Barnefattigdom- bekjempelse og forebygging 2013-2016, strategisk plan for NAV Hedmark 2016 -2020, alkoholpolitiske retningslinjer 2016-2020, boligsosial programplan – bolig for velferd 2016-2020.

7.8.2 Mål og resultater

Resultater økonomi

Tjenesteområde	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik
Tall i hele tusen				
Sosial – tjenestebistand	20 481	1 652	18 702	1 779

Sosial - tjenestebistand har et merforbruk på 1,8 millioner kroner. Dette skyldes noe kortere virkningstid på tilskudd fra fylkesmannen på 2 årsverk, samt 0,5 årsverk egenfinansiering i HOLF-prosjektet (helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier) hvor staten går inn med 1,5 årsverk.

Målekort - som viser utviklingen for hvert år og skal bidra til at de langsiktige målene i de strategiske planene inn områdene nås.

INDIKATOR	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
TJENESTEKVALITET			
242 - Sosial tjenestebistand			
Antall avsluttede gjeldsrådgivningssaker per mnd.	12	10	10
Andel gjeldsrådgivningssaker som fører til avtale	75 %	80 %	76 %
80 % av flyktningene som følges opp av minoritetsveileder skal være i arbeidsrettede tiltak eller utdanning. Måles hvert tertial.		80 %	97 %
243 - Tilbud til personer med rusproblemer			
Antall rusmisbrukere som følges opp av ruskonsulent	55	30	62
273 - Kommunale sysselsettingstiltak			
Antall personer med nedsatt funksjonsevne som mottar dagtilbud på dagsenter per.år		40	42
265 Kommunalt disponerte boliger			
Antall kommunalt disponerte boliger gjennom tilvisningsavtaler	0	15	0
Antall husstander fra kommunal leid til egen eid bolig pr. år	8	12	14
Startlån – andel barnefamilien som får hjelp til egen bolig av totalt brukte startlånsmidler	50 %	50 %	54 %

Kommentarer:

Kommunalt disponerte boliger/boligsosialt arbeid - Det ble ikke inngått noen tilvisningsavtaler på boliger i 2017. Dette fordi markedet foreløpig ikke kan tilby de rette typene boliger og at behovet har blitt løst ved bruk av eksisterende boliger. 14 husstander har gått fra leie til eie av egen bolig i 2017. Kontinuerlig jobbing i boligsosialt team med fokus på hvem som ved hjelp av Startlån og økonomisk veiledning kan eie egen bolig. Noen av disse har tatt over tidligere leid kommunal bolig etter takst, og noen har kjøpt i markedet. Resultatet viser også at det hele tiden er barnefamilier som prioriteres med hensyn til bruk av Startlån.

Råd og veiledning og sosialt forebyggende arbeide – Nesten ingen av flyktningene som ble fulgt opp av

minoritetsveileder var uten aktivitet i 2017. Målet var 80% mens resultatet ble 97%.

Tilbud til personer med rusproblemer – Antallet rusmisbrukere som ble fulgt opp av ruskonsulent ble 62 i 2017. Dette skyldes at det ble tilsatt én ekstra ruskonsulent slik at de var 2 stk. fra og med mars 2017. for 30 bosatte.

7.8.3 Utviklingsarbeid i 2017 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2017 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid. Resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt i 2017	Gjennomføring - kommentar
Husbankens kommuneprogram «Bolig for Velferd», blant annet med delprosjektene: «Hjem først» og «Midlertidig bolig».	Tilskudd fra Fylkesmannen som dekker 2 stillinger skal bidra til en omstilling og styrking av eksisterende tjenester til personer med langvarige og sammensatte behov innen rus- og psykisk helse.Hjem først; har 17 deltagere som krever mye oppfølging og støtte. I tillegg følger teamet opp 12 personer som står i fare for å miste boligen, mange vegrer seg for å søke hjelp i det ordinære hjelpeapparatet. Midlertidig bolig; botilbud i kommunale boliger med lavterskel oppfølging, slik at flere innen 3 mnd kan over i ordinær bolig med nødvendig booppfølging.

Alle kommuner i Norge rapporterer inn opplysninger om tjenesteproduksjonen til Statistisk Sentralbyrå. Dette gir grunnlag for å sammenlikne kommunens ytelser i tjenesteproduksjonen overfor innbyggerne. Denne statistikken (KOMmune – STAT – RAPportering) er strukturert ved at sammenligningbare kommuner, er samlet i ulike kommunegrupper. Elverum kommune tilhører kommunegruppe 13. Her er en oversikt som sammenligner både driftsutgifter og antall kommunalt disponerte boliger:

	Elverum 2016	Elverum 2017	Vestby	Aurskog-Høland	Stange	Røyken	Kostragruppe 13
Netto driftsutgifter til boligformål per innbygger i kroner	-225	-179	96	121	-1 064	447	51
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	23	25	7	9	28	14	19

Sammenlignet med andre kommuner, har Elverum flere boliger pr 1.000 innbygger. Dette indikerer at det er viktig å jobbe med «fra leie til eie», og i tillegg satse på oppfølging av de som allerede har klart å skaffe seg bolig, slik at de kan mestre sine forpliktelser i forhold til gitte Startlån og faste boligutgifter. Målet er å beholde boligen.

7.8.4 utfordringer videre

Kommunalt disponerte boliger/boligosialt arbeid - Prosjektene, «Midlertidig bolig» og «Hjem først», får tilskudd fra avsatte midler i statsbudsjettet post: «Tilbud til mennesker med langvarige og og/eller sammensatte tjenestebehov». Etter signaler fra Fylkesmannen gis også dette tilskuddet i 2018, som betyr at tjeneste/oppfølging til denne gruppen innbyggere må implementeres i ordinær drift i løpet av 2018. Det jobbes med et tverrfaglig aktivt oppsøkende behandlingsteam i samarbeid med DPS og kommunene i regionen.

Bosetting av flyktninger - Vi har i de seinere år opplevd store svingninger i bosettingstall. Frem til 2015 var bosettingstakten relativ stabil med ca. 50 bosettinger i året. I 2016 og 2017 opplevde vi en kraftig økning mens vi i 2018 har en prognose for 30 bosatte.

7.9 Sosial - økonomisk bistand

7.9.1 Fakta

Tjenesteområde sosial - økonomisk bistand omfatter tjenestene:

- Mottak, bosetting og boveiledning og Introduksjonsprogrammet for flyktninger og innvandrere.
- Kvalifiseringsprogrammet(KVP).
- Økonomisk sosialhjelp inkludert utgifter i forbindelse med bosetting av flyktninger.
- Videreformidling av tilskudd gitt av Husbanken som kan gis til vanskeligstilte.

Målgrupper for tjenestene er:

- Alle bosatte flyktninger innenfor fem-årsperioden. Dette innebærer også enslige mindreårige flyktninger.
- Personer som deltar i kvalifiseringsprogrammet i regi av NAV.
- Personer som trenger råd og veiledning, midlertidig bolig og økonomisk bistand.
- Vanskeligstilte i egen eid bolig som kan søke tilskudd via kommunen for å opprettholde muligheten for å bo i egen bolig.

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene er Kommuneplanens samfunnsdel – særskilt kapitlet om Livskvalitet og velferd, strategisk plan: Helse- og omsorg i Elverum 2016-2020, strategisk plan: Integrering i Elverum 2015-2019, strategisk plan: Barnefattigdom- bekjempelse og forebygging 2013- 2016, strategisk plan for NAV Hedmark 2016 -2020.

7.9.2 Mål og resultater

Resultater økonomi

Tjenesteområde	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik
Tall i hele tusen				
Sosial – økonomisk bistand	56 999	48 606	58 766	-1 767

Sosial - økonomisk bistand har et mindreforbruk på 1,8 millioner kroner som skyldes i hovedsak færre på introduksjonsordningen på grunn av endret alderssammensetning på de som ble bosatt. Det vil si at noen ikke var fylt 18 år og dermed ikke utløste rett og plikt til program og introduksjonslønn. Videre var det færre deltagere i KVP (kvalifiseringsprogrammet) og mindre utbetalinger av økonomisk sosialhjelp de siste månedene i 2017.

Målekort - som viser utviklingen for hvert år og skal bidra til at de langsiktige målene i de strategiske planene inn områdene nås.

INDIKATOR	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
TJENESTEKVALITET			
275 - Bosetting og introduksjon			
Antall deltagere på introduksjonsprogrammet (varighet cirka 2 år)	82	70	
Andel flyktninger som starter på utdanning eller jobb etter avsluttet program. Grunnskole for voksne er inkludert.	62 %	50 %	45 %
Andel flyktninger som starter på utdanning eller jobb fem år etter bosetting (ferdig med integreringsfase)	65 %	80 %	70 %
Antall flyktninger som bosettes + sekundærbosetting eller familiegjenforente	84	70	62
276 - Kvalifiseringsordningen			
Antall deltagere i kvalifiseringsprogrammet (KVP) tjeneste 2760	25	30	28
70% av alle deltagere som avslutter i KVP skal gå over i arbeid eller utdanning. Måles hvert tertial, tjeneste 2760	90 %	70 %	87 %
281 - Økonomisk sosialhjelp			
Antall brukere u/25 som mottar økonomisk sosialhjelp per mnd	57	55	56
Antall brukere u/25 år som har økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt og har mottatt sosialhjelp i mer enn 30 dager	26	20	37

Aktivitetsplikten – antall deltagere i pålagt aktivitet for sosialhjelp [NY i 2017]	-	25	121
Andel av personer i aktivitetsplikt, se måltall, som har arbeidsoppgaver i kommunen	-	60 %	36 %

Kommentarer

Økonomisk sosialhjelp – Utbetalinger av økonomisk sosialhjelp fortsetter å øke. Det er vanskelig å peke på en enkelt faktor, vi ser at økningen i antall brukere fortsetter. Hva angår ungdom under 25 år som mottar økonomisk sosialhjelp har den vært stabil de tre siste årene, mens ungdommer som har økonomisk sosialhjelp som hovedytelse har økt. Se tabeller under. Det har vært igangsatt ulike tiltak for å få ungdommene ut i aktivitet. Et eget ungdomsteam har ansvar for alle under 25 år og egen aktivitetskoordinator følger opp de som er i aktivitetsplikten. Ungdomsteamet samarbeider tett med videregående skole for å forhindre frafall eller få elever tilbake i utdanningssporet for de som er i ferd med å droppe ut eller har droppet ut. Vi ser en tendens til økt tilstrømming av ungdommer fra andre kommuner som bosetter seg i Elverum. Antall ungdommer under 25 år i gjennomsnitt per måned som har mottatt økonomisk sosialhjelp som hovedytelse vides under:

	2014	2015	2016	2017
Gjennomsnitt per måned	22	23	26	37

Antall ungdommer under 25 år i gjennomsnitt per måned som har mottatt økonomisk sosialhjelp vises under:

	2014	2015	2016	2017
Gjennomsnitt per måned	50	55	57	55

ANTALL HOVEDPERSONER PR. MÅNED MED UT BETALING AV SO

HJELP I ELVERUM

ÅR	JAN	FEB	MAR	APR	MAI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DES
2003	279	293	303	325	299	273	290	272	263	305	257	324
2004	276	278	347	335	288	345	305	339	350	337	339	350
2005	285	341	354	358	319	355	312	323	323	295	335	348
2006	271	332	351	300	310	349	267	327	358	288	342	324
2007	270	314	334	294	290	311	249	295	236	283	288	253
2008	237	274	252	311	299	263	274	294	275	280	246	304
2009	245	277	284	300	287	229	292	227	285	283	245	277
2010	228	278	278	251	222	268	231	185	224	226	239	240
2011	176	209	227	212	200	202	158	181	216	166	183	200
2012	161	196	205	167	179	211	143	186	165	188	219	178
2013	170	201	238	204	214	195	198	193	180	224	251	211
2014	210	233	224	227	259	231	248	233	242	252	208	274
2015	247	243	236	239	211	264	259	217	285	276	243	260
2016	213	283	277	290	281	291	283	301	275	234	271	277
2017	225	281	315	281	267	317	245	297	301	249	290	320

Antall hovedpersoner i gjennomsnitt per måned de 4 siste år vises i tabell under:

	2014	2015	2016	2017
Gjennomsnitt per måned	236	248	273	282

7.9.3 Utviklingsarbeid i 2017 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2017 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt i 2017	Gjennomføring - kommentar
IPS (individuell jobbstøtte). Det er planer om å implementere metodikken i ordinær drift. Arbeidet avhenger av tilgjengelige ressurser, og man er avhengig av et samarbeid mellom kommune, fylke(NAV), NAV lokalt og Distriktpsykiatrisk senter (DPS)- Elverum/Hamar	IPS er nå implementert fast fra 2018. Det er tilført midler fra staten som gjør at NAV Elverum har tilsatt 5 faste stillinger. IPS skal fortsatt betjene kommunene Elverum, Trysil, Åmot og Våler. Videre er det også besluttet at IPS i Elverum skal være hovedbase for utvikling av IPS-metodikken på Hedmarken.
Aktivitetsplikt for de som mottar økonomisk sosialhjelp skal videreutvikles	Det er etablert mange gode aktivitetsplasser i kommunen og sektorene har bidratt positivt til at dette har vært mulig. Samarbeidet har også resultert i at flere har fått lønnede feriejobber i kommunen.
Elverum kommune er med i et prosjekt (HOLF) som omhandler helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier.	I henhold til prosjektets krav er det rekruttert 21 familier som deltar i prosjektet. I tillegg har det blitt arbeidet opp mot andre sektorer for å etablere arenaer og systemer som skal kunne fange opp barn som lever i familier med anstrengt økonomi.

7.9.4 Utfordringer videre

Utfordringer videre

Statistikk for 2017 (KOSTRA) viser at en større andel av befolkningen mellom 20 – 66 år mottar økonomisk sosialhjelp enn i kommuner vi sammenligner oss med. Det samme gjelder også netto driftsutgifter. Å finne en klar sammenheng i utviklingen av utbetalinger av økonomisk sosialhjelp er vanskelig. En ser at barnefattigdom i Elverum ligger noe høyere enn de vi sammenligner oss med, det samme gjelder også yrkestilknyttede personer som har barn. Det vises til tabell 2 under. I oversikten over antall som har mottatt økonomisk sosialhjelp er det kun hovedpersoner som er registrert. Utbetalingene vil gjenspeile familiestørrelser, det vil si antall barn i familien.

Tabell 1	Elverum 2016	Elverum 2017	Vestby	Aurskog-Høland	Stange	Røyken	Kostragruppe 07	Kostragruppe 13
Andre nøkkeltall								
Netto dr.utg. pr. innb. 242 Råd veiledning og sosialt forebyggende arbeid (B)	550	778	654	408	1 095	519	670	793
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Sosiale tjenester (B)	2 554	3 035	2 006	2 380	2 657	1 477	1 976	2 740
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 20-66 år (B)	4,7 %	5,1 %	3,2 %	4,6 %	4,0 %	2,8 %	3,6 %	4,2 %
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år (B)	2 542	2 892	1 664	2 066	1 870	1 012	1 480	2 041

Tabell 2: Andel barn i husholdninger med vedvarende lav inntekt og uten yrkestilknyttede personer:

Kategori	Kommune - 2015-tall				
	Røyken	Vestby	Aurskog Høland	Stange	Elverum
Barn i husholdninger med vedvarende lav inntekt	6%275 barn	7,1%255 barn	10,1%303 barn	12,5%455 barn	12,7%483 barn
Barn i innvandrerhusholdninger med lav inntekt	26,8%99 barn	26,4%106 barn	41,7%73 barn	44,1%149 barn	51,8%203 barn
Barn i husholdninger uten noen yrkestilknyttede personer	4,6%239 barn	5,2%212	7%235 barn	9,3%383 barn	11,6%500 barn

7.10 Kultur og religiøse formål

7.10.1 Fakta

Tjenesteområdet **Kultur og religiøse formål** omfatter tjenestene:

- Kino- og kulturhus

- Idrett og nærmiljø, kommunale idrettsbygg- og idrettsanlegg og flerbrukshall.
- Folkebibliotek
- Tilskudd til frivillige lag og foreninger, museer, kunstformidling.
- Den norske kirke og andre religiøse formål.

Målgrupper for tjenestene innenfor tjenesteområdet er alle kommunens innbyggere som benytter seg av kulturelle eller religiøse tjenester. Kulturaktiviteter og tjenester som tilbys i bibliotek, kino, museer og idrettsanlegg er åpent for alle og lett tilgjengelig. Også idrettslag, frivillige lag og foreninger er samarbeidspartnere og målgrupper for tjenesten. Målgruppen for religiøse formål er alle som sokner til den norske kirke eller øvrige livssynsorganisasjoner. Elverum kommunes ansvar er avgrenset til tilskuddet til Den norske kirke og til de øvrige livssynsorganisasjoner.

Kommunens planverk som gjelder for tjenesteområdet: Kommuneplanens samfunnsdel med sine mål og strategier og hvor tjenesteproduksjon innenfor tjenesteområdet på mange områder bidrar til å oppfylle mål. Kommunedelplan/strategisk plan: «Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum – 2014 – 2018». En Kulturminneplan er under utarbeidelse i henhold til den kommunale Planstrategien.

7.10.2 Mål og resultater

Resultater økonomi

Tjenesteområde	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik
Tall i hele tusen				
Kultur- og religiøse formål	42 858	26 689	40 017	2 840

Kultur- og religiøse formål har et merforbruk på 2,8 millioner kroner. Kino- og kulturhus, sett under ett, har et merforbruk i 2017 på 1,4 millioner. Årsaken er i all hovedsak et dårlig kinoår – også på landsbasis. Tilfanget av gode filmer var lavt, og de filmene som var forventet godt publikumsbesøk floppet. Kirken har et merforbruk som følge av manglende budsjettregulering av internhusleie. I regnskapsavslutningen er det ompostert utgifter fra IKT, personal og økonomi ut på de ulike tjenesteområdene. For Kultur- og religiøse formål utgjør dette ca 400 000,- (kulturskolen ca 100 000,-), dvs midler som skulle vært budsjettjustert.

Målekort - som viser utviklingen for hvert år og skal bidra til at de langsiktige målene i de strategiske planene innen områdene nås.

INDIKATOR	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
370 - Biblioteket			
Utlån pr innbygger	3,5	3,5	3,6
Antall besøkende per år	75 700	78 000	84 649
373 - Kino			
Antall besøkende på kino - barn	7332	10 000	5627
Antall besøkende på kino - fra 11 år og oppover	55 398	38 000	35 659
377 - Kunstformidling			
Antall besøkende på kulturarrangementer for voksne	6986	7 000	6892
Antall besøkende på kulturarrangementer for barn	4320	4 000	4398
380 - Idrett			
Antall veiledninger for søknad på spillemidler	40	50	70
Antall stormøter med informasjon til idrettsråd, samfunnshus og grendehus	4	4	3
Antall styremøter i Elverum Idrettsråd	10	10	10
381 - Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg			
Brukertilfredshet svømmehallen (skala 1-6, der 6 er høyest)		5	5
Brukertilfredshet Elverumshallen (skala 1-6, der 6 er høyest) (1-6)		5	Måles i 2018
Antall besøkende per.år i Elverumshallen	300 000	300 000	300 000

Totalt antall brukere Svømmehallen	80 032	80 000	77 462
Svømmehallen antall besøkende på fellesbad	14 512	16 000	15 310

Kommentarer

Tjenesteområdet har et stort spenn i tjenester som gis. Noe er gratistilbud, noe er subsidiert av kommunen, noe er tilskuddsmidler/støtte og noen områder er markedsstyrt. De faglige resultatene for 2017 viser at tjenestene leverer godt, men at det er noen økonomiske utfordringer. Elverum bibliotek hadde et totalt utlån på 69 780 og 124 arrangementer. Politisk hjerteRom og Go’praten ble etablerte arrangementer som fortsetter også i 2018. Elverum kino og kulturhus hadde et noe lavere besøk enn antatt, noe som i stor grad skyldes et dårlig filmår. Besøket i hallene var som et normalår.

7.10.3 Utviklingsarbeid i 2017 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2017 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt i 2017	Gjennomføring - kommentar
Videreutvikle Kulturhusets gode samarbeid med eksterne aktører og arrangører, både lokale og nasjonale.	Det har vært tett kontakt med Musikkrådet og lokale leietakere for å utvikle samarbeidet rundt lokale oppsetninger i Kulturhuset. Det har vært møter og faglige treff med Riksteatret og Teater Innlandet som er faste leverandører av teater til kulturhuset.
Videreføre arbeid med ny kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer, med fokus på medvirkning og informasjon.	Arbeidet pågår, men har blitt nedprioritert på grunn av lav bemanning i sektoren i 2017.
Videreutvikle samarbeid med idrettsrådet og frivillige lag/foreninger. Vurdere tilskuddsordninger slik at de støtter mål i kommunalt planverk (Idrett, folkehelse og frivillighet).	Dette er kontinuerlig arbeid.
Forsterke Elverum biblioteks fokus på litteratur, kunnskap og arrangementer rettet mot barn og unge, samt videreutvikle samarbeidet med skoler og barnehager.	I 2017 ble det kjøpt inn mer bøker og medier til barn og unge. Arrangementene for barn og unge er doblet fra året før. Samarbeidet med skoler og barnehager er forsterket.
Bidra til utvikling av uteområder til felles bruk for kommunens innbyggere med fokus på integrering.	Integrering-/aktivitetsarena v/EUS,Utvikling av Sagtjernet og skolenes uteområder.
Jobbe for at vi skal ha frie midler som egenandel for å søke eksterne midler (Stiprosjekt, Gjensidigestiftelsen, tilskudd fra fylkeskommune).	Ikke gjennomslag i budsjett.
Ivareta alt samarbeid som oppsto i forbindelse med innspillingen av filmen «Kongens nei», samt utvikle merkevaren «Kongens nei»-duobindersen.	På grunn av lav bemanning i 2017 har arbeidet med merkevaren duobindersen ikke blitt gjennomført.

7.10.4 Utfordringer videre

Kulturtjenestene er i hovedsak kritisk lavt bemannet. Dette gjør at en stor andel ansatte er å regne for nøkkelpersonell, og fravær av enkeltpersoner kan skape store utfordringer både med rettidige og faglig forsvarlige tjenesteleveranser.

Elverum bibliotek bruker minst kroner per innbygger i hele Hedmark på drift (netto driftsutgifter til bibliotek pr innbygger). Samtidig har vi lavest bemanning per innbygger. Dette viser at Elverum bibliotek driftes på et minimum av hva som er mulig. Bok- og medietilbudet er begrenset, samtidig som de lovpålagte funksjonene møteplass, arena for debatt og formidling må gjennomføres nærmest uten midler. Elverum bibliotek har for små og lite hensiktsmessige lokaler i forhold til dagens bruk av folkebibliotek. Folkebibliotek er i dag noe helt annet enn det var i 1956 når lokalene sto ferdige for biblioteket. «Meråpne bibliotek», åpningstider uten bemanning, blir mer og mer vanlig, men med Elverum biblioteks små og lite funksjonelle lokaler er det vanskelig å se hvordan man kan tilrettelegge for dette i Elverum.

Elverum kulturhus har en utfordring med for få saler. Med en sal på 343 plasser og en sal på 60 plasser og med et tett kulturhusprogram, er det utfordrende når store filmer kommer samtidig med store lokale oppsetninger. Det medfører inntektstap når storfilmer må flyttes til Veslestua. Minst en sal til på 150 plasser hadde demmet opp for mye av dette tapet. Publikum etterspør også mer variert film. Det er stadig stor utvikling faglig innen kinodrift og teknisk utstyr, noe som krever jevnlig oppdatering av ansatte. Når økonomien er stram, går det også ut over muligheten til å holde seg godt faglig oppdatert. Stadige oppdateringer på teknisk utstyr tilsier at det kontinuerlig er et investeringsbehov. Dette kreves både for å

trekke artister/leietakere til kulturhuset og for å beholde kulturpublikummet lokalt.

Svømmehallens mangelfulle bygningstekniske standard utgjør en risiko for at anlegget må stenges på kort varsel. En stenging vil få dramatiske konsekvenser for kommunens evne til å sikre svømmeopplæring i grunnskolen, og vil være kritisk for eksistensgrunnlaget til Elverum Svømming. Stenging av svømmehallen vil skape store utfordringer for Høgskolen, og det vil skape generell støy blant kommunens innbyggere som benytter seg av anlegget.

7.11 Teknisk forvaltning

7.11.1 Fakta

Tjenesteområdet er delegert forvaltningsmyndighet for en rekke av særlover med de plikter det medfører for tilgjengelighet, faglighet og saksbehandlingskvalitet. Tjenestene ytes med hjemmel i disse særlovene, hvorav bl.a. Plan- og bygningsloven, Matrikkeloven, Eiendomsskatteloven, Forurensningsloven, Vegtrafikkloven, Jordloven, Skogbruksloven, Viltloven, Konesjonsloven samt andre miljø- og landbruksrelaterte lover er sentrale.

- 487 byggesaker behandlet og 25 byggeplasstilsyn gjennomført
- Ca 1000 henvendelser mottatt etter nyutskrevet eiendomsskatt hvorav ca 600 ble behandlet av sakkyndig takstnemnd i 2017, og ca. 250 forberedes til behandling i klagenemnda for eiendomsskatt i 2018.
- Ca 2.100 saker behandlet innenfor landbruk og miljø
- 119 saker etter matrikkelloven behandlet.

Målgrupper for tjenestene er de som i tråd med lovverket har rett til en eller flere av de aktuelle tjenestene. De vanligste målgruppene for tjenestene etter særlovgivningen er:

- Utbyggere (private og profesjonelle aktører)
- Aktører i landbruket
- Grunneiere/eiendomsbesittere

Kommunens planverk; tjenesteområdet er i særlig grad et lovpålagt forvaltningsorgan og i mindre grad styrt av strategiske planer. Men forvaltningen må utføres i tråd med kommunens planverk hvor alle juridisk bindende planer skal hensynstas (reguleringsplaner med bestemmelser), og hvor planer gitt innenfor de fleste samfunnsområdene operasjonaliseres gjennom vedtak i tjenesteområdet.

Tjenesteområdet forestår utarbeidelsen av Kommuneplanens arealdel/arealdelplaner (Byplanen f.eks.) og plan for Klima og energiarbeid i Elverum.

Tekniske forvaltningstjenester gis fra sektor for Teknikk og Miljø. I 2017 har den samlede tjenesteproduksjonen på tjenesteområdet tilsvart ca 21 årsverk, fordelt på gjennomsnittlig 23 medarbeidere gjennom året. Arbeidsstyrken på tjenesteområdet er fordelt på yrkesgruppene B.Sc/ ingeniører, M.Sc./sivilingeniører innenfor teknisk/naturvitenskapelig fagområde, jurister osv.

7.11.2 Mål og resultater

Resultater økonomi

Tjenesteområde	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik
Tall i hele tusen				
Teknisk forvaltning	5 536	7 238	7 680	-2 144

Teknisk forvaltning har et positivt avvik som følge av stor aktivitet. Særlig Byggesak og Geodata har hatt høy gebyrinngang i 2017. Overskudd fra disse virksomheten samt Arealplan settes av på tilhørende bundne

selvkostfond.

Målekort - som viser utviklingen for hvert år, skal bidra til at de langsiktige målene i de strategiske planene innen områdene nås.

TJENESTEKVALITET			
INDIKATOR	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
ALLE FUNKSJONER			
Antall saker omgjort av Fylkesmannen pga. saksbehandlingsfeil	0	0	0
301 - Plansaksbehandling			
1.gangsbehandling max 12 uker etter mottatt komplett planmateriale	100 %	100 %	100 %
303 - Kart og oppmåling			
Plassering av tiltak innen 3 dager	100 %	100 %	100 %
Andel eksisterende eiendommer i eiendomsbasen	97 %	98 %	98 %
Oversittelse av frist etter forskrift, Matrikkeloven § 18.3 (16 uker)	0 %	0 %	0 %
304 - Bygge- og delesaksbehandling, ansvarsrett og utslippstillatelser			
Gjennomførte tilsyn i % av antall byggesaker	24 %	20 %	20 %
Overskridelser av saksbehandlingstid som medfører nedsettelse av gebyr	0	0	0
Andel saker som har brukt byggsøk - nasjonale løsningen for elektronisk kommunikasjon i plan- og byggesaker	Ikke målt	20 %	20 %
Brukertilfredshet snitt, bedrekommune.no (hvert 2. år)	4,3	4,5	4,5
329 - Landbruksforvaltning			
Ferdigbehandlede lovsaker innen 8 uker	80 %	85 %	85 %
Andel næringssaker sendt overordnet myndighet uten mangler	90 %	100 %	100 %
Andel skogfondsaker som behandles innen 1 uke	80%	85 %	85 %
Andel nærings og økonomisaker behandlet innen 3 uker	80%	90%	90%

Kommentarer

Mål for tjenestekvaliteten er i all hovedsak nådd.

Utviklingsarbeid i 2017 - planlagt og gjennomført

I virksomhetsplanen for 2017 ble det presentert utviklingsarbeid som ble planlagt gjennomført i virksomhetsåret, tabellen under viser status på dette:

Planlagt utviklingsoppgave i 2017	Gjennomføring - kommentar
Videreføre innsatsen på lederutvikling.	Gjennomført som planlagt på enhetsledernivå
Videreføre arbeidet med LEAN – gjennomføring	Byggesak, Arealplan og Landbruk/miljø har tatt LEAN i bruk; Byggesak lengst kommet
Videreføre arbeidet med digitalisering av saksbehandling og brukerdialog	Pågår løpende; nytt saksbehandlingssystem for Byggesak under implementering, fortsetter 2018. Elektronisk kartverk, elektronisk journal-/arkivsystem og SvarUt tatt i bruk i skogfondsaker
Slutføre arbeidet med ny byplan	Pågår, fortsetter i 2018.
Utarbeide plan for forvaltning av natur, kulturmiljø og landskap i Elverum kommune	Ikke oppstartet pga. kapasitetsutfordringer

Utfordringer videre

Eget planarbeid i tråd med Planstrategien forsøkes gjennomført samtidig som vi skal levere gode tjenester til innbyggere og næringslivet og med samme bemanning. Sistnevnte tjenester prioriteres og dette påvirker fremdriften i eget planarbeid, og skaper urasjonelle arbeidsbetingelser.

Digitaliseringen medfører at tjenestene, arbeidsprosessene og teknologi endres hele tiden. Dette skjer nasjonalt og vil i særlig grad påvirke plan- og byggesaksbehandlingen i årene fremover. Det blir utfordrende å sørge for at digitaliseringen faktisk leverer merverdi.

Geomatikksamarbeidene GIS på Hedmarken, GIS i Sør-Hedmark og ESOL GIS-samarbeid (som vi er part i) har startet et prosjekt for felles anskaffelse og drift av GIS-system og et nytt stort GIS-samarbeid (12 kommuner). Bakgrunnen for prosjektet er at samarbeidene har hatt sine GIS-systemer i 12,13 og 15 år og at tiden er inne for ny konkurranse på systemleveransene. Kompleksiteten i systemene peker mot løsninger basert på større grad av interkommunalt samarbeid og ny organisering av samarbeidende og tjenesteutformingen.

7.11.3 Utviklingsarbeid i 2017 – planlagt og gjennomført

I virksomhetsplanen for 2017 ble det presentert utviklingsarbeid som ble planlagt gjennomført i virksomhetsåret, tabellen under viser status på dette:

Planlagt utviklingsoppgave i 2017	Gjennomføring - kommentar
Videreføre innsatsen på lederutvikling.	Gjennomført som planlagt på enhetsledernivå
Videreføre arbeidet med LEAN – gjennomføring	Byggesak, Arealplan og Landbruk/miljø har tatt LEAN i bruk; Byggesak lengst kommet
Videreføre arbeidet med digitalisering av saksbehandling og brukerdiallog	Pågår løpende; nytt saksbehandlingssystem for Byggesak under implementering, fortsetter 2018. Elektronisk kartverk, elektronisk journal-/arkivsystem og SvarUt tatt i bruk i skogfondsaker
Slutføre arbeidet med ny byplan	Pågår, fortsetter i 2018.
Utarbeide plan for forvaltning av natur, kulturmiljø og landskap i Elverum kommune	Ikke oppstartet pga. kapasitetsutfordringer

7.11.4 Utfordringer videre

Eget planarbeid i tråd med Planstrategien forsøkes gjennomført samtidig som vi skal levere gode tjenester til innbyggere og næringslivet og med samme bemanning. Sistnevnte tjenester prioriteres og dette påvirker fremdriften i eget planarbeid, og skaper urasjonelle arbeidsbetingelser.

Digitaliseringen medfører at tjenestene, arbeidsprosessene og teknologi endres hele tiden. Dette skjer nasjonalt og vil i særlig grad påvirke plan- og byggesaksbehandlingen i årene fremover. Det blir utfordrende å sørge for at digitaliseringen faktisk leverer merverdi.

Geomatikksamarbeidene GIS på Hedmarken, GIS i Sør-Hedmark og ESOL GIS-samarbeid (som vi er part i) har startet et prosjekt for felles anskaffelse og drift av GIS-system og et nytt stort GIS-samarbeid (12 kommuner). Bakgrunnen for prosjektet er at samarbeidene har hatt sine GIS-systemer i 12,13 og 15 år og at tiden er inne for ny konkurranse på systemleveransene. Kompleksiteten i systemene peker mot løsninger basert på større grad av interkommunalt samarbeid og ny organisering av samarbeidende og tjenesteutformingen.

7.12 Teknisk drift

7.12.1 Fakta

Innenfor tjenesteområdet teknisk drift forvaltes, driftes, vedlikeholdes og oppgraderes bl.a.:

- 228 km kommunal veg og 3.712 gatelyspunkter.
- Kommunal infrastruktur for vann- og avløp; ca 500 km med ledningsnett med 8 trykkøkingsstasjoner, 11 høydebasseng samt 46 kloakkpumpestasjoner i døgntkontinuerlig drift.
- Elverum vannverk og hovedrenseanlegget på Helset, samt Kirkekretsen vannverk og Sørskogbygda renseanlegg; alt i døgntkontinuerlig drift. Total vannproduksjon 2017 var ca 2,14 mill. m3
- En rekke rekreasjonsanlegg (parker, plasser og grøntanlegg mv).

Målgrupper for tjenestene er alle kommunens innbyggere, samt alle brukere av kommunale veger, parker og plasser, og alle som er tilknyttet og bruker offentlig vann- og avløp. **Kommunens planverk** som ligger til grunn for tjenestene er i særlig grad de strategiske planene Hovedplan vann og avløp – 2015-2024, Trafikksikkerhetsplan 2008-2017, Byplan for Elverum kommune og Kommuneplanens

arealdel/arealdelplaner/områdeplaner, dessuten de mer generelt rettede planene for Energi- og klimaarbeid og Folkehelsearbeid.

Tekniske driftstjenester gis fra kommnens sektor for teknikk og miljø. Beredskap mot branner og andre ulykker og innsamling av husholdningsavfall ivaretas av de interkommunale selskapene Sør-Østerdal interkommunale renovasjonsselskap IKS (SØIR) og Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS (MHBR).

I 2017 har den samlede tjenesteproduksjonen på tjenesteområdet tilsvart 35 årsverk, fordelt på gjennomsnittlig 36 medarbeidere gjennom året. Arbeidsstyrken på tjenesteområdet er i særlig grad fordelt på yrkesgruppene fagarbeidere, ingeniører, sivilingeniører.

7.12.2 Mål og resultater

Resultater økonomi

Tjenesteområde	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik
Tall i hele tusen				
Teknisk drift	34 591	7 019	29 747	4 844

Teknisk drift har negativt resultat og årsaken er i hovedsak av finansiell karakter, og er en regnskapsteknisk konsekvens av selvkostøkonomien til vann- og avløpstjenesten. Den er grunnleggende slik at resultatet over tid skal være ± 0 og resultatet belaster ikke øvrige budsjetter i kommunen. Utenfor selvkostøkonomien summerer tjenestene 3300 til 3350 seg til et lite overskudd. Disse representerer tilsammen tjenesten veg, park og anlegg. De underliggende negative avvikene skyldes behovsstyrte omprioriteringer av ressursinnsatsen, samt mindre inntekter på parkeringsordningen, de positive avvikene kommer av høyere inntekter enn budsjettet.

Målekort - som viser utviklingen for hvert år, skal bidra til at de langsiktige målene i de strategiske planene innen områdene nås.

TJENESTEKVALITET	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
INDIKATOR			
332 OG 335 - Kommunale veier, miljø- og trafikksikkerhetstiltak og Rekreasjon i tettsted			
Innbyggerundersøkelsen «Ryddighet og renhold på offentlige steder» (hvert 2. år)	Ikke målt	4,5	ikke målt
340, 345, 350, 353 - Produksjon og distribusjon av vann, Avløpsnett, avløpsrensing og innsamling			
Kommunale kloakkrenseanlegg, avvik fra krav		0	0
Ingen skal være uten vann i mer enn 6 timer		100 %	100 %
Plassering i tilstandsvurderingen BedreVA (innenfor de -% beste)		10 %	13 %
Avvik fra drikkevannsforskriftene		0	0
Brukertilfredshet snitt, (skala 1 - 6, der 6 er høyest)		4,8	5,2

Mål for tjenestekvaliteten er i all hovedsak nådd.

Utviklingsarbeid i 2017 - planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2017 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

7.12.3 Utviklingsarbeid i 2017 - planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2017 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt i 2017	Gjennomføring - kommentar
Videreføre innsatsen på lederutvikling.	Gjennomført som planlagt på enhetsledernivå.

Videreføre arbeidet med LEAN – gjennomføring	Foreløpig ikke implementert på Teknisk drift.
Profesjonalisere maskinentreprenørvirksomheten	Pågår løpende
Videreføre arbeidet med digitalisering av saksbehandling og brukerdiallog	Implementert Gemini melding
Gjennomføre investeringer i tråd med Hovedplan vann og avløp.	Gjennomført i tråd med plan, se egen rapport.
Gjennomføre investeringer knyttet til vegoppgradering og nye kommunale veger	Gjennomført i tråd med plan.
Ferdigstille prosjektering av forlengelse av Welhavens veg, nytt kryss med RV2, og Østsidevegen opp mot Henrik Ibsens veg, og eventuelt starte arbeidene dersom budsjettssituasjonen gjør det mulig	Fortsatt i prosess, pågår videre gjennom 2018.

Planlagt utviklingsarbeid er i stor grad gjennomført, men noe er utsatt av spesielt kapasitetsmessige årsaker.

7.12.4 Utfordringer videre

Tjenesteområdet teknisk drift er generelt i en god «forfatning»; utfordringen blir å opprettholde dette i årene fremover etterhvert som flere skal pensjoneres og nye rekrutteres. Dette er typiske ledelseutfordringer.

Økonomisk/materielt er utfordringen i særlig grad å levere gode nok tjenester og løsninger innenfor stramme økonomiske rammer, det gjelder såvel drift som investeringer (utenfor selvkostområdet), og å ha kapasitet til å drive ønsket utviklingsarbeid.

På lengre sikt vil klimaendringer sette betydelig press på infrastruktur og løsninger for håndtering av overvann og høyere nedbørsintensitet både sommer og vinter. Dette må møtes ved gradvise og kontinuerlige utbedringstiltak.

7.13 Næringsutvikling

7.13.1 Fakta

Tjenesteområdet næringsutvikling er i økonomisk omfang et lite tjenesteområde og omfatter tjenestene: kommunal næringsvirksomhet som i denne sammenheng er utbyttet kommunen erverver fra KF Elverum kommuneskoger, samt tjenesten tilrettelegging og bistand for næringslivet.

Målgruppe for tjenestene er næringsutøvere og næringsutviklere i Elverum via enkelttiltak og flere forskjellige fellesprosjekter gjennom 2017 som Omstillingsprogram og Byregionprogram (i regi av ElverumRegionens Næringsutvikling AS (ERNU AS)).

Kommunalt planverk som i særlig grad er styrende for tjenesteproduksjon innenfor tjenesteområdet er:

- Kommuneplanen (areal- og samfunnsdel)
- Strategisk Næringsplan 2014 – 2018
- Strategisk plan: Energi- og klimaarbeid i Elverum 2014-2018.
- Strategisk plan for NAV

7.13.2 Mål og resultater

Resultater økonomi

Tjenesteområde	Regnskap 2017	Opprinnelig budsjett 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik
Tall i hele tusen				
Næringsutvikling	5 850	5 480	5 817	32

Næringsutvikling har et resultat i henhold til budsjett.

Tjenesteområdet næringsutvikling har et økonomisk resultat på linje med budsjett. Budsjettmidlene går i

hovedsak til medfinansiering av prosjekter og tiltak og grunnfinansiering av ElverumRegionens Næringsutvikling AS med datterselskaper og forøvrig til næringssjefens virksomhet.

Målekort – Konkrete mål for tjenesteproduksjonen i 2017 er vist i virksomhetsplanen for 2017. Virksomhetsplanen inneholder et eget **målekort med indikatorer**. Under vises indikatorene i dette målekortet og resultatene som ble oppnådd i 2017.

TJENESTEKVALITET	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
INDIKATOR			
Antall gjennomførte eksterne arrangementer/møter	4	12	10
Antall gjennomførte systematiske bedriftsbesøk	5	12	31
Antall konkrete næringsutviklingsinitiativ/prosjekter i arbeid	ikke målt	10	10

Kommentarer

2017 har vært et år hvor næringsutviklings- og attraktivitetsarbeid har foregått med relativt høy intensitet både i Samfunnsutviklingsstaben v/næringssjef og i selskapene hvor kommunen er medeier – ElverumRegionens Næringsutvikling AS, eller eneeier – Elverum tomteselskap og Elverum kommunale Industribygg AS. Resultatene relatert til målekortet er stort sett overoppfyllt. Det er gjennomført mange systematiske bedriftsbesøk, dels i forbindelse med Omstillingsprogrammet for Elverumregionen, dels som enkeltstående initiativ. Dette har ført til en rekke utviklingsinitiativ på forskjellige nivåer. Det har gjennom året vært arbeidet med en rekke næringsutviklingsinitiativ, flere med potensielt betydelig omfang både i mulig omsetning og sysselsettingspotensial. Dette er arbeid som går over flere år før mulige konkrete resultater kan vises. Det vises forøvrig til egne årsrapporter i selskapene ElverumRegionens Næringsutvikling AS, Elverum tomteselskap og Elverum kommunale Industribygg AS.

7.13.3 Utviklingsarbeid i 2017 – planlagt og gjennomført

I tråd med virksomhetsplanen for 2017 har det vært gjennomført særskilt utviklingsarbeid, resultatene fra dette er kommentert under:

Planlagt i 2017	Gjennomføring - kommentar
Oppfølging av prioriterte tiltak forankret i Strategisk Næringsplan 2014-2018.	Den strategiske næringsplanen er grunnlaget for arbeid med en rekke initiativ som det arbeides med, både i regi av Samfunnsutviklingsstaben og næringssjefen, i regi av ElverumRegionen Næringsutvikling AS, i regi av Sør-Østerdal Næringshage AS samt Elverum tomteselskap AS og Elverum Kommunale Industribygg AS. Det vises til rapporter fra de nevnte selskapene.
Understøtte utvikling av Elverum Næringsforum.	Næringssjefen undersøtter arbeidet med å utvikle Elverum Næringsforum til arena og kommunikasjonskanal for det lokale næringsliv. Det har blitt gjennomført 3 temamøter i 2017 i regi av forumet.
Følge opp arbeidet i Omstillingsprogrammet for Elverumregionen.	Omstillingsprogrammet for Elverumregionen har foregått i hele 2017, og avsluttes i andre halvår 2018. Programmet er driftet av ERNU AS og kommunen bidrar inn med penger til programmet, deltakelse i styringsgruppe m.v. Programmet har bidratt til å sikre, videreutvikle og skape over 100 arbeidsplasser gjennom virketiden. Det vises til egne rapporter fra programmet.
Arbeide med de særskilte prosjekter/initiativ som er oppe og har næringsutviklingspotensial.	Gjennom 2017 har det vært arbeidet med en rekke enkeltprosjekter som kan ha betydelig nærings- og sysselsettingspotensial i lokalsamfunnet.
Arbeide videre med attraksjonsprosjektene i samarbeid innad i Elverumsregionen og med Hamarregionen samt pågående Byregionprogram for å rekruttere nye innbyggere og ny virksomhet	Arena Innlandet er etablert som en arena for innbyggerrekruttering m.m., og ble gjennomført i Oslo i september 2017. Samarbeidet med Hamarregionen har også foregått ved jevnlig gjennomføring av bolystseminarer.

7.13.4 Utfordringer videre

Gjennom 2017 har det vært arbeidet intensivt for å utrede og legge til rette for ytterligere økt effekt av -og samordning av det samlede attraktivitetsarbeidet i Elverum. Med det menes det samlede arbeidet som nedlegges for å gjøre Elverum attraktivt for næringsvirksomhet – eksisterende og ny, attraktivt for bosetting og attraktivt for besøk.

Utfordringen videre er å samorganisere vårt attraktivitetsarbeid med det perspektiv å styrke Elverums

samlede attraktivitet for både bosetting, næringsutvikling og besøk. Dette henger tett sammen og krever koordinert innsats mot riktige målgrupper over tid. Det er under gjennomføring konkrete organisatoriske grep for å samle innsatsen fra næringssskef, ERNU, tomteselskap med flere, i den hensikt å spisse innsatsen mot Elverums overordnede utfordring: sikre innbyggervest og skape arbeidsplasser for framtida.

7.14 Fellesfunksjoner

7.14.1 Resultater

Tjenesteområde	Regnskap2017	Opprinnelig budsjett2017	Revidert budsjett2017	Avvik
Tall i hele tusen				
Fellesfunksjoner	-1 187 951	-1 024 138	-1 153 237	-34 714

Fellesfunksjoner er summen av alle midler i skjema 1A og de midler som ikke er fordelt på tjenesteområder. Avviket her inneholder de avvik som er kommentert under skjema 1A. De øvrige positive avvikene ligger i ubrukte midler til lønnsoppgjør og pensjon på 7,6 millioner kroner og andre fellesutgifter.

7.15 Interne servicefunksjoner

7.15.1 Fakta

Innenfor tjenesteområdet **Interne servicefunksjoner gis tjenestene** drift, vedlikehold og renhold.

Kommunens planverk som ligger til grunn for tjenestene som gis er særlig de strategiske planene, hvor det fra tjenesteområdet Interne servicefunksjoner bidras med tilrettelagte lokaler. Eiendomsstabens tjenesteproduksjon, som genererer de største beløpene her, er beskrevet under tjenesteområdet administrasjon.

7.15.2 Mål og resultater

Resultater økonomi

Tjenesteområde	Regnskap2017	Opprinnelig budsjett2017	Revidert budsjett2017	Avvik
Tall i hele tusen				
Interne servicefunk (fordeles)	0	77 807	0	0

Interne servicefunksjoner (fordeles) er fordelt ut på sektorene og går i null. Opprinnelig budsjett var på 77,8 millioner og er gjennom året blitt fordelt ut på de øvrige tjenesteområdene. Justeringene går i balanse, men er ikke i samsvar med faktisk forbruk på de forskjellige tjenesteområdene.

Målekort - som viser utviklingen for hvert år, skal bidra til at de langsiktige målene i de strategiske planene innen områdene nås.

190 Interne servicefunksjoner	Resultat 2016	MÅL 2017	Resultat 2017
ØKONOMIINDIKATOR			
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning, i % av samlede netto driftsutgifter	9,50 %	9,30 %	9,60 %
Korrigerte brutto driftsutgifter til vedlikeholdsaktiviteter i eiendomsforvaltningen per m2	87	170	122
Samlet arealer for førskolelokaler i m2 per. innbygger 1-5 år	6,5	6,5	6,7

Samlet arealer for skolelokaler i m2 per. innbygger 6-15 år	16,6	16,7	16,7
SAMFUNN			
Reduksjon i energiforbruket i kommunale bygg ift. referanseåret 2009-2010, korrigert ift utetemp, areal og brukstid	-23 %	-21 %	-21 %
TJENESTEKVALITET			
I hvilken grad er du fornøyd med driftsteknikers evne til å løse avtalte oppgaver iht gjeldende driftsplan?	4,9	4,5	ikke målt
I hvilken grad er du fornøyd med renholders evne til å løse avtalte oppgaver iht gjeldende renholdsplan?	4,8	4,5	ikke målt
Hvor fornøyd er du med oppfølgingen av dine henvendelser til eiendomsstaben? (eiendomssjef, enhetsledere, teamledere)	4,3	4,5	ikke målt
Hvor fornøyd er du med utførelsen av vedlikehold iht vedtatt vedlikeholdsplan?	4,2	4,5	ikke målt
Hvor fornøyd er du med eiendomsstaben sine samlede leveranser?	4,3	4,5	ikke målt

Kommentarer

Driftsutgiftene til vedlikehold av kommunale bygg, ble til slutt kr 122,- pr m2, ligger lavt i forhold til normen «sunn kommuneøkonomi». Sunn kommuneøkonomi tilsvarer minimum 170 kr/m² for nybygg. Gjeldende nivå innebærer at det er en forbedring fra 2016, men at omfanget av vedlikeholdsetterslep øker og kan medføre økte investerings-/ rehabiliteringsbehov på sikt. Oppdatering av tilstandsanalysen for formålsbygg er gjennomført gjennom 2017, og vil foreligge i løpet av våren 2018. Faktisk etterslep vil bli dokumentert som grunnlag for en handlingsplan.

Fjerde driftsåret av Elverum sin EPC-avtale viser for de temperaturkorrigerte tallene at reduksjonen tilsvarer den garanterte innsparingen.

Brukerundersøkelser tjenestekvalitet for interne tjenester, gjennomføres nå annet hvert år, og er således ikke målt for 2017.

7.15.3 Utviklingsarbeid i 2017 – planlagt og gjennomført

Planlagt i 2017	Gjennomføring - kommentar
Slutføre innføring av «Beste Praksis Renhold» basert på INSTA800. Dette som grunnlag for et konkurransedyktig og behovsprøvd renhold, hvor elektroniske renholdsplaner er tilgjengelig for brukerne.	Renholdsplaner er etablert basert på NS-INSTA800, men det gjenstår å tilgjengeliggjøre elektroniske renholdsplaner for samtlige brukere.
Fortsette utviklingen av samarbeidet mellom eiendomsstaben og ulike behovshavere/aktører (Den norske kirke, Elverum Kommunale Industribygg, Elverum Tomteselskap og Midt-Hedmarken Brann- og Redningsvesen) for å sikre tett koordinering, kostnadseffektive og helhetlige løsninger.	Gjennom dette tiltaket har eiendomsstaben sikret en mye tettere dialog og samarbeid med aktører, som i flere sammenhenger er involvert i eiendomsfaglige behov og løsninger.
Videreføre LEAN-arbeidet for å sikre effektiv ressursbruk og samarbeid både internt og tverrsektorielt.	LEAN tankegangen har hatt, og vil fortsatt ha fokus. Dette innebærer fokus på helhetlige og kostnadseffektive leveranser, hvor grunnlaget er struktur, planer som grunnlag for effektiv og tilpasset bemanning, samt koordinert gjennomføring og oppfølging.
Gjennomføre tilstandsanalyse for alle formålsbygg, som grunnlag for utarbeidelse av tilstandsbasert vedlikeholdsplan. Herunder synliggjøring av eksisterende vedlikeholdsbehov/etterslep.	Pågår og slutføres i løpet av våren 2018.
Etablering av rammeavtale for renholdstjenester for å sikre daglig drift ved fravær og behov utover gjeldende renholdsplan.	Arbeidet er startet med utarbeidelse av konkurransegrunnlag. Eiendomsstaben vil fremme en politisk sak, som sikrer politisk forankring i løpet av 1. halvår 2018.

7.15.4 utfordringer videre

Eiendomsstaben vurderer at det ligger et potensiale for ytterligere optimalisering av eiendomsdriften gjennom tettere brukermedvirkning relatert til forbruksavhengige driftskostnader. Dette gjelder spesielt innen renhold, energi og avfallshåndtering. Økte energipriser medfører økonomiske utfordringer, som innebærer at eiendomsstaben har vært nødt til å redusere vedlikeholdsomfanget i 2017 for å sikre et driftsbudsjett i balanse. Dette kan synes å vedvare for kommende budsjettår til tross for at EPC-avtalen bidrar til at forbruket er redusert med minimum 21 % i forhold til referanseåret 2009-2010, korrigert i forhold til utetemp, areal og brukstid.

Tiltaksplan basert på gjennomført tilstandsanalyse, vil synliggjøre kritiske vedlikeholdsbehov med behov for opptrapping av vedlikeholdsrammen. Alternativt vil etterslepet kunne bidra til at Elverum kommune pådrar seg nye rehabiliterings-/investeringsbehov på sikt. I kommunens økonomiske situasjon, med pågående investeringsvolum og usikkerhet relatert til budsjettert vekst, vil utfordringen kunne bli å opprettholde driften i enkelte bygg. Dette fordrer i alle tilfeller at dagens vedlikeholdsramme opprettholdes.

8 Tjenesteområder under tilsyn

Tabellen under viser registrerte avvik/pålegg for Elverum kommune som følge av tilsyn/revisjoner, frist for lukking av avvik samt utbedringstiltak, slik status er ved framlegget av årsmeldingen. Denne oversikten oppdateres i henhold til framdrift i arbeidet og rapporteres i tertialrapportene og ved årsslutt.

Tjeneste/tilsynsområde	Avvik/pålegg	Frist lukking	Tiltak
Service IKT - staben			
Statsarkivet – tilsyn med arkivholdet i kommunen	Utarbeide en komplett og ajourført arkivplan.	30.06.18	Gjennomgang av arkivholdet og oppdatering av arkivplan er i gang.
	Kassasjonsfrister for arkivmaterialet.	30.06.18	Utarbeides i samarbeid med IKA Opplandene.
	Deponering av uttrekk fra eldre journal systemer.	30.06.18	Instruks for elektronisk arkiv er i gang.
Sektor for PRO			
Fylkesmannen: Åpning av tilsyn etter klage – Institusjonstjenesten	Fylkesmannen har vurdert at det ikke foreligger brudd på bestemmelser i helse- og omsorgslovgivningen.		Ingen tiltak nødvendig.
Sektor for utdanning			
Hedmark revisjon - Integrering av flyktninger	Rapporten foreligger ikke ennå ved levering av årsrapport.	Frist ikke satt	Dette er ikke et formelt tilsyn, men en forvaltningsrevisjon bestilt av kontrollutvalget. Rapport behandles i KS i mai 2018.
Sektor for familie og helse			
Legevakta – tilsyn fra arbeidstilsynet	Alenearbeid på natt.	Frist ikke satt	Lagt inn som behov for nytt driftstiltak 2019, for å øke grunnbemanning på natt, så avviket kan lukkes. Beregnet økonomisk andel for samarbeidskommuner er sendt disse.
Legevakta	Manglende elektronisk avvikssystem	Frist ikke satt	Kommunen skal ta i bruk elektronisk avvikssystem i det nye kvalitetssystemet, skjer i løpet av høsten 2018.
Rus og psykisk helse – tilsyn fra Fylkesmannen	Elverum kommune har ikke sikret, gjennom systematisk styring og kontroll, at ROP-brukere i kommunen får samordnet og koordinerte tjenester	10.10.17 – det er sendt svar innen fristen	Avventer fortsatt sluttrapport fra Fylkesmannen.
Rus og psykisk helse	Mangler elektronisk avvikssystem	Frist ikke satt	Kommunen skal ta i bruk elektronisk avvikssystem i det nye kvalitetssystemet, skjer i løpet av høsten 2018
Skolehelsetjenesten Oktober 2016	Mangelfull styring medfører at det er en risiko for at barn i grunnskolen i Elverum kommune ikke får forsvarlige helsetjenester.	1.7.2018	Tiltak er utarbeidet, men avviket er ikke lukket da enheten kun har midlertidig konstituert fagleder.
Eiendomsstab			
Midt Hedmark Brann og Redning: Risikobasert branntilsyn ved sykehjemmene og rådhuset 03.-05.10.2017. Tilbakemelding gitt innen fristen 29.11.2018.	<i>Generelt for alle bygg.</i> Eier av byggverket har ikke etablert tilstrekkelig fungerende rutiner for kontroll, ettersyn og vedlikehold av branntekniske installasjoner.	Lukking innen 30.06.2018	Rydde i FDV-verktøyet Facilit slik at all dokumentasjon er tilgjengelig under hvert bygg. Lage avviksrutiner som kan spore avvik fra de blir oppdaget til de blir lukket. Under behandling.

--	--	--	--	--

9 Oppfølging av politiske vedtak

9.1 Oppfølging av politiske vedtak

Dette kapitlet redegjør for oppfølging og gjennomføring av vedtak som gjøres gjennom året i formannskapet og kommunestyret, og som er i prosess. Det rapporteres vedrørende status i disse vedtakene i tertialrapportene gjennom året og ved årsslutt (årsmelding). Vedtakene har forskjellig karakter, blant annet ved at noen står til gjennomføring over flere år. I det følgende rapporteres en tabellarisk status på de aktuelle vedtak (FSK=Formannskapet, KS=Kommunestyret) som er i prosess.

Vedtaks- punkt og dato	Beskrivelse	Ansvarlig	Kommentar / rapportering
FSK- 8.2.06	Kommunedelplan for Vestad sentrum – nord.	Tor Backe	Inngår som en del av byplanen som framlegges for politisk behandling i kommunestyret 20.06.18.
FSK 026/12. 29.02.12.	Framtidig disponering av jordfondet.	Tor Backe	Jordfondet opprettholdes. Vedtekter bør revideres i samråd med faglagene i landbruket. Høring sendt Bonde- og småbrukarlaget som ønsker å opprettholde fondet. Saken er ikke avsluttet.
FSK 143/12 31.10.12.	Områderegulering for Elverum stasjonsområde – fastsetting av planprogram.	Tor Backe	Inngår som en del av byplanen som framlegges for politisk behandling i kommunestyret 20.06.18.
KS 108/12. 12.12.2012.	Regulering av festeavgift 2012 – Elverum Prestegård.	Tor Backe	Inngår som en del av byplanen som framlegges for politisk behandling i kommunestyret 20.06.18.
FSK 010/14. 29.01.14.	Internasjonalt arbeid – Utenfor Norden: Mulig samarbeid med Bosnia Hercegovina	Line M. Rustad	Revidering av plan for internasjonalt arbeid anbefales gjennomført før nye prosjekter startes. Planarbeidet pågår.
KS 038/14 07.05.14.	Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Elverum	Line M. Rustad	Planprogram vedtatt i kommunestyret oktober 2014. Planarbeidet er stilt i bero grunnet mangel på kapasitet.
FSK 102/15. 17.06.15	Retningslinjer for vurdering av dispensasjonssøknader for enkelttomter i LNF områder	Tor Backe	Arbeidet er utsatt som følge av vedtak i FSK 17.06.2015.
FSK 120/16 24.06.16	Områderegulering for Heradsbygd – 1. gangs behandling	Tor Backe	Innsigelser fra BaneNOR foreligger, innsigelsesbehandling pågår.
KS 128/16 31.08.16.	Tilbud fra fylkesmannen om deltakelse i forsknings- og utviklingsprosjektet Kultur for læring	Tord Arnesen	Prosjektet pågår.
KS 130/16 31.08.16	Planstrategi – Elverum kommune 2016-2019 – utarbeide av planstrategi	Aasmund Hagen	Utkast til planstrategi er utarbeidet og er ute på høring fram til 11.06.18., og kommer til politisk behandling i august 2018.
			KS108/16 28.09.2016. Arbeid. Det behøves noe mer tid

FSK 149/16. 23.09.16.	Salg av eiendom (Nysted)	Kjell Karlsen	KS108/16, 28.09.2016. I arbeid. Det børøves noe mer tid på å utrede hvilke utviklingsmuligheter eiendommen Nysted kan ha i et byutviklingsperspektiv. Saken involverer spesielt Hedmark fylkeskommune og enhet for arealplan i Elverum kommune.
FSK 191/16. 25.11.16.	Områderegulering for Vestad skole med tilliggende boligområder, arealplan-ID 2012004 – 1. gangs behandling.	Tor Backe	1.gangs behandling er gjennomført, innsigelser foreligger, arbeid pågår.
KS 106/17 20.10.17	Detaljregulering for Ydalir skole og barnehagev- planID 2015007 – 2. gangs behandling	Tor Backe	Ydalir skole og barnehage er ferdig regulert og under utbygging fra februar 2018
FSK 132/17 25.08.17	Områdeplan for Terningmoen skyte- og øvingsfelt – 1. gangs behandling	Tor Backe	Saken til offentlig ettersyn ved årsskiftet, forventes sluttbehandlet 2018
FSK 152/17 06.10.17	Fastsetting av planprogram – Detaljregulering for Grundsetmoen næringspark – 1. gangs behandling	Tor Backe	Forslag til detaljregulering planlegges lagt ut til offentlig ettersyn januar 2018.
FSK 158/17 20.10.17	Fastsetting av planprogram – Detaljregulering for Hagen Vesterhaug massetak	Tor Backe	Planprogram fastlagt, detaljregulering planlegges lagt ut til offentlig ettersyn juni 2018.
FSK 175/17 24.11.17	Søknad om fradeling av tomt fra gnr. 107 bnr. 23 Sagene Ring – klage på vedtak om dispensasjon	Tor Backe	Saken oversendt Fylkesmannen i Hedmark for endelig avgjørelse, (avgjort pr. 19.2.2018.)
FSK 177/17 24.11.17	Elverum i arbeid for godkjenning som trafiksikker kommune	Aasmund Hagen	I arbeid
KS 095/17 27.09.17	Anmodning om kommunalt bidrag for bygging av idrettshall i tilknytning til Lillemoen skole	David Sande	I arbeid

9.2 Gjennomføringsplan for budsjettvedtak 2017

Gjennomføringsplan for kommunestyrets vedtak på Handlings- og økonomiplan 2017 - 2020 - årsrapport 2017

Punkt i vedtak	Tema	Frist	Ansvarlig	Kommentar
Verbale punkter i kommunestyrets vedtak (KS 153/16)				
pkt. 2a, 2b, 2c, 2e.	Eiendomsskatt – 4,1 promille	01.02.2017	Tor Backe	Gjennomført
pkt. 2d	Eiendomsskatten skal betales i to terminer	01.10.2017	David Sande	Gjennomført
pkt. 3	Låneopptak 2017: kr 410.105.000	31.12.2017	David Sande	Låneopptak er gjennomført, men korrigert i forhold til KS-sak 131/17. kommentert i årberetningen
pkt. 4	Besørge avdrag av lån som dekkes av driftsbudsjettet i 2017 – kr. 65.157.896	31.12.2017	David Sande	Gjennomføres fortløpende
pkt. 5	Garantibeløp for lån sosiale tjenester: kr 2. mill	31.12.2017	Hans Stubbe	Ikke benyttet
pkt. 6	Nye priser, betalingssatser, godtgjøringssatser 2017	01.02.2017	Stein Aas	Gjennomført
pkt. 7	Driftstilskudd til de private barnehagene – 100%.	01.02.2017	Tord Arnesen	Gjennomført
pkt. 8	Økt driftstilskudd til Møteplassen	01.02.2017	Stein Aas	Gjennomført

pkt. 9	Økt driftstilskudd til Elverum Frivillighetssentral	01.02.2017	Stein Aas	Gjennomført
pkt. 10	Kostnadsdekning på tjenester med selvkostdekning	01.02.2017	Tor Backe	Gjennomført
pkt. 11	Justering mellom budsjettrammer ved overgang fra leasing og leieavtaler til kommunal lånefinansiering for kjøretøy, maskiner og utstyr.	31.12.2017	Stein Aas	Gjennomført
pkt. 12	Justering mellom budsjettrammer ved korrigerende av internhusleie gjennom året.	31.12.2017	Stein Aas	Gjennomført
pkt. 13	Justering mellom budsjettrammer for kurante rutinemessige endringer.	31.12.2017	David Sande	Gjøres løpende gjennom året
pkt. 14	Overføring fra generelt disposisjonsfond til administrativt disposisjonsfond – inntil kr. 5.000.000.	31.12.2017	David Sande	Foreløpig ikke oppstått behov per 31.08.
pkt. 15	Tekniske korrigeringer som følge av budsjettvedtaket (KS 153/16).	01.02.2017	Stein Aas	Gjennomført
pkt. 16	Strømforsyningsfond – formålsendring for bredbåndsutbygging i distrikt.	01.03.2017	Stein Aas	Gjennomført
pkt. 18	Ny behandling av godtgjøringsreglement	01.03.2017	Kristian Trengereid	Gjennomført
Særskilte utredninger som følge av Kommunestyrets budsjettvedtak				
pkt. 17	Opptrappingsplan for barnehagenormen – grunnbemanning fra 2020	31.12.2017	Tord Arnesen	I arbeid
pkt. 19	Trafikksikkerhetstiltak Søbakken skole + kampanje for å få elever til å gå og sykle til skolen	31.12.2017	Tord Arnesen	Trafikksikkerhetstiltaket er politisk behandlet i kommune-styret. Kampanjen er i arbeid.

Tabell: Gjennomføringsplan for Kommunestyrets vedtak på Handlings- og økonomiplan 2017 - 2020.

10 Årsregnskap og noter 2017

[Elverum kommune årsberetning 2017 \(pdf\)](#)

Vedlegg

Kommunebarometeret fra Kommunalrapport

En årlig rangering av alle kommuner, foretatt av Kommunal Rapport på basis av offentlig tilgjengelige data fra offisielle kilder.

Litt forenklet sier Kommunal Rapport at de måler Norges beste kommune.

Kommunebarometeret blir først tilgjengelige og lagt ut i siste halvdel av juni, siden endel data først blir publisert rundt 15. juni.

Kommunehuset Folkvang, Lærerskolealleen 1, 2408 Elverum
PB 403, 2418 Elverum. Tlf 62 43 30 00 – postmottak@elverum.kommune.no
Webredaktør: Linda Vespestad